

METHODIEKONTWIKKELING

KRACHTGEZINNEN

EVIE SOPHIA DE KEIJZER & MICHELLA MEIJERS

Titel	Methodiekontwikkeling Krachtgezinnen
Auteur 1	Evie Sophia de Keijzer Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)
Auteur 2	Michella Meijers Jeugdzorg en Pedagogiek (JZP)
Datum	5 juni 2023
Opleiding	Social Work
Hogeschool	Christelijke Hogeschool Ede
Module	Project Innoveren en Ondernemen, eindverslag, SW-8-INNOV-17
Organisatie	Spring Up, Arnhem
Opdrachtgever	Salvo D'Agata
Afstudeercoach	Ruth Vermaat
Aantal woorden	14.955

VOORWOORD

Voor u ligt de scriptie met de titel Methodiekontwikkeling Krachtgezinnen, waarin onderzocht is wat werkzame factoren zijn in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen. Deze scriptie is geschreven in het kader van de bacheloropleiding Social Work aan de Christelijke Hogeschool in Ede. Deze opleiding is gericht op het opleiden van professionals in het sociale domein met als doel mensen te helpen om hun kansen te vergroten én hun talenten te benutten zodat ze weer zelfstandig kunnen functioneren en meedoen in de maatschappij. De scriptie is het resultaat van een onderzoek dat als afstudeeropdracht is opgezet en uitgevoerd in samenwerking met de organisatie Spring Up.

Tijdens de opleiding Social Work hebben wij onderwijs gekregen over verschillende hulpverleningsvormen. In het werkveld zullen wij er nog vele anderen tegenkomen. Krachtgezinnen is daar één van, een relatief nieuw concept dat nog volop in ontwikkeling is. Daardoor raakten wij, Evie en Michella, geïnteresseerd om een bijdrage te leveren aan dit onderzoek. Het heeft onze blik, als toekomstige professionals, verrekt en vergroot. Daarnaast zijn wij geraakt en geïnspireerd door de woorden van de opdrachtgever en respondenten, wat geleid heeft tot mooie resultaten en een waardevol product.

Graag willen wij van de gelegenheid gebruik maken om een aantal personen te bedanken. Allereerst onze opdrachtgever Salvo D'Agata, die altijd op vriendelijke en prompte wijze voor ons klaarstond wanneer wij in het onderzoeksproces vragen hadden of vastliepen. Ook willen wij Hugo Plaisier hartelijk bedanken voor de kritische vragen en waardevolle inzichten vanuit zijn rol als docent. Hij geloofde meer in ons dan wij in onszelf. Onze dankbaarheid gaat uit naar alle respondenten die ervoor open stonden met ons in gesprek te gaan, in het bijzonder de krachtgezinnen, die met enthousiasme en overtuiging over de effectiviteit van het concept vertelden over Krachtgezinnen.

Daarnaast willen wij onze coach Ruth Vermaat bedanken voor het beantwoorden van alle vragen die door het proces heen ontstonden. Op constructieve wijze hielp zij ons elke coaching verder en voorzag zij ons van feedback. Dat was erg waardevol. Bovendien was ook onze peergroup die evengoed bezig was met het afstudeeronderzoek tot grote steun. De erkenning die wij uit elkaars worstelingen en uitdagingen konden halen was troostend. Tenslotte willen wij elkaar bedanken voor de fijne samenwerking. Het is bijzonder hoeveel tijd wij in zo'n relatief korte periode met elkaar hebben besteed en hoeveel wij van elkaar hebben kunnen leren.

Evie Sophia de Keijzer en Michella Meijers
Christelijke Hogeschool Ede, 5 juni 2023

SAMENVATTING

Dit onderzoek gaat over de jeugdhulpverleningsvorm Krachtgezinnen. Sinds 2015 zijn de cijfers van uithuisplaatsingen enorm gestegen. Dit signaal hebben de oprichters van Spring Up, Salvo en Monique D'Agata, opgepakt. Op deze manier is Krachtgezinnen als jeugdhulpverleningsvorm ontstaan in 2019, te vergelijken met een professioneel steungezin. Sinds 2019 zijn er meerdere onderzoeken uitgevoerd naar deze relatief nieuwe vorm van jeugdhulpverlening. Onderzoek naar de werkzaamheden en effectiviteit van Krachtgezinnen is belangrijk zodat de organisatie haar handelen kan verantwoorden naar opdrachtgevers en vraaggezinnen, de gebruikers van de hulpverlening.

Onze onderzoeksvraag luidt als volgt: 'Wat zijn de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen?'. Allereerst is literatuuronderzoek gedaan over werkzame factoren in de begeleiding van gezinnen met meervoudige en complexe problemen. Vervolgens is praktijkonderzoek gedaan door het afnemen van acht interviews en vier vragenlijsten met verschillende respondenten. Op deze manier is de vraag beantwoord waarom het concept Krachtgezinnen nou precies werkt.

Uit onderzoek is gebleken dat de doelgroep vraaggezinnen op verschillende levensgebieden problemen hebben en daarom baat hebben bij een integrale aanpak. Vraaggezinnen hebben soms een 'hulpverleners burn-out' en kunnen wantrouwend zijn. Een gelijkwaardige basishouding van het krachtgezin is heel belangrijk voor het opbouwen van een goede werkrelatie. Vanuit deze relatie kan er gewerkt worden aan de hulpvraag. Krachtgezinnen werken krachtgericht. Daarnaast worden ook hulpbronnen in het netwerk van het vraaggezin verkend, bieden krachtgezinnen opvoedingsondersteuning en ontlasten ze ouders doormiddel van praktische ondersteuning.

In de basis bestaat het begeleidingsproces uit drie fasen: de start, de uitvoering en de afronding. Deze fasen vloeien in elkaar over en vergen van krachtgezinnen dat zij aansluiten en maatwerk leveren. Krachtgezinnen werken niet volgens één specifieke methodiek. Ook gebruiken zij geen standaard instrumenten in het begeleidingsproces. Krachtgezinnen staan in voor maatwerk leveren en aansluiten bij het vraaggezin. Dit doen krachtgezinnen met als uitgangspunt dat elk gezin anders is en dat ook elk gezin een andere aanpak nodig heeft.

De grote beschikbaarheid en flexibiliteit onderscheidt het concept Krachtgezinnen van andere al bestaande hulpverleningsvormen en worden gezien als een voordeel. Een ander groot verschil is dat krachtgezinnen het eigen gezin en leefomgeving bewust inzetten in de hulpverlening. Mede hierdoor ontstaat er een spanningsveld tussen formeel en informeel werken. Dit wordt aan de ene kant gezien als iets krachtigs maar tegelijkertijd ook als iets kwetsbaars.

De conclusie is dat krachtgezinnen veel van de aanbevolen werkzame factoren voor het werken met gezinnen met meervoudige en complexe problemen inzetten. Toch onderscheidt het concept zich van andere hulpverleningsvormen vanwege de hierboven genoemde verschillen: de grote beschikbaarheid en flexibiliteit (ook buiten kantooruren), het inzetten van het eigen gezin en leefomgeving. Mede hierdoor is het concept Krachtgezinnen innovatief en van meerwaarde in de jeugdhulpverlening.

De gemaakte aanbevelingen voor de organisatie Spring Up gaan over de afrondingsfase, de kwetsbaarheid van het concept Krachtgezinnen, de beoogde doelgroep voor de inzet van krachtgezinnen en het vergroten van de bekendheid van het concept onder opdrachtgevers. Daarnaast worden er aanbevelingen voor krachtgezinnen gedaan naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek. Tenslotte zijn er aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoeken gebaseerd op de beperkingen van dit onderzoek. Dit onderzoek heeft geresulteerd in een product, namelijk een filmpje waarin het voor opdrachtgevers en verwijzers duidelijk wordt wat het concept Krachtgezinnen precies inhoudt en te bieden heeft.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Context	11
1.2.1 Macroniveau.....	11
1.2.2 Mesoniveau	12
1.2.3 Microniveau.....	13
1.3 Stakeholderanalyse	13
2. Probleemstelling	15
2.1 Praktijkprobleem	15
2.2 Onderzoeksdoel.....	16
2.3 Onderzoeksvraag.....	16
2.3.1 Hoofdvraag.....	16
2.3.2 Deelvragen	16
2.4 Literatuurstudie	17
2.4.1 Kernbegrippen.....	17
2.4.2 Theoretisch kader.....	20
3. Methodologie	22
3.1 Onderzoeksmethoden	22
3.1.1 Deelvraag 1: literatuuronderzoek	22
3.1.2 Deelvraag 2 en 3: interviews en vragenlijst.....	22
3.2 Beperkingen in het onderzoek.....	24
4. Resultaten	25
4.1 Deelvraag 1	25
4.1.1 Definitie gezin.....	25
4.1.2 Gezinnen met meervoudige en complexe problemen	25

4.1.3.	Werkzame factoren in het begeleidingsproces	26
4.1.4.	Samenvatting deelvraag 1	31
4.2	Deelvraag 2	32
4.2.1.	Krachtgezinnen en vraaggezinnen.....	32
4.2.2.	Begeleidingsproces.....	33
4.2.3.	Samenvatting deelvraag 2	36
4.3	Deelvraag 3	37
4.3.1	Algemene werkzame factoren	37
4.3.2	Niet werkzame factoren	38
4.3.3	Methodieken	38
4.3.4	Instrumenten.....	39
4.3.5	Interventies	39
4.3.6	Samenvatting deelvraag 3	41
5.	Conclusies	42
5.1	Beantwoording van de hoofdvraag	42
6.	Discussie.....	44
6.1	Toegevoegde waarde van het project	44
6.2	Beperkingen van het project	44
6.3	Integriteit en validiteit	44
7.	Aanbevelingen	46
7.1	Aanbeveling Spring Up	46
7.2	Aanbeveling krachtgezinnen	47
7.3	Aanbeveling vervolgonderzoek	47
Literatuurlijst		48
Bijlagen		54
Bijlage 1:	Samenvatting eerdere onderzoeken	54
Bijlage 2:	Stakeholderanalyse.....	57
Bijlage 3:	Eindproduct	60

Bijlage 3.1	Verantwoording product	60
Bijlage 3.2	Moodboard	61
Bijlage 3.3	Implementatieplan	61
Bijlage 3.4	Script filmpje.....	64
Bijlage 3.5	Eindproduct	66
Bijlage 4:	Presentatie.....	67
Bijlage 5:	Resultaten enquête.....	69
Bijlage 6:	Selectiecriteria en zoekstrategie.....	70
Bijlage 7:	Interview leidraad krachtgezinnen	72
Bijlage 8:	Vragenlijst leidraad vraaggezinnen.....	79
Bijlage 9:	Labelschema's interviews	82
Bijlage 9.1	Deelvraag 2	82
Bijlage 9.2	Deelvraag 3	83
Bijlage 10:	Labelschema's vragenlijsten	85
Bijlage 10.1	Deelvraag 2	85
Bijlage 10.2	Deelvraag 3	86
Bijlage 11:	Algemene werkzame factoren	87

1. INLEIDING

Het uitgevoerde onderzoek richt zich op de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen. In dit hoofdstuk wordt de aanleiding, context op micro-, meso- en macroniveau beschreven en zijn de betrokken partijen aan de hand van een stakeholderanalyse weergegeven.

1.1 AANLEIDING

‘Zo thuis mogelijk’ opgroeien bij eigen ouders samen met broertjes en zusjes is het beste voor kinderen (Bartelink, Kooymans, Mourits & Van der Veldt, 2023, p. 16). Toch is deze omstandigheid niet vanzelfsprekend voor alle kinderen. Volgens het Centraal Bureau Statistiek (CBS) was in de eerste helft van 2020 het aantal jeugdigen binnen de jeugdzorg dat uit huis woonde 36.500 (Centraal Bureau Statistiek [CBS], 2020). Volgens Dijkshoorn (2019) is een stijging van 20 duizend uithuisgeplaatste kinderen te zien, over de periode van 1997 tot 2018. Meer recente cijfers geven ook een stijging aan in de afgelopen jaren. Zo waren er in 2015 nog bijna 31 duizend jongeren uit huis geplaatst in de leeftijd van 0 tot 23 jaar. In 2016 waren dit bijna 34 duizend en in 2017 ruim 35 duizend (Harder, Knorth & Kuiper, 2020). In 2018 is een daling te zien, waarin het aantal uithuisgeplaatste jongeren daalde naar bijna 33 duizend (Harder, et al., 2020). Het CBS (2022) laat zien dat in het eerste halfjaar van 2022 bijna 36 duizend jongeren van 0 tot 23 jaar jeugdhulp met verblijf kregen en niet thuis slapen bij het eigen gezin. Bijna de helft van hen kreeg ook jeugdbescherming.

Het is niet precies bekend hoeveel kinderen uithuisgeplaatst worden omdat dit op verschillende plekken wordt bijgehouden. Daarom is het niet mogelijk eenduidig antwoord te geven op de precieze cijfers. Desondanks laten bovenstaande cijfers wel een duidelijke stijging zien van het aantal uithuisgeplaatste kinderen. Dit signaal hebben de oprichters van Spring Up, Salvo en Monique D'Agata, opgepakt. Spring Up is een zorgadviesbureau gevestigd in Arnhem. Salvo is jaren actief betrokken geweest bij gezinshuizen en kwam in aanraking met het concept steungezinnen. Een steungezin werkt op vrijwillige basis zonder dat er hulpverlening bij komt kijken. Steungezinnen ondersteunen ouders om de draagkracht en draaglast in balans te houden door het kind opvang te bieden (Nederlands Jeugdinstuut [NJI], z.d.). Deze twee vormen van jeugdzorg wilde Spring Up combineren: werken vanuit een professionele achtergrond en dicht bij het gezin met een hulpvraag aansluiten. Daarom heeft Spring Up in 2019 op eigen initiatief een hulpverleningsvorm opgezet: Krachtgezinnen.

“Krachtgezinnen is een innovatieve vorm van jeugdhulp waarin een geschoolde jeugdzorgprofessional als professionele vriend oploopt met een gezin waar problemen rondom opvoeden en opgroeien zijn opgestapeld. De formule is vernieuwend omdat de jeugdzorgprofessional ook vanuit zijn eigen gezin werkt als bron van gastvrijheid. Wij volgen de ontwikkelingen rondom de eerste krachtgezinnen graag met onderzoek. Onze focus ligt vooral op het expliciteren van de ervaren baat voor de gezinnen en op het aanscherpen van de formule”.

Dr. Martine Noordegraaf, lector Jeugd en Gezin, Christelijke Hogeschool Ede,
november 2019

Een Krachtgezin is een gezin, waarbij minimaal één van beide ouders een jeugdzorgprofessional is met SKJ- of BIG-registratie en ervaring heeft met het werken met gezinnen (Spring Up, z.d.). Dit gegeven onderscheidt een krachtgezin van een steungezin. Daarnaast zijn krachtgezinnen sociale ondernemers die een direct contract hebben met de gemeente of als onderaannemer met een zorgaanbieder (Spring Up, z.d.). Een vraaggezin is een gezin met een hulpvraag die gekoppeld wordt aan een krachtgezin. Samen gaan zij een traject aan. Het krachtgezin is erop gericht om vraaggezinnen met opvoedadvies te ondersteunen door in het dagelijks leven de verbinding aan te gaan. Het uitgangspunt is preventief handelen ter voorkoming van uithuisplaatsing. In 2020 is de pilot (proefproject) gestart en momenteel zijn vijf krachtgezinnen actief door heel Nederland en één krachtgezin in de matchingsfase. Voor de ontwikkeling van deze hulpverleningsvorm is Spring Up in 2020 samen gaan werken met studenten en het lectoraat van de Christelijke Hogeschool Ede. Onderzoek over de werkzaamheden van krachtgezinnen is nodig omdat het een vrij nieuw concept is. Theoretische verantwoording die voortkomt uit onderzoek is belangrijk, zodat de organisatie haar handelen kan verantwoorden naar opdrachtgevers en vraaggezinnen.

In begin 2020 is door studenten Erkelens en Verboom, in opdracht van Spring Up, een afstudeeronderzoek uitgevoerd waarin krachtgezinnen werden vergeleken met andere ambulante hulpverleningsvormen. De studenten Erkelens en Verboom (2020) onderzochten of een soortgelijke hulpverleningsvorm al bestond en of deze nieuwe vorm relevant zou zijn. Zij kwamen tot de conclusie dat deze vorm van hulpverlening nog niet bestaat maar wel wenselijk is. In 2021 is onderzoek gedaan naar behandelmethodieken die relevant zijn voor krachtgezinnen en onderzoek gedaan naar de overeenkomsten en verschillen tussen gezinshuizen en krachtgezinnen. Via het lectoraat kwam hier een nieuw onderzoek uit voort, namelijk het ontdekken wat werkzame factoren zijn in de begeleiding tussen kracht- en vraaggezinnen. Dit onderzoek is in 2022 uitgevoerd door student Anne-Carlijn Mulder. Zie Bijlage 1 voor een meer uitgebreide samenvatting van de uitkomsten van de vorige onderzoeken.

Naar aanleiding van de scriptie van Anne-Carlijn is besloten dat meer onderzoek over de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen wenselijk is. Via de Christelijke Hogeschool Ede ontstond er contact met Salvo. Hij was op zoek naar een afstudeerkoppel dat de methodische verantwoording over Krachtgezinnen verder wilde uitwerken. Mede door zijn enthousiasme raakten wij geïnteresseerd in dit onderzoek. Wij hadden nooit eerder gehoord over het concept Krachtgezinnen. Het feit dat deze nieuwe jeugdhulpverleningsvorm nog volop in ontwikkeling was en is werkte voor ons stimulerend. Dit is dan ook de reden waarom wij een bijdrage willen leveren aan Methodiekontwikkeling Krachtgezinnen. Concreet ziet deze bijdrage eruit als een product, waarin de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen in kaart worden gebracht.

In dit onderzoek staat de vraag 'Wat zijn de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen?' centraal. Omdat de focus van het onderzoek op de jeugdhulpverlening ligt is het thema passend binnen de opleiding Social Work, uitstroomprofiel Jeugdzorg en Pedagogiek. Tegelijkertijd is het onderwerp ook overtuigend GGZ-gerelateerd en relevant. Het belang van dit onderzoek vanuit de invalshoek van de GGZ en de praktijkrelevantie voor het oplossen van het probleem van de stijgende uithuisplaatsingen worden duidelijk aan de hand van de hieronder

genoemde cijfers en feiten. In 2010 is onderzoek gedaan naar de samenhang tussen jeugdtrauma's en uithuisplaatsingen. Bij 6% van de 1931 deelnemers (waarvan 1411 met een depressieve- of angststoornis), is sprake geweest van uithuisplaatsing (Hovens, Giltay, Van Hemert & Penninx, 2017). Verder ontdekten zij dat een jeugdtrauma kon duiden op het optreden van zowel een eerste, als een recidiverende (herhalende) depressieve en/of comorbide episode. Zo ook voor het optreden van angst- of depressieve stoornissen op volwassen leeftijd (Hovens et al., 2017). Hovens et al. (2017) vonden dat alle domeinen van jeugdtrauma's een risicofactor vormen voor het optreden van angst- of depressieve stoornissen op volwassen leeftijd.

Daarnaast kampen binnen gezinnen met meervoudige en complexe problemen (mogelijke vraaggezinnen) zowel de ouders als de jeugdigen veelal met problemen van psychosociale aard. Zo rapporteren zowel de jeugdigen als de ouders meer internaliserende problemen (zoals depressie en angst) en externaliserende problemen (zoals gedragsproblemen) dan controlegezinnen (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2023). Bij de ouder(s) is vaker sprake van verslaving, alleenstaand ouderschap, tienerzwangerschap en/of een verstandelijke beperking. Binnen de groep gezinnen met meervoudige en complexe problemen blijken ouders met chronische problematiek, zoals bijvoorbeeld een licht verstandelijke beperking of psychische problemen, prominent aanwezig (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2023). Bij kinderen is vaker sprake van ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen, psychosomatische problemen en verslavingen, cognitieve problemen (zoals leerproblemen) en een verstandelijke beperking, slachtoffer of getuige zijn van mishandeling, misbruik, verwaarlozing of huiselijk geweld (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2020). Het belang van dit onderzoek vanuit de invalshoek van de GGZ wordt verder uitgebreid behandeld in het verantwoordingsdocument van Evie.

1.2 CONTEXT

Om de context in kaart te brengen, is gebruik gemaakt van het micro-, meso- en macroniveau (De Roos & Van Dinther, 2019). Hierin wordt op elk niveau duidelijk waar Spring Up en de kracht- en vraaggezinnen mee te maken hebben.

1.2.1 MACRONIVEAU

Het macroniveau brengt het landelijk niveau in kaart. Zo heeft Spring Up als doel het voorkomen van uithuisplaatsing en hebben ze onder andere te maken met de Jeugdwet.

Op 1 januari 2015 heeft de decentralisatie plaatsgevonden waardoor de gemeenten volledig verantwoordelijk zijn geworden voor jeugdzorg en opvoedingsondersteuning. Met als doel "het versterken van lokaal-preventief jeugdbeleid, het versterken van de sociale netwerken rondom kinderen en gezinnen en doeltreffender hulp door meer samenhang" (Van Yperen, Kraak, Van de Maat, Hofstede & Hageraats, 2021).

Uit het onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (Kromhout, Van Echtelt & Feijten, 2020) is gebleken dat de afgelopen jaren al wel meer maatwerk is geleverd, maar er altijd nog verbeterpunten zijn. Zo wordt duidelijk dat het vroegtijdig bieden van jeugdzorg niet lukt, onder meer door wachtlijsten (Kromhout et al., 2020, p. 11). Het doel van de transitie is dan ook nog niet

behaald. Om dit te behalen moet de focus liggen op het ontwikkelen van een zorgzame samenleving, meer communicatie tussen organisaties en doorgaan met het maatwerk (Kromhout et al., 2020).

Zo had de nieuwe Jeugdwet onder andere de ambitie om het aantal uithuisplaatsingen te verminderen. Dit is echter niet gelukt. Uit voorlopige cijfers van het CBS blijkt dat alleen al in het eerste halfjaar van 2022 36 duizend jeugdigen niet thuis bij het eigen gezin sliep (CBS, 2022). Ook de toeslagenaffaire heeft bijgedragen aan het aantal uithuisgeplaatste kinderen. Zo werd aangegeven dat de ouders niet meer in staat zouden zijn geweest om zorg te dragen voor hun kinderen door de hoge schulden.

Zoals eerder beschreven is het niet precies bekend hoeveel kinderen uiteindelijk uithuisgeplaatst worden, omdat dit op verschillende plekken wordt bijgehouden. Wel blijkt uit gesprekken met ouders en jeugdigen dat de impact van een uithuisplaatsing op hen heel groot is en dan voornamelijk in acute situaties (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd [IGJ], 2022, p. 23). Zo komt naar voren dat dit vooral te maken heeft met een gebrek aan passende hulp, hulpverleners die niet goed samenwerken, veel wisselingen in woonplek en een verstoord contact met de ouders (Bartelink et al., 2023, p. 24). Spring Up wil hierop acteren door het terugdringen van het aantal uithuisplaatsingen. Op deze manier heeft de organisatie invloed op macro-ontwikkelingen.

1.2.2 MESONIVEAU

Het mesoniveau brengt in kaart onder welke gemeenten de kracht- en vraaggezinnen vallen. Momenteel zijn er vijf krachtgezinnen actief en één krachtgezin bevindt zich in de matchingsfase. Daarvan zijn drie gezinnen werkzaam in de gemeente Ede, één gezin in de gemeente Westerkwartier, één gezin in de gemeente Leiden en één gezin in de gemeente Voorthuizen.

De gemeente Ede is de eerste gemeente in Nederland die de pilot van Krachtgezinnen in werking zet. Zij zien dit als laatste redmiddel om uithuisplaatsing van kinderen te voorkomen (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport [VWS], 2020). Zo werkt de gemeente Ede samen met de gemeente Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel, Renswoude, Rhenen en Veenendaal. Zij hebben besloten om de transformatie en transitie gezamenlijk aan te pakken en werken samen in de Jeugdhulpregio FoodValley voor de jeugd. De vraaggezinnen kunnen voor de meeste vragen over opvoeden en opgroeien terecht bij het Centrum voor Jeugd en Gezin Ede (CJG). “Het Centrum voor Jeugd en Gezin Ede (CJG) ondersteunt iedereen met vragen over gezond opvoeden en opgroeien” (Centrum voor Jeugd en Gezin Ede [CJG], z.d.). Hiervoor is geen beschikking of verwijzing nodig, waardoor het een vrij toegankelijke hulp is (CJG Ede, z.d.). Daarnaast kan een gezin nog terecht bij het Toegangsteam Jeugd wanneer het meer ondersteuning nodig heeft.

Wethouder Meijer vindt het belangrijk dat de hulpverlening zo laagdrempelig mogelijk, en het liefst in het eigen gezin plaatsvindt (VWS, 2020). Dat is dan ook de reden waarom hij krachtgezinnen vindt aansluiten bij zijn visie over hulpverlening. Zo geeft hij aan dat hij het ziet als een professioneel gezinsmaatje, waardoor de rolverdeling tussen cliënt en hulpverlener minder zichtbaar is (Prins, 2020). Volgens S. D’Agata is het een belangrijk doel van Spring Up om het concept Krachtgezinnen voor meer gemeenten mogelijk te maken. Het concept mag, als het aan de oprichter ligt, in heel Nederland een plaats krijgen (persoonlijke communicatie, 20 april 2023).

1.2.3 MICRONIVEAU

Het microniveau brengt in kaart wat het concept Krachtgezinnen betekent op casusniveau en wat kracht- en vraaggezinnen inhouden. Daarnaast wordt bekend wat de rol van Spring Up daarin is.

Als het gaat over invloed uitoefenen op casusniveau en op het niveau van een dorp/plaats wil Spring Up de jeugdzorg lokaal en op casusniveau wakker maken voor de mogelijkheden van een lagere ordening in de samenleving dan de gebruikelijke ordening door zorgorganisaties. Die lagere ordening bestaat uit gezinnen. Een gezin is feitelijk een microsysteem. Een gezin ordent zichzelf en heeft daarom een zelforganiserend vermogen (S. D'Agata, persoonlijke communicatie, 20 april 2023). Door daar gebruik van te maken wordt geput uit een bron, waar tot nu toe alleen gebruik wordt gemaakt binnen pleegzorg, gezinshuiszorg en buurtgezinnen/meeleefgezinnen/gastgezinnen. Spring Up voegt daar de krachtgezinnen aan toe als specialistisch ambulante hulpverleningsvariant (S. D'Agata, persoonlijke communicatie, 20 april 2023). Krachtgezinnen maken gebruik van de kracht van het gewone leven en dragen zodoende bij aan de normalisering, meer eenduidig en eenvoudiger maken van de zorg (afschaling): één gezin, één ondersteunend gezin, één plan. Ook draagt het bij aan het vinden van nieuwe krachten in de zorgbranche, die vandaag de dag te maken heeft met krapte in personeel (S. D'Agata, persoonlijke communicatie, 20 april 2023).

Vraaggezinnen kunnen diverse doelen hebben, waaronder op het gebied van meer voorspelbare structuur binnen het gezin, het ontwikkelen van eigen netwerk of communicatieverbetering met instanties (VWS, 2020). Daarom is deze hulpverleningsvorm maatwerk, waarbij observeren, adviseren en spiegelen een belangrijke taak is (VWS, 2020). Een krachtgezin is dan ook een laagdrempelige manier van hulpverlening. Met als uitgangspunt dat het voor vraaggezinnen toegankelijker wordt om 'hulp' te vragen. Zo komen krachtgezinnen bij de vraaggezinnen thuis en leren ze elkaar kennen. Daarnaast zijn krachtgezinnen 24/7 beschikbaar. Ze werken dan ook vanuit de relatie, waardoor ze goede en passende zorg kunnen geven (Beurskens, Van der Linde & Baart, 2019, p. 27).

De organisatie Spring Up is het drijfveer achter de pilot Krachtgezinnen. Zij werft en selecteert de krachtgezinnen, gezinnen waarvan één van de ouders een professionele opvoeder is, zodat ze gematcht kunnen worden aan een vraaggezin. Om ervoor te zorgen dat deze twee gezinnen goed bij elkaar passen, vindt er een kennismakingsgesprek plaats. Vanaf dat moment doet Spring Up een stapje terug en is de organisatie op de achtergrond betrokken. Om ervoor te zorgen dat het hulpverleningsproces goed verloopt is er een gedragswetenschapper voor advies over de begeleiding beschikbaar en stelt Spring Up verschillende eisen aan de krachtgezinnen. Dit kan bijvoorbeeld een halfjaarlijks evaluatie moment zijn, geheimhoudingsplicht en aansprakelijkheid voor het eigen handelen. Daarnaast introduceert Spring Up vanaf 2023 ook intervisies voor krachtgezinnen.

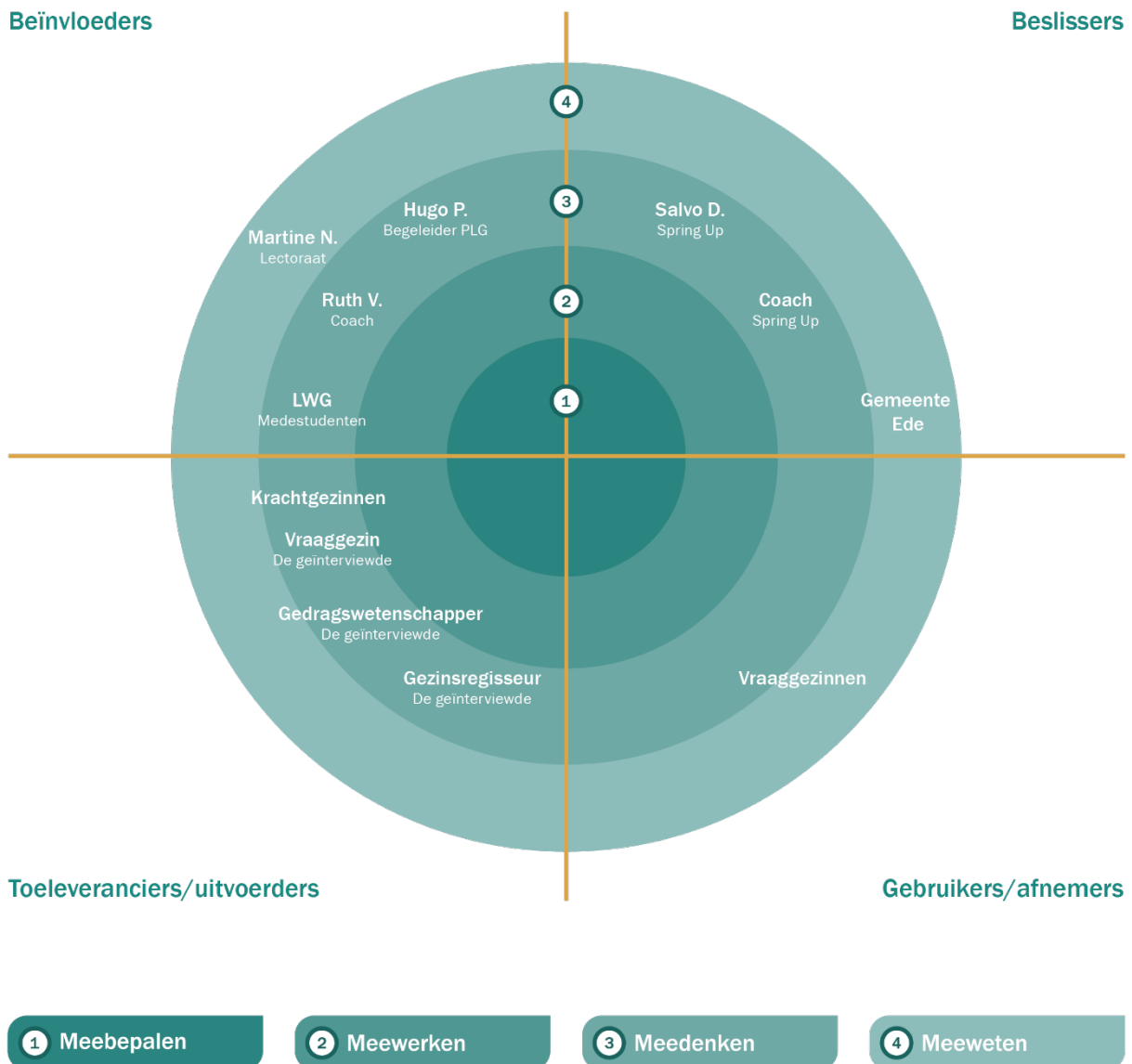
1.3 STAKEHOLDERANALYSE

In onderstaande stakeholderanalyse wordt kort uitgelegd welke partijen bij dit onderzoek betrokken zijn, zie Figuur 1.1. Deze informatie biedt antwoord op de vraag wie welke rol speelt in het onderzoek. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de 'ringen van invloed', omdat dit de feitelijke (waarneembare) situatie in kaart brengt van het concept Krachtgezinnen. Dit is een model waarbij de

betrokken partijen worden verdeeld in 4 groepen: beïnvloeders, beslissers, leveranciers/uitvoerders en gebruikers/afnemers. Vervolgens wordt de mate van invloed toegekend: meebepalen, meewerken, meedenken en meeweten (Van Houten, 2020). In Bijlage 2 wordt de specifieke waarde van elke stakeholder uitgelegd. Aan de hand van de stakeholderanalyse wordt besloten welke belangrijke partijen benaderd worden voor dit onderzoek.

Figuur 1.1 Stakeholderanalyse: ringen van invloed

^a Van Houten (2020).

2. PROBLEEMSTELLING

In dit hoofdstuk wordt het praktijkprobleem, het onderzoeksdoel en de onderzoeksvraag, bestaande uit een hoofdvraag en drie deelvragen beschreven. Bovendien worden de kernbegrippen uiteengezet en wordt in het theoretisch kader beschreven wat in het werkveld al bestaat en gedaan wordt om het probleem (stijgende lijn in uithuisplaatsingen) op te lossen.

2.1 PRAKTIJKPROBLEEM

Om het praktijkprobleem in kaart te brengen, is gebruik gemaakt van de 5xW+H-methode (De Roos & Van Dinther, 2019, p. 109).

De nieuwe Jeugdwet had onder andere de ambitie om het aantal uithuisplaatsingen te verminderen. Dit is echter niet gelukt, met als gevolg dat het grote impact heeft op de gezinssituatie van ouders en jeugdigen (IGJ, 2022, p.23). Er zou sprake zijn van gebrek aan passende hulp, hulpverleners die niet goed samenwerken, veel wisselingen in woonplek en verstoord contact met ouders (Bartelink et al., 2023, p. 24). Spring Up heeft het concept Krachtgezinnen opgezet naar aanleiding van een stijgende lijn in uithuisplaatsing, met als doel de uithuisplaatsingen te verminderen. Er worden professionele ouders (krachtgezinnen) ingezet om vraaggezinnen te ondersteunen met opvoedadvies in het dagelijkse leven, zodat ze op eigen kracht weer verder kunnen. In 2020 concludeerde Spring Up dat er meer theoretische verantwoording nodig was, waarbij gekeken wordt naar wat werkt binnen het concept Krachtgezinnen, zodat de organisatie haar handelen kan verantwoorden naar opdrachtgevers en vraaggezinnen.

De organisatie is een samenwerking aangegaan met de Regieorgaan Stichting Innovatie Alliantie (SIA) dat in september 2023 gaat starten. Binnen SIA investeren zij in praktijkgericht onderzoek door dit te financieren en mensen, kennisinstellingen en bedrijven met elkaar te verbinden (Regieorgaan SIA, z.d.). Hieruit zijn de SPRONG-groepen ontstaan, waaronder de groep 'Betekenisvol Samenwerken', waar de Christelijke Hogeschool Ede penvoerder van is. "Deze onderzoeksgroep maakt zich hard voor het includeren van de stem en positie van jongeren en (jong)volwassenen en hun gezinnen, zodat innovatie van binnenuit gebeurt" (Regieorgaan SIA, 2022). Dit onderzoek binnen de PLG 'Methodiekontwikkeling Krachtgezinnen' valt ook onder de SPRONG- groep 'Betekenisvol Samenwerken'. Elk onderzoek draagt bij aan een stukje verantwoording en bekendheid. Hierbij vindt Spring Up de kwantiteit van het onderzoek erg belangrijk. Dit zorgt namelijk voor steeds meer data en (theoretische) feiten (S. D'Agata, persoonlijke communicatie, 24 februari).

Daarnaast probeert Spring Up door media het concept Krachtgezinnen in kaart te brengen, zodat steeds meer opdrachtgevers en eventuele kracht- en vraaggezinnen van het concept afweten. Het doel is dat dit idee door verschillende gemeenten wordt opgepakt (S. D'Agata, persoonlijke communicatie, 20 april 2023). Krachtgezinnen heeft verschillende voordelen: het voorkomt uithuisplaatsing van het kind, het sluit aan bij de leefwereld van het vraaggezin en het is goedkoper dan andere vormen van jeugdhulpverlening. Dit onderzoek is een vervolg op de eerdere scripties die zijn geschreven (zie Bijlage 1) en maakt deel uit van een meerjarig onderzoek gericht op wat de werkzame factoren zijn in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen.

2.2 ONDERZOEKSDOEL

Door middel van dit onderzoek moet duidelijk worden wat werkzame factoren zijn in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen. De pilot van Krachtgezinnen is gebaseerd op verschillende ervaringen, praktijkverhalen en wilskracht voor een verbetering. Het ontbreekt echter nog aan voldoende theoretische onderbouwing. Het theoretisch kader dat hiervoor gebruikt wordt en de resultaten uit dit onderzoek, kunnen voor Spring Up als onderbouwing dienen voor de pilot. Met het uitvoeren van dit onderzoek dragen wij bij aan het creëren van een doorlopende lijn van onderzoek naar Krachtgezinnen en aan het beter kunnen beschrijven wat de methodiek van Krachtgezinnen is.

De verwachting is dat er na een aantal jaar onderzoek duidelijk zicht is op wat werkt en verder ontwikkeld kan worden in de methodiek Krachtgezinnen. Aan het eind van dit onderzoek is meer duidelijk over welke vaardigheden en methodische aspecten in het dagelijks contact met vraaggezinnen effectief zijn voor zowel kracht- als vraaggezinnen. Het doel van dit onderzoek is om als resultaat een tastbaar product ontwikkeld te hebben. Dit product is een filmpje, waarin de resultaten van dit onderzoek worden weergegeven, dat vervolgens gebruikt kan worden ter onderbouwing van het concept Krachtgezinnen. Tevens heeft het filmpje ook een informierend doel voor studenten Social Work, verwijzers in de jeugdzorg, gemeente Ede en andere gemeentes die gebruik maken van het concept Krachtgezinnen. Volgens de opdrachtgever is een filmpje toegankelijk om mee te werken (S. D'Agata, persoonlijke communicatie, 12 mei 2023). Vandaar de keuze voor dit type product. Voor verdere verantwoording van het product verwijzen wij u naar Bijlage 3. Dit product is gepresenteerd (zie Bijlage 4) en beoordeeld door de opdrachtgever.

2.3 ONDERZOEKSVRAAG

2.3.1 HOOFDVRAAG

Hoofdvraag: 'Wat zijn de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen?'

2.3.2 DEELVRAGEN

---

1. Wat beschrijft de literatuur over werkzame factoren in de begeleiding van gezinnen met meervoudige en complexe problemen?
2. Wat zijn volgens respondenten werkzame factoren in de startfase, uitvoeringsfase en afrondingsfase van het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen?
3. Wat zijn algemene werkzame factoren die niet gebonden zijn aan een specifieke fase van het begeleidingsproces?

2.4 LITERATUURSTUDIE

2.4.1 KERNBEGRIPPEN

De kernbegrippen die hieronder beschreven worden zijn de belangrijkste begrippen uit de probleemstelling en onderzoeksvraag (hoofdvraag en deelvragen). Op deze manier zijn de kernbegrippen verbonden met het onderzoek.

Krachtgezin

Een krachtgezin is een professioneel gezin met SKJ- of BIG-registratie dat een vraaggezin ondersteunt, begeleidt of adviseert in de opvoeding.

Vraaggezin

Een vraaggezin is logischerwijs een gezin met een (hulp)vraag. De vraaggezinnen, binnen dit onderzoek, zijn gezinssystemen die te maken hebben met de mogelijkheid van een uithuisplaatsing. Het zijn veelal gezinnen met een complexe hulpvraag en multiproblematiek. Een veelgebruikte definitie van gezinnen met meervoudige en complexe problemen is: 'een gezin van minimaal één ouder en één kind dat langdurig kampt met een combinatie van sociaal-economische en psychosociale problemen' (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2020). Volgens Tuenter, Hooijsma en Donker (2020) is een gezin met meervoudige en complexe problemen ook een gezin van minstens één volwassene en één kind van 0 tot 22 jaar dat langdurig kampt met een combinatie van problemen op verschillende gebieden. In hoofdzaak gaat het om: sociaaleconomische problemen in het gezin en psychosociale problemen bij de ouders (Tuenter et al., 2020). Het gezin heeft doorgaans al vaak te maken gehad met verschillende vormen van hulpverlening, maar zonder duurzaam resultaat.

Wij kiezen bewust voor de benaming 'gezinnen met meervoudige en complexe problemen' in plaats van multiprobleemgezinnen. De laatste term is namelijk stigmatiserend en past niet bij de huidige tijdgeest binnen de jeugdhulp en jeugdbescherming, waarin de nadruk meer ligt op kracht, op wat al goed gaat en wat het gezin wel kan, in plaats van op dat wat misgaat en wat het gezin niet kan (Zoon, Van Rooijen & Berg-Le Clerq, 2020).

Uithuisplaatsing

Wanneer een jeugdige uit huis wordt geplaatst, wil dat zeggen dat deze voor kortere of langere tijd in een ander milieu wordt geplaatst, dan waar de opvoeding normaliter plaatsvindt, namelijk in het eigen gezin (Harder, et al., 2020, p. 14). Een uithuisplaatsing kan zowel op vrijwillige als gedwongen basis plaatsvinden. Uithuisplaatsing is niet alleen een moment – de jeugdige is uit huis geplaatst -, maar vooral een traject (Bartelink, Meuwissen & Eijgenraam, 2017). Er zijn immers al verschillende stappen aan voorafgegaan. Zo hebben ouders zelf al vaak verschillende dingen geprobeerd, zijn er diverse hulpverleners betrokken (geweest) en zijn er allerlei interventies ingezet (Bartelink et al., 2017).

Methodische verantwoording

Met een methodische verantwoording kan het concept Krachtgezinnen onderbouwd worden. Dit biedt transparantie vanuit krachtgezinnen naar vraaggezinnen en opdrachtgevers. Onderzoek naar

gedeelde (en niet-gedeelde) methodische kenmerken kan inzicht bieden in werkzame componenten en effectiviteit in de jeugdhulp (Knorth, Evenboer, & Harder, 2016). Daarnaast lijkt de mate waarin het hulpverleners lukt binnen het gezin methodisch te werken, een voorspeller te zijn voor positieve resultaten van een hulptraject (Van Bommel, Tacq, & Bolt, 2017).

Werkzame factoren

Werkzame factoren zijn factoren die betere resultaten opleveren. Werkzame factoren in de uitvoering van interventies zijn gelegen in de relatie tussen hulpverlener en cliënt (of gezin), en het aansluiten bij de hulpvraag – in de structurering van de interventie, maar ook op organisatieniveau. Goede monitoring en supervisie en een draaglijke caseload zijn bijvoorbeeld belangrijk. Bepaalde werkzame factoren spelen een bijzonder grote rol in de hulp aan gezinnen met meervoudige en complexe problemen (Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, 2023). Met dit onderzoek willen wij verder exploreren wat deze factoren precies zijn, in de context van Krachtgezinnen.

Basishouding

De teamleden van Spring Up werken vanuit zes kernwaarden, namelijk: persoonlijk, professioneel, geïnspireerd, creatief, ontspringend en bekrachtigend (Spring Up, z.d.). Door samen te werken met andere professionals raken ze geïnspireerd, waardoor nieuwe inzichten ontstaan die zij kunnen inzetten in het begeleidingsproces. Met deze gedachten vinden zij nieuwe wegen om vraaggezinnen te ontlasten en te ondersteunen, zodat ze zich kunnen richten op hun krachten en door kunnen gaan met een nieuw vermogen.

De krachtgezinnen werken vanuit zes pijlers, namelijk: effectief helpen, efficiënte vorm van hulpverlening, gerichte zorg aan huis, vriendschappelijk en informeel, veilige basis en voorkomen van uithuisplaatsing (Spring Up, z.d.). Volgens S. D'Agata (persoonlijke communicatie, 20 april 2023) zijn deze pijlers deels gebaseerd op de ruime ervaring van de leden van Spring Up met de werving, selectie, opstarten en begeleiding van gezinshuisouders. Daarnaast ook “deels op wie wij zelf zijn (onze eigenheid als professionals) en deels op aannames die getoetst moeten worden in de praktijk. Daar hebben wij de PLG voor nodig en ook zo meteen het project SPRONG, dat in september gaat starten” (S. D'Agata, persoonlijke communicatie, 20 april 2023).

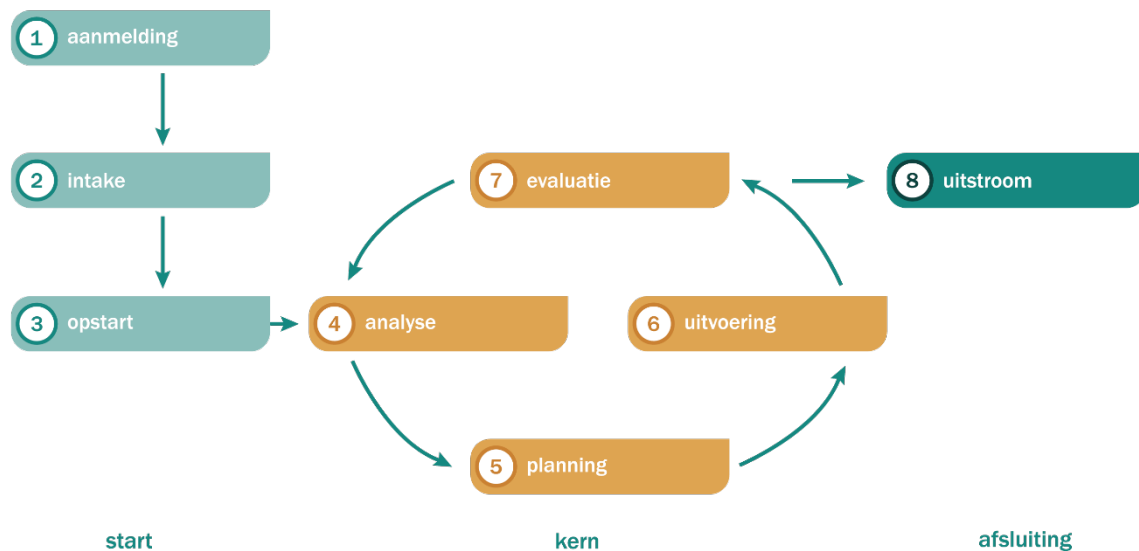
Met deze pijlers als uitgangspunt bieden krachtgezinnen vraaggezinnen een veilige basis waar ze op een laagdrempelige manier hulpverlening ontvangen. Dit doen zij door transparant naar elkaar te zijn en duidelijk aan te geven wat de verwachtingen zijn. Hierbij gaan ze uit van eigen kracht en versterken zij de empowerment van de vraaggezinnen. Om naast het gezin te staan zijn de krachtgezinnen ten alle tijden betrokken bij het vraaggezin, ook buiten kantoortijden.

Begeleidingsproces

Het begeleidingsproces van Krachtgezinnen kent een vaste structuur en is opgedeeld in drie fasen: de startfase, uitvoeringsfase en afrondingsfase. Dit blijkt uit de antwoorden van de enquête, ingevuld door krachtgezinnen (zie Bijlage 5). Alle krachtgezinnen gaven aan fasering aan te brengen in het begeleidingsproces. Van der Meulen (2021) onderscheidt in het begeleidingsproces ook drie onderdelen: de start, kern en afstuiting. Deze onderdelen zijn verdeeld in 8 fasen (zie Figuur 2.2). “Elke fase kent specifieke doelen en werkwijzen om de kracht van de cliënt te versterken” (van der Meulen, 2021, p. 4). Daarbij vormen de vier fasen in het midden de kern: het inventariseren van

krachten en werken aan inspirerende begeleidingsdoelen (Van der Meulen, 2021, p. 4). In het begeleidingsproces van krachtgezinnen is dit de uitvoeringsfase.

Figuur 2.2 Het 8-fasenmodel

Opmerking. Overgenomen uit *Het 8-fasenmodel* (p.9) door van P. Leeuwen-den Dekker, D. Heineke & A. Poll, 2021. Copyright 2020, P. Leeuwen-den Dekker, D. Heineke & A. Poll.

Op conceptniveau (theoretisch) duurt de ondersteuning 9 tot 12 maanden. In de praktijk wordt de lengte van de ondersteuning telkens bepaald door de verwijzer, het vraaggezin en het krachtgezin. Tussentijdse evaluaties bepalen wanneer kan worden afgerond (S. D'Agata, persoonlijke communicatie, 20 april 2023). De praktijk laat zien, dat dit tot nu toe nooit binnen 9 maanden is, maar wel dat het soms lager duurt dan 12 maanden. In het geval van ouders met LVB-problematiek, ziet de oprichter van Spring Up dat er voor een onderhoudsperiode wordt gekozen van meerdere jaren (S. D'Agata, persoonlijke communicatie, 20 april 2023).

Startfase

De startfase is ook wel een verkennende fase, waarin de begeleiding op gang komt en de huidige situatie van het vraaggezin wordt verkend. Door de situatie van het vraaggezin in deze fase te verduidelijken, wordt er een basis gelegd voor het verdere begeleidingsproces (Van Leeuwen-den Dekker, Heineke & Poll, 2021, p. 26). Daarnaast komt het kracht- en vraaggezin tot doelen en acties voor tijdens het begeleidingsproces. Dit wordt gebaseerd op de informatie die voortkomt uit eerdere gesprekken met het vraaggezin. Deze doelen en acties worden in sommige gevallen vastgelegd in een begeleidingsplan, zodat het duidelijk wordt waaraan ze kunnen werken tijdens de uitvoeringsfase.

Uitvoeringsfase

De uitvoeringsfase is ook wel de realisatiefase, waarin verandering in de huidige situatie wordt gerealiseerd. Doordat elk vraaggezin eigen doelen heeft, verloopt elke uitvoeringsfase anders. Dit zorgt ervoor dat een krachtgezin moet kunnen aansluiten en maatwerk leveren. Samen wordt gewerkt aan de opgestelde doelen en acties. Na een bepaalde periode wordt vastgesteld in hoeverre

de gestelde doelen in het begeleidingsplan zijn behaald (Van Leeuwen-den Dekker et al., 2021, p. 41). Afhankelijk van de evaluatie wordt gekeken of het vraaggezin naar de afrondingsfase gaat of in de uitvoeringsfase blijft.

Afrondingsfase

De afrondingsfase is ook wel een uitstroomfase, waarin het begeleidingsproces wordt afgerond en het vraaggezin op eigen kracht weer verder gaat. Het streven van krachtgezinnen is om vraaggezinnen “hun waardigheid en regie terug te geven en hen te versterken in hun ouderrol, zodat een eventuele uithuisplaatsing voorkomen kan worden” (Spring Up, z.d.). Met dit als uitgangspunt ronden krachtgezinnen het begeleidingsproces af. Er wordt besproken wat het vraaggezin verwacht van de nieuwe periode, wat hen te wachten staat als het krachtgezin niet meer betrokken is en wat zij eventueel nog nodig hebben om de nieuwe periode vol te houden (Van Leeuwen-den Dekker et al., 2021, p. 44).

2.4.2 THEORETISCH KADER

In de Nederlandse jeugdzorg bestaan er verschillende interventies die ontwikkeld zijn om uithuisplaatsing te voorkomen. Meestal gaat het om hulpverleningsvormen voor gezinnen die op meerdere levensgebieden problemen hebben. In dit onderzoek noemen wij dit gezinnen met meervoudige en complexe problemen. Richtlijnen jeugdhulp zette ze op een rij: Intensive thuishulp, Ambulante thuishulp, Families First (FF), Intensieve Ambulante Gezinsbehandeling (IAG), Multidimensionale Familietherapie (MDFT), Multi Systeem Therapie (MST), JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) -aanpak, inzet van familienetwerkberaden en Eigen Kracht-conferenties (Kooymans, Mourits, Peters, & Van der Veldt, 2023).

Onderzoek laat zien dat veel van de hierboven genoemde methoden op elkaar lijken als het gaat om de veronderstelde werkzame elementen (Visscher, Reijneveld, Knot-Dickscheit, Yperen, Scholte, Delsing, Evenboer & Jansen, 2021). Ze besteden vrijwel allemaal aandacht aan:

- Het goed in kaart brengen van de situatie en de verwachtingen.
- Een gedegen planning en evaluatie van de activiteiten.
- Werken aan verandering, met name positievere relaties, communicatie en interactie.
- Een goede samenwerking met en ondersteuning van kinderen, jongeren en het gezin.
- Het leren van opvoedvaardigheden.
- Het helpen bij concrete vraagstukken met betrekking tot huisvesting, huishouden, verzorging, omgaan met instanties.
- Activering van het sociale en professionele netwerk.

De verschillen zitten met name in de tijdsduur van het traject, de intensiteit, of er een 24-uurs bereikbaarheid is, welke consultatiemogelijkheden van experts er zijn en de wijze waarop supervisie en intervisie voor de professionals vorm krijgt. Frequentie, telefonische contacten tussen de hulpverlener en het gezin en een intensieve intervisie voor de hulpverlener lijken bij te dragen aan de effectiviteit (Visscher et al., 2021).

Zoals eerder genoemd in de aanleiding en verder uitgewerkt in Bijlage 1 hebben de studenten Deborah Erkelens en Rosette Verboom in 2020 onderzoek gedaan naar de verschillende vormen die ambulante jeugdhulp kon aannemen in de gemeente Ede (gemeente waarin de pilot van Krachtgezinnen is gestart) en welke het beste aansluit bij de hulp die ouders graag willen ontvangen ter preventie van uithuisplaatsing van een kind. De vormen van ambulante jeugdhulp die werden onderzocht waren Intensieve Pedagogische Thuishulp (FF, IAG en MST), Ambulante Spoedhulp, JIM-aanpak, '10' voor Toekomst en Flexibele Assertive Community Treatment (FACT) en het concept Krachtgezinnen (Erkelens & Verboom, 2020). Zij kwamen tot de conclusie dat FF en Krachtgezinnen het meest overeenkwamen met de genoemde werkzame factoren van ouders en experts (Erkelens & Verboom, 2020). Daarnaast kwam uit het onderzoek naar voren dat deze vorm van hulpverlening (Krachtgezinnen) nog niet bestaat maar wel wenselijk is. Deze uitkomst bracht het concept Krachtgezinnen in een goed daglicht en stimuleerde onderzoeken naar deze nieuwe jeugdhulpverleningsvorm.

3. METHODOLOGIE

In dit hoofdstuk worden de gebruikte onderzoeksmethoden voor het beantwoorden van de deelvragen beschreven, hoe de onderzoekende studenten erin zijn geslaagd genoeg data te verkrijgen en wat de beperkingen van dit onderzoek zijn.

3.1 ONDERZOEKSMETHODEN

Binnen dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van literatuuronderzoek en kwalitatieve onderzoeksmethoden. Deze laatste methode geeft inzicht in de verschillende opvattingen en interpretaties van de respondenten (Van der Donk & Van Lanen, 2017). “Kwalitatief onderzoek wordt gebruikt om te begrijpen hoe mensen de wereld ervaren. Er zijn veel kwalitatieve onderzoeksmethoden met verschillende eigenschappen, maar over het algemeen zijn de methoden flexibel en ligt de focus op het interpreteren van data” (Bhandari, 2022).

Om deelvraag één tot en met drie te beantwoorden zijn de volgende onderzoeksmethoden gebruikt: literatuurstudie, 8 losse interviews en 4 vragenlijsten. Door verschillende bronnen te gebruiken voor het verkrijgen van informatie ontstaat brontriangulatie. Brontriangulatie betekent het gebruiken van verschillende dataverzamelmethode om een bepaald probleem te onderzoeken en de betrouwbaarheid te versterken (Van der Donk & Van Lanen, 2017). Op deze manier hopen wij beter inzicht te krijgen in wat er al in de literatuur staat beschreven over het begeleiden van gezinnen met meervoudige en complexe problemen, naast de ervaringen van betrokkenen over de werkzame factoren in de verschillende fasen en algemene werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen.

3.1.1 DEELVRAAG 1: LITERATUURONDERZOEK

Voor het literatuuronderzoek wordt gebruik gemaakt van selectiecriteria die bepalend zijn voor onze zoekstrategie. Aan de hand van deze criteria wordt beoordeeld of de tekstbronnen wel of niet opgenomen worden. Dit wordt ook wel inclusie- en exclusiecriteria genoemd (Van der Donk & Van Lanen, 2017, p.181). In Bijlage 6 wordt duidelijk welke zoektermen, databanken, kenniscentra en onderzoeksinstituten gebruikt zijn voor dit onderzoek. Op deze manier kan worden verantwoord waarom bepaalde bronnen wel of niet van toepassing zijn.

3.1.2 DEELVRAAG 2 EN 3: INTERVIEWS EN VRAGENLIJST

De groep mensen over wie wij uitspraken willen doen in het kader van dit praktijkonderzoek wordt ook wel populatie genoemd. In ons geval zijn dit de kracht- en vraaggezinnen. Deze populatie is niet groot, aangezien het concept Krachtgezinnen pas een aantal jaar geleden is begonnen en nog in de pilotfase zit. Dat is dan ook de reden waarom gebruik gemaakt wordt van de aspectmethode, waarbij er vanuit verschillende invalshoeken naar het onderwerp wordt gekeken (Van der Donk & Van Lanen, 2017, p.181). Wij hebben alle krachtgezinnen (4) die destijds actief waren benaderd en daar een interview mee afgenomen: drie interviews met beide krachtgezinouders en één interview met slechts één krachtgezinouder. De contactgegevens van deze krachtgezinnen kregen wij via Salvo

toegestuurd. Daarnaast is het vijfde krachtgezin geïnterviewd dat, ten tijde van het interview, in de matchingsfase met een vraaggezin was. Aangezien dit krachtgezin nog geen ervaringen had opgedaan als krachtgezin in de praktijk is dit interview voornamelijk toegespitst op eerdere werkervaringen van de respondent. De respondent die wij spraken heeft namelijk jarenlang ervaring in de ambulante hulpverlening, hulpverleningsvorm die enigszins te vergelijken is met de werkwijze van Krachtgezinnen.

Op basis van kwalitatief onderzoek hebben wij gekozen voor het voeren van semi-gestructureerde interviews met krachtgezinnen. Bij het afnemen van semi-gestructureerde interviews wordt gebruik gemaakt van een algemeen interviewleidraad, waarbij er vooropgestelde, wat algemenere, vragen zijn. Hier mag van afgeweken worden om bijvoorbeeld door te vragen als de respondent iets interessants zegt. Op deze manier hopen wij gedetailleerde informatie te verkrijgen (Van der Donk & Van Lanen, 2017, p. 136). Antwoordmogelijkheden van de respondenten zijn daarom niet vooraf bepaald waardoor zij in eigen bewoording inbreng kunnen hebben.

Na de aspectenmethode hebben wij de selectiemethode sneeuwbalstelsel gebruikt (Van der Donk & Van Lanen, 2017, p.181). Aan de geïnterviewde krachtgezinnen is gevraagd of zij ons in contact wilden brengen met andere betrokkenen in het begeleidingsproces, denk aan het vraaggezin, een gedragswetenschapper en/of een gezinsregisseur, bijvoorbeeld. Op deze manier zijn wij gekomen tot onze zesde respondent: de gedragswetenschapper, betrokken bij het eerste krachtgezin die wij hebben geïnterviewd. Daarnaast hebben wij de coach van Spring Up, die betrokken is bij de aanmelding en selectie van krachtgezinnen ook benaderd en geïnterviewd. Tenslotte stond ook een gezinsregisseur van gemeente Ede, die betrokken is bij een begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezin, ervoor open om ons te woord te staan. Op deze manier hebben wij vanuit verschillende perspectieven respondenten bevraagd naar de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen.

Helaas bleken alle krachtgezinnen terughoudend te zijn in het betrekken van de vraaggezinnen bij het onderzoek. Interviews afnemen met het vraaggezin was geen favoriete methode van dataverzameling onder de krachtgezinnen. Dit had verschillende redenen, waarvan de voornaamste was dat het krachtgezin het vraaggezin niet extra wilde belasten met de vraag om mee te doen aan het onderzoek. Hierom is besloten een vragenlijst te ontwikkelen die laagdrempeliger in te vullen is voor het vraaggezin, eventueel samen met het desbetreffende krachtgezin. De krachtgezinnen stemden in om de vragenlijst naar het vraaggezin te sturen. Zodoende hebben wij in totaal 8 interviews afgenomen en 4 ingevulde vragenlijsten in ontvangst genomen. De data afkomstig van de interviews en beantwoorde vragenlijsten zullen gebruikt worden ter beantwoording van deelvragen 2 en 3.

Op onderstaande wijze (zie Figuur 3.3) zijn de data van de interviews verwerkt. De opgehaalde informatie van de vragenlijsten is op soortgelijke manier verwerkt afgezien van de eerste stap. In dit onderzoek zal worden verwezen naar de code van een label. De volledige data (inclusief de doorgelopen stappen) zijn te vinden in het Bronnenboek, document dat aan te vragen is bij de studenten.

Figuur 3.3 Het verwerken van data

Zie Bijlage 7 voor de interviewleidraad die is gebruikt voor het interviewen van de krachtgezinnen. De interviewleidraden zijn op het type respondent aangepast, zodat het interview aansloot en de informatie die is ontvangen bruikbaar was. Voor alle gebruikte interviewleidraden verwijzen wij u naar het eerste hoofdstuk van het Bronnenboek. Zie Bijlage 8 voor de gebruikte vragenlijst voor vraaggezinnen, zie Bijlage 9 voor de labelschema's van de interviews en Bijlage 10 voor de labelschema's van de vragenlijsten.

3.2 BEPERKINGEN IN HET ONDERZOEK

Zoals eerder genoemd is Krachtgezinnen nog een vrij nieuw concept dat zich in de pilotfase bevindt. Dit maakt dat nog relatief weinig onderzoek is gedaan naar de werkzame factoren van deze hulpverleningsvorm. Bijgevolg is er (nog) nauwelijks literatuur over Krachtgezinnen te vinden.

Ook de respondenten die benaderd worden zijn een combinatie van verschillende invalshoeken. Dit komt omdat 'maar' 4 krachtgezinnen actief waren, waardoor andere betrokken professionals zijn benaderd om tot meer inzichten te komen. Met als gevolg dat de onderzoekspopulatie beperkt blijft.

Daarnaast zijn de vraaggezinnen niet in staat om een interview af te leggen, waardoor een vragenlijst als alternatief is ingezet. Met als beperking dat er niet doorgevraagd kan worden. Dit kan leiden tot het verkrijgen van mogelijk minder diepgaande informatie, wat ten koste gaat van de volledigheid van de gegevens.

4. RESULTATEN

4.1 DEELVRAAG 1

‘Wat beschrijft de literatuur over werkzame factoren in de begeleiding van gezinnen met meervoudige en complexe problemen?’

Om in kaart te brengen welke werkzame factoren werken in het begeleidingsproces van gezinnen met meervoudige en complexe problemen is allereerst de term gezin (met meervoudige en complexe problemen) gedefinieerd. Vervolgens is research gedaan naar de werkzame factoren op het gebied van integraal werken, de hulpverlener, de interactie tussen hulpverlener en gezin, wat werkt bij motivatie en gedragsverandering en het hulpaanbod voor deze doelgroep. Tenslotte worden werkzame factoren in de structuur van het begeleidingsproces weergegeven. De definitie van werkzame factoren wordt beschreven in hoofdstuk 2.4.1 onder het kopje ‘Werkzame factoren’.

4.1.1. DEFINITIE GEZIN

Het gezin wordt door Jonkman, Crone, Hosman en Raat (2020, p.13) gezien als een fundamentele eenheid in de samenleving. Hoe het gezin precies gedefinieerd wordt, verschilt per samenleving en cultuur. In Nederland bestaat een gezin uit een ouder(paar) met één of meer kinderen. Het kan gaan om een gehuwd of ongehuwd ouderpaar, of een alleenstaande ouder (NJI, 2022). Als er over opgroeien en opvoeden wordt gesproken, gaat het om gezinnen met minderjarige kinderen of thuiswonende kinderen tot 25 jaar (NJI, 2022).

Gezinnen spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van de sociale, mentale en fysieke gezondheid van kinderen. Een goede opvoeding van een kind kan problemen op latere leeftijd voorkomen (Zoon et al., 2020). Ouders in Nederland, en waar ook ter wereld, dragen de zorg voor hun kinderen en combineren vaak hun opvoedingsrol met het privé- en beroepsleven (Zoon et al., 2020). Soms worstelen ouders in het opvoedingsproces met bepaalde problemen of maken ze zich zorgen over hun kind. Soms worstelen ouders zelf met stress, psychische problemen of schulden, enzovoort (Zoon et al., 2020). Voor gezinnen die kampen met meerdere problemen op verschillende levensgebieden gebruiken wij de term ‘gezinnen met meervoudige en complexe problemen’.

4.1.2. GEZINNEN MET MEERVOUDIGE EN COMPLEXE PROBLEMEN

In het kader van de transformatie in de jeugdzorg is de dominante ontwikkelingslijn dat burgers eigen regie houden, verantwoordelijkheid nemen en houden, zelfredzaam zijn en meedoen in de maatschappij (Van Hal & Jansma, 2019, p.12). Deze beleidsdoelen vergen echter bepaalde vermogens en capaciteiten die niet vanzelfsprekend zijn voor allen (Van Hal & Jansma, 2019, p.12). In gezinnen met meervoudige en complexe problemen is er juist vaak sprake van beperkte sociale zelfredzaamheid. Deze gezinnen vinden het lastig om zelf de regie over de problemen te nemen (Van der Steege, De Veld & Zoon, 2020, p.14).

Voor de definitie van de gezinnen met meervoudige en complexe problemen verwijzen wij u graag naar 2.4.1 onder het kopje 'Vraaggezinnen'. Dit hoofdstuk zal gaan over de belangrijkste kenmerken van deze doelgroep. Uit literatuur blijkt dat veel kenmerken van gezinnen met meervoudige en complexe problemen overeenkomen. Richtlijnen jeugdhulp onderscheidt dit in drie 'hoofd' kenmerken (Van der Steege et al., 2020). Deze verdeling zal ook binnen dit onderzoek worden gehanteerd:

Problemen van psychosociale aard

Gezinnen met meervoudige en complexe problemen kampen vaak met psychosociale problemen zoals verslaving, psychische stoornissen, trauma, laag zelfbeeld, licht verstandelijke beperking, huiselijk geweld, verwaarlozing, kindermishandeling en/of gezondheidsproblemen. Daarnaast kan er sprake zijn van gedrags- en ontwikkelingsproblemen bij de ouder en/of kind (Bodden & Deković, 2016; Van der Steege et al., 2020). Deze problemen hebben vaak een grote invloed op het functioneren van het gezin en de individuele gezinsleden.

Sociaal-economische problemen

Gezinnen met meervoudige en complexe problemen hebben vaak te maken met financiële problemen, werkloosheid, armoede, huisvestingsproblemen en schulden. Deze problemen kunnen leiden tot stress en spanningen binnen het gezin en kunnen het moeilijk maken om de benodigde hulp en ondersteuning te krijgen (Van der Steege et al., 2020). Daarnaast hebben deze gezinnen vaak een verstoord of afwezig sociaal netwerk, waardoor het gezin sociaal geïsoleerd raakt (Bodden & Deković, 2016).

Problemen met de hulpverlening

Gezinnen met meervoudige en complexe problemen hebben vaak een veelheid aan hulpverleners en instanties meegemaakt die betrokken zijn (geweest) bij het gezin. Dit kan leiden tot onduidelijkheid en onzekerheid over wie welke rol heeft en welke hulp er precies geboden wordt (Van der Steege et al., 2020). Deze gezinnen wantrouwen de zorg uit schaamte, vanwege eerdere teleurstellende ervaringen met hulpverleners of vanwege angst voor uithuisplaatsing van één of meerdere van hun kinderen. Ze bieden weerstand, weigeren medewerking en/of zijn weinig gemotiveerd. Of ze gaan juist langs allerlei hulpverleners 'shoppen' (Esmeijer, Van der Steege, Schoppink & Philipsen, 2019, p.5).

Al deze problemen kunnen elkaar versterken en in stand houden, waardoor het voor deze doelgroep moeilijk kan zijn om uit de situatie te komen. Het is daarom van belang dat er een integrale en samenhangende aanpak is, waarbij hulpverleners en instanties samenwerken om de problemen aan te pakken en het gezin te ondersteunen bij het verbeteren van de situatie (Van der Steege, et al., 2020).

4.1.3. WERKZAME FACTOREN IN HET BEGELEIDINGSPROCES

Integraal werken

Integrale hulpverlening is een formeel doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en één van de beloften van de decentralisaties sinds 2015 (Van Arum, Redeker, Stouthard, Verweij, & Van Xanten, 2020, p.14). Integraal werken betekent in samenhang en in afstemming domeinoverstijgend

samenwerken aan effectieve en efficiënte hulp en ondersteuning bij hulpvragen (Van Arum, Verweij, & Van der Veer, 2018). Verschillende domeinen kunnen zijn: werk, inkomen en schuld, onderwijs en kinderen en sociaal psychologische vraagstukken (Zoon et al., 2020, p.12-13). Het gaat over een brede aanpak van de problematiek (én kansen), waarin aandacht is voor alle leefgebieden om op deze manier tot één samenhangend plan te komen voor de diverse vraagstukken van de cliënt of het huishouden (gezin) (Van Arum et al., 2020, p.13), met de voorkeur dat één hulpverlener verantwoordelijk is voor het gezin (Zoon et al., 2020, p.12-13). Daarvoor is het nodig om professionals van verschillende disciplines bij elkaar te brengen. Volgens literatuur zijn dit elementen die bijdragen aan een succesvolle samenwerking: een gezamenlijke probleemanalyse, duidelijke samenwerkingsafspraken, het duidelijk beleggen van de regie en systematisch monitoring van de samenwerking (Zoon et al., 2020; Verheijden & De Lange, 2016).

Volgens onderzoek van Driesen en Besselink (2016, p.50-51) naar werkzame bestanddelen van de hulpverlening aan gezinnen met meervoudige problematiek geven hulpverleners eveneens aan dat een integrale, eclectische (allerlei stijlen combinerend) werkwijze het meest werkzaam is bij deze doelgroep. De problematiek is, volgens hen, niet te fragmenteren: er dient aandacht besteed te worden aan alle levensgebieden aangezien er vaak sprake is van grote verwevenheid (Driesen & Besselink, 2016, p. 50-51). Kortom, integraal werken gaat om een allesomvattende, holistische aanpak van de vraagstukken. Gezinnen met meervoudige en complexe problemen hebben baat bij deze aanpak omdat ze alle hulp krijgen die ze nodig hebben. Hierdoor komen ze tot de wortel van de problemen en wordt het moeilijker om instanties tegen elkaar uit te spelen (Zoon et al., 2020, p.12-13).

De rol van de hulpverlener

Volgens Van der Steege et al. (2020, p.42) dienen gezinnen met meervoudige en complexe problemen, een vaste hulpverlener, met één telefoonnummer te krijgen. Een vaste hulpverlener die direct bereikbaar en beschikbaar is. Daarnaast regisseert deze vaste hulpverlener ook de ondersteuning die het gezin ontvangt van alle betrokken organisaties. Dit is belangrijk met oog op de afstemming en samenhang, zoals hierboven is beschreven (Van Arum et al., 2020, p.21).

Deze vaste hulpverlener neemt zijn eigen persoon mee in het begeleidingsproces en zet dit in als instrument (Driesen & Besselink, 2016, p.48). Zo neemt hij in dit proces drie rollen op zich, namelijk: die van een aannemer, regisseur en coach. Hiermee wordt bedoeld dat de vaste hulpverlener op verschillende (leef)gebieden tegelijkertijd actief is. Dit kan zowel op het gebied van praktische ondersteuning zijn als op het activeren en coachen van de gezinsleden (Zoon et al., 2020, p.7-8). De rol van vaste hulpverlener kan als intensief ervaren worden, omdat hij veelvuldig contact heeft met het hele gezin, soms meerdere keren per week (Zoon, et al., 2020, p.8).

Het is ook van belang dat de vaste hulpverlener beschikt over een betrokken, respectvolle, transparante, duidelijke en empowerende houding (Zoon, et al., 2020, p.9). Daarnaast komt uit eerder onderzoek (Steketee, et al., 2015, in Zoon, et al., 2020, p.7) een aantal belangrijke werkzame hulpverlenersfactoren naar voren, namelijk:

- Een flexibele werkhouding (en geen vooraf vastgestelde volgorde van interventiestrategieën).

- Grenzen stellen.
- Zo lang als nodig betrokken blijven bij het gezin.
- Outreachend werken (naar het gezin toegaan, zich actief opstellen bij het onderhouden van contact met het gezin).
- Eén gezin, één plan regelen (onder andere aanspreekpunt zijn voor het gezin, het netwerk rondom het gezin en voor instanties).
- Ondersteuning en advies aan het gezin bieden.
- Reflecteren op het eigen functioneren (door middel van intervisie en supervisie, bijvoorbeeld).

Met deze werkzame hulpverlenersfactoren weet de vaste hulpverlener wat zijn positie is en toont hij overtuigingskracht richting gezinsleden en andere betrokkenen met als doel aan te sluiten bij de competenties, vaardigheden en sterke kanten van alle gezinsleden (Steege, et al., 2020, p.44; Van Hal & Jansma, 2019, p.24).

Interactie tussen hulpverlener en gezin

Tijdens het begeleidingsproces dient er sprake te zijn van een goede werkrelatie of alliantie. Dit is een doorslaggevende factor voor een succesvol hulpverleningstraject (Driesen & Besselink, 2016, p.48). Om ervoor te zorgen dat deze werkrelatie of alliantie slaagt is het belangrijk dat er een band of 'klik' aanwezig is, waarin gewerkt wordt vanuit een gelijkwaardige houding met wederzijdse respect (Driesen & Besselink, 2016, p.48). Een goede basis opbouwen voor de vertrouwensrelatie kan voor zowel de hulpverlener als voor het gezin een opgave zijn vanwege de eerder benoemde wantrouwen en teleurstellingen richting de hulpverlening.

Vanuit deze relatie kan er samengewerkt worden. De vaste hulpverlener werkt adviserend samen, waarin volgen en leiden, regie houden en aansluiten, aandragen en afstemmen belangrijke vaardigheden zijn (Ehlers & Kuipers, 2019, p.49-50). Hierin wordt samen gekeken naar mogelijkheden en oplossingen, waarbij de vaste hulpverlener het gezin zelf tot nadenken laat komen. Dit nodigt gezinsleden uit om naar hun situatie te kijken en zelf actief te worden om een oplossing te zoeken (Van Hal & Jansma, 2019, p.21-22). Het uitgangspunt in de hulpverlening aan ouders uit gezinnen met meervoudige problematiek is dan ook dat ze zoveel mogelijk regie behouden (Driesen & Besseling, 2016, p.49). Wanneer de regie bij het gezin ligt, bepaalt zij zelf waarbij ze hulp nodig heeft (Driesen & Besseling, 2016, p.49). Dit betekent dat het gezin dingen in eigen tempo doet, de vaste hulpverlener aansluit bij het niveau en de hulpvraag en het gezin de mogelijkheid heeft om zelf te bepalen in plaats van iets te 'moeten' (Van Arum, et al., 2020, p.20).

In deze werkrelatie moet er nadrukkelijk aandacht zijn voor het bevorderen van de motivatie van alle gezinsleden met als doel dat ze op eigen kracht weer verder kunnen (Driesen & Besseling, 2016, p.52). Hoe gezinnen gemotiveerd worden en tot gedragsverandering komen, wordt hieronder beschreven.

Motivatie wat leidt tot gedragsverandering

Volgens onderzoek van Driesen en Besselink (2016, p.50) geven hulpverleners, in het algemeen, aan dat zij veel aandacht besteden aan het stimuleren van de motivatie van de ouders uit gezinnen met meervoudige problematiek. Zij zien de motivatie dan ook als één van de belangrijkste factoren voor

een succesvolle hulpverlening (Driesen & Besselink, 2016, p.50). Gebrek aan motivatie kan een oorzaak zijn voor de stagnatie van de hulpverlening (Esmeijer et al., 2019, p.9-10). Het gericht inzetten van interventies om deze motivatie te bevorderen wordt als cruciaal gezien. Hulpverleners geven aan dit te doen door kleine (sub)doelen te stellen met de cliënt, zodat kleine successen gevierd kunnen worden (Driesen & Besselink, 2016, p.50). Ook Movisie (2021) beschouwt het stellen van (haalbare) doelen als een werkzame factor voor de gedragsverandering van cliënten. Daarbij moet er rekening worden gehouden met de mogelijkheden en beperkingen van het gezin (Steege, et al., 2020).

Verder geven veel hulpverleners in het onderzoek van Driesen en Besselink (2016) aan dat zij het belangrijk vinden om ouders positief en krachtgericht te benaderen. Dit kan door nadrukkelijk aandacht te besteden aan de krachten en kwaliteiten van het gezin en dit te bevorderen door te complimenteren. Om erachter te komen waartoe mensen hun kracht willen inzetten is het van belang een beeld te krijgen van iemands drijfveren en geloof in eigen kunnen (motivationale dimensies), van wat iemand kan (competentionele dimensie) en van iemands positie en leefomstandigheden en netwerk (sociale dimensie) (Ince & Schmidt, 2017). Zoals eerder benoemd lopen gezinnen met meervoudige en complexe problemen het risico op sociaal isolement. Het (opnieuw) aanspreken van het netwerk van het gezin wordt gezien als een beschermende factor (Van Leeuwen-den Dekker et al., 2021). Daarnaast komt uit onderzoek het belang van het creëren van 'succeservaringen' naar voren. Dit vraagt gericht aansluiten bij wat de persoon in kwestie kan (Van Hal & Jansma, 2019).

Als het gaat over het vergroten van de motivatie bij het gezin is het de kunst voor de hulpverlener als vanzelfsprekend erop te (blijven) vertrouwen dat de ouder het beste voor heeft met zijn kind (Ehlers & Kuipers, 2019). Dit is het uitgangspunt van de oudergerichte begeleider, waarin de ouder deskundig is in de opvoeding van zijn kind (Ehlers & Kuipers, 2019). Deze handelwijze gaat uit van: ja zeggen en nee doen heeft te maken met het onvoldoende aansluiten bij de ouder. Hulpverlener dient te zoeken naar de intentie achter het gedrag en kijkt met de ouder of hij ook bereikt wat hij bedoelde te bereiken. Als dat niet het geval is, kan de hulpverlening naar nieuw gedrag zoeken om de eigen doelen van de ouder alsnog bereikbaar te maken. Kort gezegd zijn dit de drie bouwstenen van de methode (Ehlers & Kuipers, 2019): oudergericht werken, samenwerkingsgericht en competentiegericht.

Hulpaanbod

Wat de beste aanpak is in de hulpverlening aan gezinnen met meervoudige en complexe problematiek is verschillend vanwege de soorten problematiek die binnen het gezin speelt (Zoon, et al., 2020, p.13).

In het tweede onderzoek naar het concept Krachtgezinnen worden de positieve psychologie, systeemtheorie en/of presentietheorie als relevant beoordeeld voor krachtgezinnen in het dagelijks contact met vraaggezinnen. Daarnaast wordt beschreven dat Multisysteem Therapie, Oplossingsgericht werken, Signs of Safety en eigen regie grotendeels aansluiten op de basishouding gelijkwaardigheid (Krol & van Kruistum, 2021, p.3). Deze werkzame theorieën en methodieken sluiten aan bij het begeleidingsproces van gezinnen met meervoudige en complexe problemen, waarvan Multisysteemtherapie en eigen regie het beste passen binnen deze vorm van hulpverlening

(Krol & van Kruistum, 2021; Zoon, et al., 2020). Ook worden de volgende werkzame methodes onder het kopje 'Motivatie wat leidt tot gedragsverandering' beschreven: oudergericht werken, samenwerkingsgericht, competentiegericht en krachtgericht.

Naast deze methodieken wordt in het begeleidingsproces ook gebruik gemaakt van instrumenten. De volgende instrumenten worden aangeraden vanuit het 8-fasenmodel van Movisie: een aanmeldingsformulier, intakeformulier, voorlichtingsfolder, leefgebiedenwijzer, persoonsbeschrijving, begeleidingsplan en een checklist voor uitstroomactiviteiten (Van Leeuwen-den Dekker et al., 2021). Met name het begeleidingsplan, oftewel, een gezinsplan, is van belang voor gezinnen met meervoudige en complexe problematiek. Hierin komt de achtergrond en problematiek van het gezin aan de orde, wordt op een rijtje gezet wat al goed gaat, wordt de hulpvraag of zorgbehoefte van het gezin besproken, wordt het gezin ondersteund bij het opstellen van doelen en spreken betrokkenen af wie wat gaat doen (Van der Steege, 2020, p.21).

Geen enkele methodiek, benadering of instrument wordt beschouwd als het meest werkzaam (Driesen en Besselink, 2016, p.51). Wel zorgen deze factoren voor structuur, ondersteuning en versterking in het begeleidingsproces (Driesen & Besselink, 2016, p.45). Echter is deze lijst niet uitputtend, maar in hoofdlijnen het meest belangrijke in het begeleidingsproces.

Fasen in het begeleidingsproces

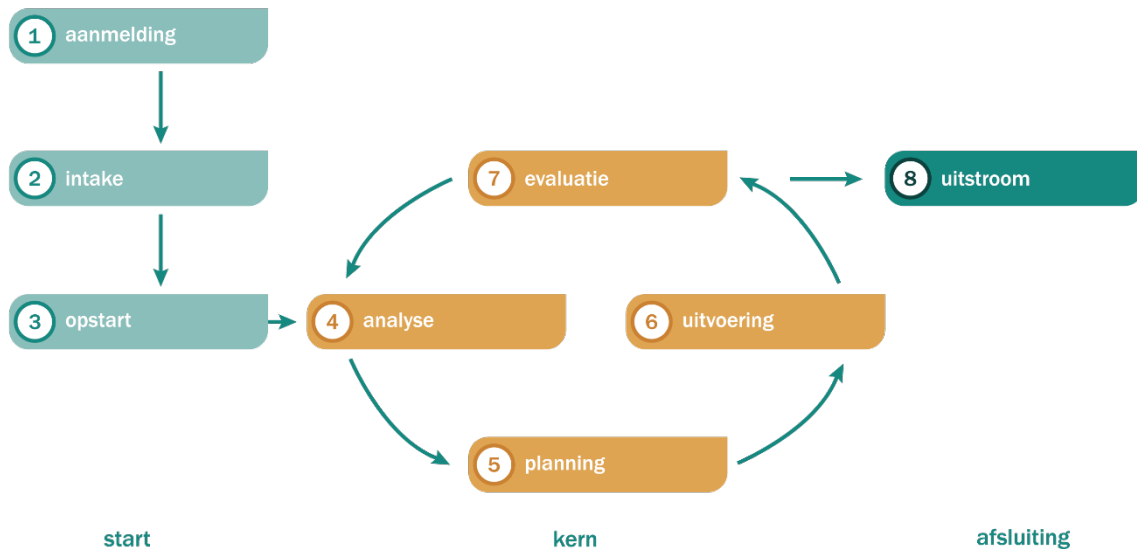
In het begeleidingsproces komen de bovenstaande werkzame factoren samen. Met als doel een gestructureerd, planmatig en overzichtelijk begeleidingsproces dat leidt tot duidelijkheid en minder stress bij gezinsleden (Van Bommel, Tacq & Bolt, 2017, p.26).

In elk begeleidingsproces wordt gewerkt aan de hand van een model. Dit kan het 8-fasenmodel zijn, zie figuur 4.4, van Movisie met als uitgangspunt dat het holistisch, krachtgericht en regieversterkend werkt (Van Leeuwen-den Dekker, et al., 2021, p.14). Maar bijvoorbeeld ook het fasen model van integraal werken, zie figuur 4.5. Deze modellen hebben een doelgericht en cyclisch proces en expliciteren en structureren de besluitvorming door het proces in verschillende stappen of fasen op te splitsen (Bartelink, Meuwissen, Eijgenraam, Versteeg & Kooymans, 2022, p.36). Veelal is het begeleidingsproces opgedeeld in startfase, uitvoeringsfase en afrondingsfase, maar in de praktijk is gebleken dat het niet een lineair proces is van start tot eind (Arum, et al., 2020, p.17) De stappen in elk model komen in grote lijnen overeen met als belangrijkste punten (Bartelink, et al., 2022, p.36-37):

1. Inzicht krijgen in de vraag van ouders en/of jeugdige (vraagverheldering).
2. Verdere verkenning van de aard en ernst van de vraag of problemen (probleem- en krachtenanalyse).
3. Bepalen van de belangrijkste doelen waaraan ouders en/of jeugdige willen werken (doelen opstellen).
4. Beslissen welke hulp het beste aansluit bij de vraag en doelen van de ouders en/of jeugdige.
5. Uitvoeren van de hulp.
6. Evalueren van de doelen en geboden hulp en beslissen over het vervolg.

Deze werkzame punten vinden vaak plaats in een opeenvolgende cyclus, waarvan de duur van het begeleidingsproces per organisatie en gezin verschillend is. In de structurering van de hulpverlening ligt de regie zoveel mogelijk bij het gezin. Het gezin bepaalt de doelen van de hulpverlening, dus de inhoud van het plan van aanpak. De hulpverlener sluit daarbij aan. Dit is dan ook het meest werkzaam (Driesen & Besselink, 2016, p.45).

Figuur 4.4 Het 8-fasenmodel

Opmerking. Overgenomen uit *Het 8-fasenmodel* (p.9) door van P. Leeuwen-den Dekker, D. Heineke & A. Poll, 2021. Copyright 2020, P. Leeuwen-den Dekker, D. Heineke & A. Poll.

Figuur 4.5 Het fasenmodel

Opmerking. Overgenomen uit *Werkzame elementen bij integraal werken* (p.16) door van S. van Arum, I. Redeker, L. Stouthard, S. Verweij & H. van Xanten. Copyright 2020, S. van Arum, I. Redeker, L. Stouthard, S. Verweij & H. van Xanten.

4.1.4. SAMENVATTING DEELVRAAG 1

In dit hoofdstuk is naar voren gekomen welke factoren in een begeleidingsproces van gezinnen met meervoudige en complexe problematiek werken. Zo is beschreven dat gezinnen met meervoudige en complexe problemen gekenmerkt worden door problemen van *psychosociale aard*, *sociaal-economische problemen* en *problemen met hulpverlening*. Deze doelgroep heeft baat bij een *integrale aanpak* aangezien de problemen vaak op meerdere levensgebieden spelen en hierdoor verbonden zijn. De *basishouding* van de hulpverlener is enorm belangrijk voor het opbouwen van een *goede werkrelatie*, die veelal begint bij de *'klik'*. In de begeleiding is de *motivatie* van het gezin essentieel voor *gedragsverandering*. Het gezin in *eigen kracht* zetten en *succeservaringen*

complimenteren helpen in het bevorderen van de motivatie. Daarnaast kunnen er verschillende methodieken en instrumenten ingezet worden maar is er *niet één specifieke* die werkt. *Aansluiten* bij het gezin is voornamelijk belangrijk. Hetzelfde geldt voor de structuur van het begeleidingsproces. Het werkt het beste als het gezin de *regie* behoudt over het proces.

4.2 DEELVRAAG 2

‘Wat zijn volgens respondenten werkzame factoren in de startfase, uitvoeringsfase en afrondingsfase van het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen?’*

* Krachtgezin A (KGA), krachtgezin B (KGB), krachtgezin C (KGC), krachtgezin D (KGD), gedragswetenschapper krachtgezin A (GW-KGA), voormalig ambulante hulpverlener (VAB), coach (C), gezinsregisseur krachtgezin B (GR-KGB), vraaggezin A (VGA), vraaggezin B (VGB), vraaggezin C (VGC), vraaggezin D (VGD).

Om deelvraag 2 te beantwoorden wordt allereerst in kaart gebracht wat het profiel van kracht- en vraaggezinnen is en wat deze doelgroepen nodig hebben. Daarna wordt de term ‘begeleidingsproces’ opgesplitst in: de betrokken professionals en samenwerking met andere partijen, de startfase, de uitvoeringsfase, de afrondingsfase en het begeleidingsproces algemeen. Onder elk onderdeel wordt beschreven wat werkzame factoren zijn.

4.2.1. KRACHTGEZINNEN EN VRAAGGEZINNEN

Krachtgezinnen

Een krachtgezin ontstaat na een procedure met de organisatie, waarin ze zich kunnen aanmelden of benaderd worden. Het verschilt dan ook per krachtgezin hoe dit tot stand is gekomen.

Krachtgezinnen geven onder andere aan dat ze doormiddel van een artikel of eigen netwerk in aanraking kwamen met het concept Krachtgezinnen (KGB1: 1 & KGC2: 4). Elk krachtgezin heeft een andere reden, waarom ze zich hebben aangemeld. Dit kan zijn door eigen ervaring in de hulpverlening of het uitgangspunt van het concept (KGB1: 2 & KGD1: 7).

“Bij mij wel vooral die voorkoming van uithuisplaatsing. Dus als een kind thuis kan blijven wonen met ondersteuning, dan is dat natuurlijk, ja, hartstikke mooi”. KGD1: 7

In de procedure kijken de oprichter en coach afzonderlijk van elkaar of deze gezinnen geschikt zijn om de rol als krachtgezin op zich te kunnen nemen (KGC2: 5). Dit uit zich in kennismakingsgesprekken, waarin meer verteld wordt over het concept Krachtgezinnen en waarin de gezinnen vertellen wie zij zijn, wat zij te bieden hebben, over welke kwaliteiten zij beschikken, welke doelgroep het meest bij hun past, enzovoort (KGB2: 2, KGC2: 5 & KGD2: 2). Na deze procedure vindt de matchingsfase plaats met een aangemeld vraaggezin.

In het gesprek met de coach wordt voornamelijk gekeken naar de veerkracht die de gezinnen hebben (C: 23). Daarnaast wordt er gekeken of zij zich staande weten te houden in het werkveld, dat zij zichzelf weten te positioneren en dat zij daarbij oplossingsgericht kunnen werken (C: 7;16;17). De coach vindt het belangrijk dat ze over de volgende werkzame kwaliteiten beschikken: aansluiten, inleven, samenwerken, verbinden, overtuigen en meenemen (C: 11;13;14;15). Tot slot geeft ze aan

dat krachtgezinnen moeten reflecteren, maar zich ook moeten laten verwonderen, zodat ze niet teleurgesteld kunnen raken als iets niet lukt (C: 18;19).

“Ik denk dat je ook wel een beetje ondeugend moet zijn en soms van de regels af moet kunnen wijken”.
C: 17

De krachtgezinnen geven aan dat het belangrijk is dat je je niet alles persoonlijk aantrekt, dat je beschikt over goede communicatievaardigheden en dat je eigen kwaliteiten als individu moet inzetten tijdens het begeleidingsproces (KGB1: 3, KGB1: 84 & KGC1: 2).

Vraaggezinnen

Het vraaggezin heeft veelal te maken gehad met verschillende soorten hulpverlening voordat ze in aanraking kwamen met het concept Krachtgezinnen (VGA: 4, VGB: 3, VGC: 3 & VGD: 4).

Vraaggezinnen kunnen een ‘hulpverleners burn-out’ en/of wantrouwen hebben richting de hulpverlening (VGD: 8 & KGB1: 26).

“Wij hadden een soort hulpverleners burn-out. We hadden moeite met ons weer opnieuw ergens aan te committeren, hadden weinig vertrouwen dat ons nog iets zou helpen”. VGD: 8

Elk vraaggezin is anders, zowel in gezinssamenstelling als in problematiek. De vraaggezinnen hebben veelal te maken met multiproblematiek, oftewel, meervoudige en complexe problematiek (KGC2: 6, KGD1: 19, C: 5 & GR-KGB: 2). Het is niet vanzelfsprekend dat het hierbij gaat om dreiging van uithuisplaatsing (KGA: 4;5). Ze bevinden zich in een complexe situatie, waarin het vraaggezin vastloopt en andere hulpverlening niet heeft gewerkt (VAB: 14 & GW-KGA: 2). Daarnaast kan het ook voorkomen dat een vraaggezin in de Wet Langdurige Zorg (WLZ) zit, wat invloed heeft op het verloop van het proces (KGC2: 10).

Krachtgezinnen vinden de volgende factoren belangrijk: gemotiveerde vraaggezinnen die zelf met een hulpvraag komen en aangeven of iets wel of niet lukt (KGD1: 57 & GW-KGA: 11).

“Ik denk dat het in dit principe van krachtgezin heel belangrijk is dat ouders wel echt gemotiveerd zijn en ook echt bereid zijn om gebruik te maken van het aanbod”. GW-KGA: 8

4.2.2. BEGELEIDINGSPROCES

Betrokken professionals en samenwerking met andere partijen

In het begeleidingsproces zijn betrokken:

- De betrokken hulpverlener die het vraaggezin heeft aangemeld;
- De gedragswetenschapper;
- Andere partijen, zoals een behandelende arts.

De gedragswetenschapper geeft aan dat ze meer de coachende rol op zich neemt en meedenkt in het begeleidingsproces (GW-KGA: 1;53). In het samenwerken met verschillende partijen zijn de volgende factoren werkzaam: vanaf het begin in kaart brengen welke hulpverleners betrokken zijn, werken vanuit het idee ‘één gezin, één plan’ en je eigen expertise inzetten (KGB1: 38, KGB2: 27 & GW-KGA: 52). Deze samenwerking vraagt van een krachtgezin om een beetje eigenwijs en

eigenzinnig te zijn, omdat elke hulpverlener zich op zijn eigen eilandje bevindt en daardoor gescheiden werkt (C: 9).

Startfase

In de startfase vindt de aanmelding en kennismaking plaats, waarin de gezinnen gematcht worden. Het vraaggezin wordt aangemeld, doormiddel van een betrokken hulpverlener, zoals een gezinsregisseur of iemand van een sociaal team (VGD: 3, VGB: 2, VGA: 2 & VGC: 2). Daarna wordt een 'bijpassend' krachtgezin benaderd met de vraag of ze het vraaggezin willen begeleiden (KGB2: 9;10). De gezinnen komen samen in een eerste kennismakingsgesprek, waarin ze op een laagdrempelige manier 'sfeer kunnen proeven' en kunnen ontdekken of er een klik is (GR-KGB: 19, KGB2: 12 & KGD1: 60). De vraaggezinnen geven aan dat ze dit als prettig, laagdrempelig, relaxed/ontspannen, gezellig en heel fijn hebben ervaren (VGD: 5, VGB: 4 & VGC: 4).

Voordat het krachtgezin het vraaggezin gaat begeleiden, moet er sprake zijn van een match en klik (KGB1: 18, KGC2: 12 & KGD1: 56).

Klik is iets, ja, wat lastig te omschrijven is, dat is iets magisch". KGA: 16

Het vervolg van het begeleidingsproces is per krachtgezin anders. Dit ligt aan het type vraaggezin, wat daarop aansluit en de werkwijze van het krachtgezin zelf, oftewel, maatwerk. Zo hebben krachtgezin B en C een tweede gesprek gehad, waarin ze samen hebben gekeken hoe ze de begeleiding het beste konden aanpakken en wat de hulpvraag was, zodat ze aan de hand daarvan een begeleidingsplan konden opstellen (KGC2: 13 & KGB2: 13). Terwijl krachtgezin A veel tijd en energie stopte in de kennismaking zelf, maar direct aan de slag ging en de tijd nam om goed aan te sluiten bij het vraaggezin (KGA: 28;33;34).

Volgens de gezinsregisseur is de startfase voornamelijk gericht op het stukje ondersteunen, beschikbaar zijn en ontlasten (GR-KGB: 29). En volgens de gedragswetenschapper gaat het om 'handen en voeten geven' aan het begeleidingsproces (GW-KGA: 25).

Uitvoeringsfase

In de uitvoeringsfase vindt onder andere gedragsverandering plaats. Vanwege het maatwerk dat geleverd wordt, komen er verschillende werkzame factoren naar voren. Krachtgezin A geeft aan dat ze contact houden, open zijn en weten wat er speelt (KGA: 42). Daarnaast geeft krachtgezin C aan dat ze voornamelijk 'stutten en steunen' wat zich uit in het wekelijks contact (KGC2: 31). Maar het is ook een kwestie van 'gewoon doen' geeft krachtgezin B aan (KGB2: 37). Krachtgezinnen zetten verschillende interventies in om tot gedragsverandering te komen bij alle gezinsleden (KGA: 37, KGD1: 37, KGD1: 40 & KGD2: 11;14). Daarnaast geven sommige vraaggezinnen ook daadwerkelijk aan dat dit is gebeurd (VGD: 13 & VGC: 7).

De kracht van dit krachtgezin ligt in het naast ons staan (als een soort vrienden), de relaxtheid het normaliseren/relativeren, de tijd en aandacht". VGD: 13

Afrondingsfase

In de afrondingsfase start het afbouwen van het begeleidingsproces. Volgens de gedragswetenschapper en gezinsregisseur kan dit een geleidelijk proces zijn (GR-KGB: 41 & GW-KGA:

59). Niet alle kracht- en vraaggezinnen bevinden zich op dit moment in deze fase en zoals al eerder beschreven is, is het maatwerk. In deze fase wordt aangegeven dat de grootste doelen vaak behaald zijn, dat beide partijen merken dat ze elkaar minder nodig hebben en dat het contact afneemt (VGB: 12, VGC: 10, VGD: 16, KGC2: 48 & KGD1: 45).

“Op een gegeven moment merkten we van nou, wij hebben gewoon niet zo heel veel meer te bieden. Ze kunnen het zelf, ze weten wat ze moeten doen. Het gaat nog echt regelmatig mis, maar als ze even nadenken of er even voor gaan zitten, dan weten ze wel hoe ze verder kunnen”. KGD1: 45

Om het begeleidingsproces af te ronden geeft krachtgezinouder B1 aan dat het voor jezelf ook moet kunnen afronden en afsluiten (KGB1: 67;68). Volgens de gedragswetenschapper en gezinsregisseur kan afronden lastig zijn, omdat de relatie een informele sfeer heeft en vrij intiem is (GW-KGA: 54 & GR-KGB: 41). Vaak kan je het niet zomaar doorknippen en is het de vraag of je het vraaggezin genoeg handvatten hebt gegeven om daar goed vorm aan te geven (GR-KGB: 41 & GW-KGA: 61). De werkzame factoren in de afronding kunnen zijn: goed afscheid nemen, duidelijkheid bieden, contact houden en openblijven (KGB1: 76 & KGA: 65).

“Ik denk dat het vooral ook zit in het afbouwen en toch een lijntje houden en goed met de ouders kijken van: ‘Wat heb je nodig en waar kun je heen als je vragen hebt of als dingen lastig zijn?’ Dat je ouders goed voorbereid en het netwerk sterk maakt”. GW-KGA: 62

Aan het einde van het begeleidingsproces vindt er een evaluatie of eindgesprek plaats (KGD1: 47). De betrokken professional en het vraag- en krachtgezin zijn hierbij aanwezig (KGB1: 71). Er wordt teruggeblikt op de afgelopen periode en gekeken welke stappen er zijn gezet, welke doelen bereikt zijn en hoe het vraaggezin nu verder gaat (GR-KGB: 34 & KGB1: 71). Sommige vraaggezinnen kunnen naar aanleiding van dit gesprek afronden en andere vraaggezinnen hebben toch nog te veel hulpvragen liggen (KGD1: 44). Zowel vraag- als krachtgezinnen hebben zeggenschap over de keuze die er wordt gemaakt. Zo geeft vraaggezin D aan dat ze er zelf voor hebben gekozen om te stoppen, omdat het doel behaald was (VGD: 14).

Wanneer besloten wordt om het begeleidingsproces af te ronden, wordt er samen gekeken of er nog eventuele ‘lichte’ ondersteuning nodig is. Dit kan doormiddel van het eigen netwerk of een vrijwilliger, zoals een buurtgezin, steungezin of maatje worden opgepakt (KGC2: 50, GW-KGA: 63 & KGB2: 55;63;64). Krachtgezinnen staan open om na de afronding vraaggezinnen telefonisch te woord te staan als ze bijvoorbeeld vastlopen (KGB1: 72 & KGD1: 46). Ook vraaggezin A en C bevestigen dat na de afronding contact gelegd mag worden met het krachtgezin (VGC: 5 & VGA: 21).

“Je mag gewoon appen als je toch een keer vastloopt”. KGD1: 46

Begeleidingsproces algemeen

In het begeleidingsproces vloeien de fasen in elkaar over (KGB1: 25), omdat er geen duidelijke lijn is wanneer een fase is afgerond. Om naar een volgende fase over te gaan, wordt elkaar vertrouwen als een werkzame factor gezien (KGB1: 43).

“Als we dan beginnen, dan heb je eigenlijk een nieuwe startfase waarin je vertrouwen moet krijgen”. KGB1: 15

De meeste krachtgezinnen verkennen eerst de hulpvraag die niet altijd direct duidelijk is in de aanmeldfase (GW-KGA: 6). Werkzame factoren zijn: aansluiten, kijken waar de behoefte ligt, de situatie uit vragen en in kaart brengen (KGD2: 8 & GW-KGA: 7;30). Vervolgens wordt gekeken naar bijpassende doelen. Deze kunnen aangereikt worden door de gemeente of samen met het vraaggezin worden opgesteld (KGA: 41 & KGB1: 22). Niet alle vraagzinnen werken aan concrete doelen, omdat het voor veel spanning en teleurstelling kan zorgen (GR-KGB: 36).

“Nou, ik denk als je het hebt over doelen dat het in de motivatie voor ouders ook heel belangrijk is om te kijken wat voor hun belangrijk is”. GW-KGA: 32

Tussendoor worden niet al te uitgebreide rapportages gemaakt van formele gesprekken en eventuele stappen waar ze aan gaan werken (KGA: 39, KGB2: 34 & KGD1: 25). Krachtgezinnen geven aan dat ze niet van het rapporteren zijn en dit niet hun sterkste kant is (KGA: 23 en KGD2: 7). Wel vindt de gedragswetenschapper en krachtgezinouder D2 het belangrijk dat dit wordt bijgehouden (GW-KGA: 27 & KGD2: 22). Daarentegen moet krachtgezin C meer rapporteren, omdat ze verantwoording moeten afleggen richting de hulpverleningsorganisatie dat aangesloten zit bij de WLZ (KGC2: 36). Daarnaast vinden er evaluaties plaats in het begeleidingsproces, waarin ze eigenlijk altijd wel tot nieuwe inzichten komen (KGB1: 40 & GR-KGB: 33;35).

Tot slot blijkt er sprake te zijn van een spanningsveld tussen informeel en formeel werken. De vraag is: 'waar ligt de grens'. Werken vanuit geen protocollen, formulieren, documenten en zo min mogelijk regeltjes werkt het best volgens krachtgezinouder B2 (KGB2: 19; 23). Terwijl krachtgezinouder C2 aangeeft dat bijvoorbeeld een begeleidingsplan wel houvast geeft, maar haaks kan staan op de methodiek van krachtgezin zijn (KGC2: 21). Volgens de gedragswetenschapper ligt de kracht dan ook bij het 'informeel werken' (GW-KGA: 15).

4.2.3. SAMENVATTING DEELVRAAG 2

In dit hoofdstuk komt naar voren welke factoren volgens de respondenten werken in de startfase, uitvoeringsfase en de afrondingsfase van het begeleidingsproces. Zo is beschreven dat er een procedure is voordat een gezin krachtgezin wordt. Zij moeten volgens de coach beschikken over de kwaliteiten *aansluiten, inleven, samenwerken, verbinden, overtuigen* en *meenemen*. De vraaggezinnen hebben te maken met complexe en meervoudige problematiek, waarbij niet direct sprake is van dreiging van uithuisplaatsing. Doordat ze met verschillende hulpverleners te maken hebben gehad, kunnen ze een 'hulpverleners burn-out' en/of wantrouwen hebben richting de hulpverlening. De *motivatie* van vraaggezinnen is dan ook belangrijk.

Krachtgezinnen *werken samen met andere partijen* door de fasen heen. Daarin werkt het om vanaf het begin in kaart te hebben welke hulpverleners betrokken zijn, te werken vanuit het idee '*één gezin, één plan*' en je eigen expertise inzetten. Daarnaast moeten krachtgezinnen een beetje eigenwijs en eigenzinnig zijn om samen te werken. In de startfase gaat het voornamelijk over de *laagdrempelige kennismaking*, waarin de *match* en *klik* ontstaat. Vanuit daar kunnen ze samenwerken in de uitvoeringsfase, waar *maatwerk* wordt geleverd, zodat gezinsleden tot *gedragsverandering* komen. Wanneer de grootste doelen zijn behaald, beide partijen merken dat ze elkaar minder nodig hebben en het contact afneemt, wordt er gekeken of ze het begeleidingsproces

kunnen afronden doormiddel van een evaluatie of eindgesprek. Samen kijken ze of het gezin nog lichte ondersteuning nodig hebben. *Goed afscheid nemen, duidelijkheid bieden, contact houden/bereikbaar blijven* en *openblijven* zijn werkzame factoren om goed te kunnen afronden. Over het algemeen vloeit elke fase in elkaar over. Wel geven ze aan dat er *vertrouwen* moet zijn, voordat ze verder kunnen in het begeleidingsproces. Daarnaast maken krachtgezinnen rapportages en evalueren ze met betrokken partijen. Tot slot komt naar voren dat er een spanningsveld kan ontstaan tussen informeel en formeel werken, waarbij de kracht ligt bij *informeel werken*. De vraag is: waar ligt de grens?

4.3 DEELVRAAG 3

‘Wat zijn algemene werkzame factoren die niet gebonden zijn aan een specifieke fase van het begeleidingsproces?’

Om deelvraag 3 te beantwoorden wordt allereerst in kaart gebracht welke algemene werkzame factoren die niet gebonden zijn aan een specifieke fase van het begeleidingsproces werken in het contact tussen kracht- en vraaggezinnen. Daarnaast wordt beschreven welke factoren juist niet werkzaam zijn. Bovendien wordt toegelicht welke methodieken, instrumenten en interventies krachtgezinnen inzetten. Deze aspecten van het begeleidingsproces worden onder deze deelvraag beantwoord omdat de fasen van het begeleidingsproces over het algemeen in elkaar overvloeien. Dit gegeven maakt het lastig om vast te stellen welke methodiek, instrument en interventie in een specifieke fase wordt ingezet.

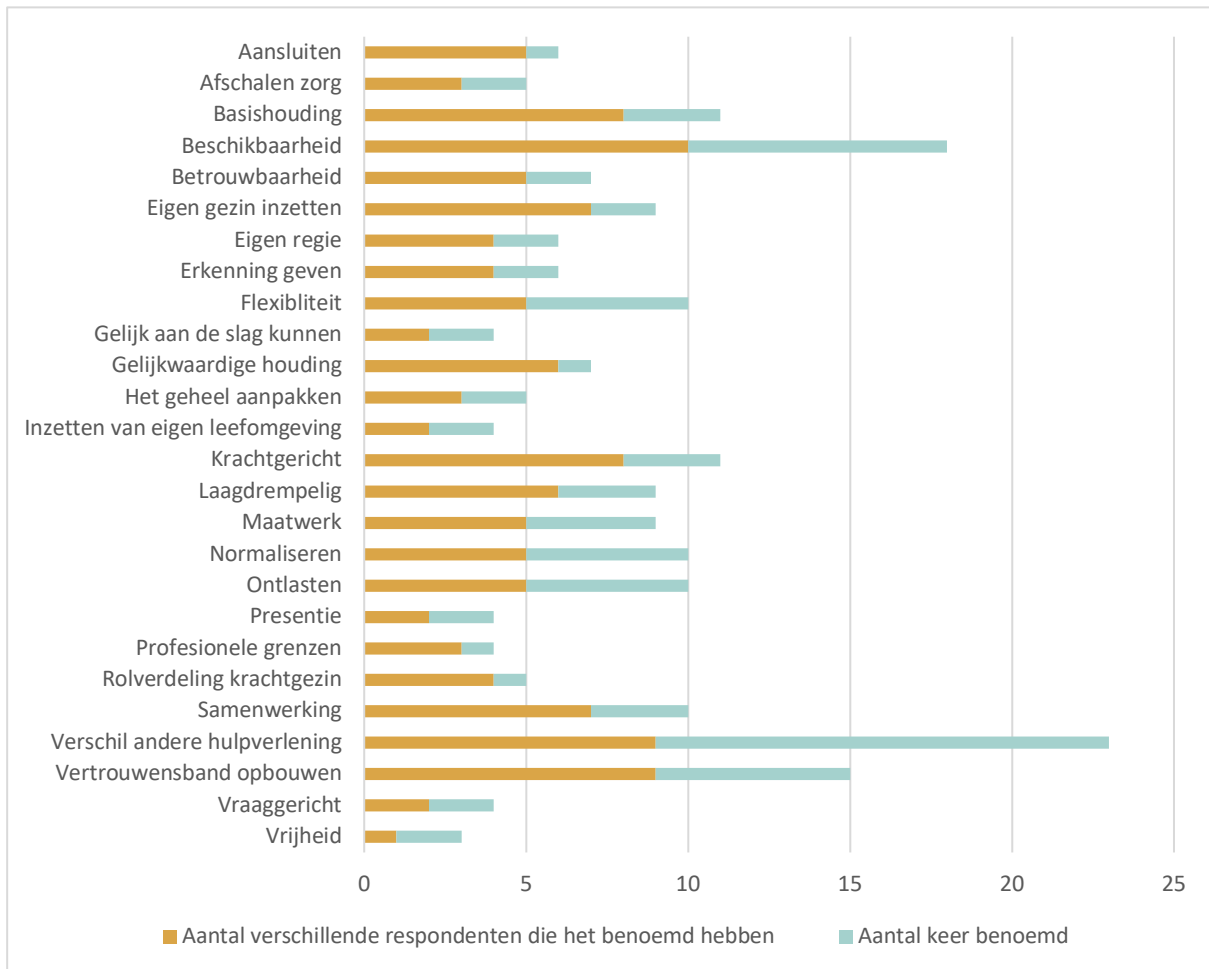
4.3.1 ALGEMENE WERKZAME FACTOREN

Uit de antwoorden van de interviews en vragenlijsten kwam een verscheidenheid aan algemene werkzame factoren naar voren die ingezet kunnen worden in de begeleiding tussen kracht- en vraaggezin. Deze hebben wij gegroepeerd in maar liefst 26 topics, zie Bijlage 11. In deze bijlage zijn alle 26 algemene werkzame factoren uitgebreid beschreven inclusief een citaat, de bijbehorende codes en frequentie dat een algemene werkzame factor is genoemd. Kortom is de juiste basishouding, grote beschikbaarheid, krachtgericht werken, het verschil met andere hulpverleningsvormen en een vertrouwensband opbouwen de meest en vaakst genoemde werkzame factoren door de respondenten, zie Figuur 4.6. Daarop volgen: het eigen gezin inzetten, gelijkwaardigheid, laagdrempeligheid en de samenwerking. Overigens betekent dit niet dat de andere werkzame factoren minder belangrijk zijn. De respondenten benadrukken dat aansluiten en maatwerk leveren belangrijk is.

 We doen alles wat nodig is en ook op alle tijdstippen. En, dat maakt al wel een groot verschil met al het andere (type hulpverlening). KGA: 17

Figuur 4.6 Werkzame factoren

4.3.2 NIET WERKZAME FACTOREN

Niet werkzame factoren zijn factoren die geen (positieve) resultaten opleveren. Voor krachtgezin D was het geen optie dat het vraaggezin bij hen thuis zou komen (KGD2: 12), bijvoorbeeld. Inzetten van eigen leefomgeving was bij hen dus niet van toepassing zoals bij andere krachtgezinnen. Daarnaast geeft krachtgezinouder B1 aan dat gedwongen praten niet werkt (KGB1: 59) en krachtgezinouder C1 merkt op dat het tegenwerkt als vraaggezin het idee heeft dat het krachtgezin hulpverleners zijn (KGC1: 25). Tenslotte zijn betuttelen, pampieren en veroordelen niet werkzame factoren volgens krachtgezinouder A (KGA: 73).

4.3.3 METHODIEKEN

Door de respondenten wordt geen enkele methode of benadering als de meest effectieve beschouwd (KGA: 50, KGB1: 16, KGD1: 42;58). Geen van de ondervraagde krachtgezinnen werkt dan ook volgens de richtlijnen van één specifieke methodiek. Ze geven aan de kennis en vaardigheden van de verschillende methodieken in hun ‘gereedheidskist’ te hebben en van daaruit met de vraaggezinnen te werken. Krachtgezinnen hebben hun eigen stijl ontwikkeld die volgens hen het

meest effectief is (KGB2: 15 & KGC2: 16). De eigen werkstijl kenmerkt zich door een eclectische werkwijze waarbij interventies vanuit meerdere methodieken worden ingezet. Genoemde methoden zijn vraaggericht werken (KGC2: 40), geweldloos verzet (KGA: 38), vlaggensysteem (KGA: 51), krachtgericht werken (KGB1: 81), systeembenadering (KGB2: 38), oplossingsgericht werken (KGC2: 35) en de Zelfredzaamheidsmatrix (KGB2: 58). Volgens de krachtgezinnen is veelzijdig werken een bewuste keuze die voortkomt uit een verlangen om aansluiting te vinden bij de wereld van het gezin en maatwerk te bieden. Zie Bijlage 11: Algemene werkzame factoren onder de kopjes 'Aansluiten' en 'Maatwerk'. Volgens de krachtgezinnen is elk traject een traject op maat dat vraagt om een eigen aanpak. De geïnterviewde gedragswetenschapper en voormalig ambulante begeleider benadrukt de bewering dat er niet één methodiek is die werkt (GW-KGA: 46, VAB: 21;37).

Er is geen gezin gelijk. En ook geen aanpak gelijk. We zijn wat dat betreft ook heel vrij”.

KGA: 66

'Jij bent het instrument' zegt de coach van Spring Up als ze het heeft over de werkzaamheden van de krachtgezinnen (C: 27). Volgens de coach is het daarom ook heel belangrijk dat de krachtgezinnen intervisie volgen, een mogelijkheid die sinds kort wordt aangeboden vanuit Spring Up. Volgens haar is het enorm waardevol om ervaringen te kunnen delen met professionals uit hetzelfde werkveld en te reflecteren over eigen handelen (C: 27). De intervisies worden door de coach zelf geleid. Tijdens het interview sprak de coach vol enthousiasme over de methodiek die wordt gebruikt tijdens de intervisie, namelijk een die het subjectieve (gevoelsleven) onderscheidt van het objectieve (feiten) (C: 29).

4.3.4 INSTRUMENTEN

Hetzelfde als het inzetten van verschillende methodieken is er niet een set aan instrumenten die standaard wordt gebruikt in een bepaalde fase van het begeleidingsproces, bijvoorbeeld. Zoals al eerder is benoemd prefereren krachtgezinnen een informele aanpak, zonder dat de nadruk komt te liggen op het rapporteren en verslagleggen. Toch wordt er occasioneel een instrument gebruikt. Dit zijn er een paar: begeleidingsplan (KGC2: 20), sociogram (KGA: 24), ondersteuningsplan (KGB2: 30 & GR-KGB: 28), een al bestaand hulpverleningsplan van het vraaggezin (KGC1: 10), intakeformulier (KGA: 21;26), een voorlichtingsfolder, welkomstboekje (KGB1: 23) en de honingraat (KGB2: 44). De voormalige ambulante begeleider noemde tijdens het interview dat binnen de organisatie waar zij werkte er gebruik werd gemaakt van een risico-inventarisatie (VAB: 30).

4.3.5 INTERVENTIES

De interventies die onder dit kopje beschreven zullen worden zijn doordachte acties van krachtgezinnen voor ondersteuning en/of hulp bij de problemen van vraaggezinnen. In Tabel 4.1 worden een paar interventies benoemd.

Tabel 4.1 Interventies

Netwerk in kaart brengen
(KGB1: 46;47, GW-KGA: 51 & VAB: 24)

Gesprekken voeren over eigen opvoeding en patronen
(KGD1: 39)

Kind naar school brengen
(KGA: 35)

Ondersteunen met kind naar bed brengen
(KGA: 47)

Ondersteunen in het huis op orde krijgen
(KGB1: 30;54;60;61 & KGB2: 47)

Samen pannenkoeken eten
(KGB1: 56)

Wandeling maken over het strand
(KGB1: 57 & GR-KGB: 25)

Gesprek voeren over zingeving
(KGB1: 83)

Ouders leren communiceren
(KGB1: 85)

Samen naar de dierentuin gaan
(KGB2: 18;48)

Kind opvangen
(KGB2: 46, VGA: 7;15)

Opvoedingsondersteuning bieden
(KGC2: 34 & KGD1: 33)

Structureren doormiddel van pictogrammen
(KGC2: 42)

Samen de verjaardag organiseren
(KGC2: 45)

Kind naar zwemles brengen
(GW-KGA: 24)

Ondersteunen met het ochtendritueel
(KGA: 18, VGA: 13;15)

Dit zijn enkele interventies die eenmalig of meerdere malen zijn uitgevoerd door de krachtgezinnen. De interventies dienen verschillende doelen. Deze kunnen zijn: het inzichtelijk maken van het sociale netwerk van vraaggezin, ouders inzicht geven in eigen handelen, verbetering van de relatie met partner en ondersteuning in opvoedkwesties bieden. Daarnaast kan de ondersteuning heel praktisch van aard zijn, vooral gericht op de ontlasting van de ouders van het vraaggezin. Tenslotte zijn meerdere interventies gericht op de relatie, het opbouwen van een vertrouwensband, wat voornamelijk in het begin van het begeleidingsproces gebeurt. Deze lijst is niet uitputtend.

4.3.6 SAMENVATTING DEELVRAAG 3

De juiste *basishouding*, grote *beschikbaarheid*, *krachtgericht werken*, het *verschil* tussen Krachtgezinnen met andere hulpverleningsvormen en een *vertrouwensband opbouwen* zijn de meest genoemde werkzame factoren door de respondenten, naast vele andere, denk aan het *eigen gezin inzetten*, *gelijkwaardigheid*, *laagdrempeligheid* en de *samenwerking*. Respondenten noemden enkele factoren die niet werken zoals *gedwongen praten*, je als krachtgezin gedragen als *hulpverlener*, *betuttelen*, *pamperen* en *veroordelen*. Daarnaast is het niet vanzelfsprekend dat het krachtgezin het vraaggezin toelaat in zijn *eigen leefomgeving*, ondanks dat dit door een paar respondenten wél als werkzame factor wordt gezien. Er is, volgens respondenten, *niet één methodiek* die werkt. Hetzelfde geldt voor het gebruik van instrumenten. Het belangrijkste hierin is *aansluiten* bij datgene wat het vraaggezin nodig heeft en *maatwerk* leveren. Tenslotte zijn er verschillende interventies die krachtgezinnen inzetten met verschillende doeleinden, denk aan het *netwerk in kaart brengen*, *praktische en opvoedingsondersteuning* bieden en interventies om een *goede vertrouwensband* op te bouwen.

5. CONCLUSIES

5.1 BEANTWOORDING VAN DE HOOFDVRAAG

'Wat zijn de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen?'

Dit onderzoek heeft geresulteerd in inzichten over wat werkzame factoren zijn in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen (zie Figuur 5.7). De doelgroep van dit onderzoek is er één met problemen op verschillende levensgebieden, waardoor een integrale aanpak van belang is. Dit blijkt uit onderzoek naar werkzame factoren in de begeleiding van gezinnen met meervoudige complexe problemen (Van Arum et al., 2020; Driesen & Besselink, 2016). Uit de interviews en vragenlijsten komt naar voren dat krachtgezinnen ernaar streven de betrokken hulpverleners bij het vraaggezin vanaf het begin in beeld te krijgen. Daarbij werken krachtgezinnen samen met andere partijen met de bedoeling één gezamenlijk plan te maken. Dit zijn acties die passen bij integraal werken.

Uit de literatuur blijkt dat gezinnen met meervoudige en complexe problemen veelal problemen met (eerdere) hulpverlening hebben gehad (Van der Steege et al., 2020; Esmeijer et al., 2019). Dit wordt bevestigd door respondenten. Vraaggezinnen hebben soms een 'hulpverleners burn-out' en kunnen wantrouwend zijn. Uit de literatuur blijkt dat de basishouding van de hulpverlener een belangrijke werkzame factor is voor het bouwen van een goede werkrelatie (Zoon, et al., 2020; Driesen & Besselink, 2016). Volgens de coach van Spring Up worden krachtgezinnen geselecteerd op de volgende eigenschappen: kunnen aansluiten, inlevingsvermogen hebben, kunnen samenwerken en verbinden, overtuigen en meenemen. Naast deze benoemde eigenschappen hoort een gelijkwaardige houding ook bij de basishouding van het krachtgezin.

In de startfase moet er, volgens de literatuur en praktijk, sprake zijn van een klik (ook wel de match genoemd) tussen de hulpverlener en het (vraag)gezin. Als deze aanwezig is wordt het begeleidingsproces voortgezet. Volgens respondenten is het werkzaam als het (eerste) contact laagdrempelig verloopt. Het bouwen aan een goede werkrelatie en vertrouwensband wordt door zowel de literatuur als de respondenten gezien als een cruciale factor voor het slagen van de hulpverlening. Krachtgezinnen besteden daarom veel tijd en energie in de startfase. Hiervoor zetten zij bewust informele interventies in. Een laagdrempelige houding en het investeren in de vertrouwensband blijven algemene werkzame factoren door heel het begeleidingsproces heen.

In de uitvoeringsfase wordt ingezet op eigen kracht, eigen regie en het complimenteren van succeservaringen. Volgens de literatuur zijn dit werkzame factoren om de motivatie van gezinnen met meervoudige en complexe problemen te vergroten wat leidt tot gedragsverandering (Driesen & Besselink, 2016). De antwoorden van respondenten over algemene werkzame factoren sluiten hier nauw op aan omdat krachtgezinnen voornamelijk krachtgericht werken. Daarnaast worden ook hulpbronnen in het netwerk van het vraaggezin verkend, bieden krachtgezinnen opvoedingsondersteuning en ontlasten ze ouders door middel van praktische ondersteuning.

Literatuur en praktijk komen eveneens overeen als het gaat over de methodiek(en) die wordt gehanteerd in het begeleidingsproces van gezinnen met meervoudige en complexe problemen en vraaggezinnen. In het kort: er is niet één methodiek die werkt. Hetzelfde geldt voor het gebruiken van instrumenten en de ingezette interventies. Het is van belang om maatwerk te leveren en aan te sluiten bij de desbetreffende doelgroep. Dit doen krachtgezinnen met als uitgangspunt dat elk gezin anders is en daarom ook om een andere aanpak vraagt.

In de afrondingsfase is het volgens de respondenten belangrijk om goed afscheid te nemen, duidelijkheid te bieden, contact te houden en bereikbaar te blijven, ook na de afronding. De grote beschikbaarheid en flexibiliteit van krachtgezinnen worden gezien als algemene werkzame factoren. Deze onderscheiden het concept Krachtgezinnen van andere al bestaande hulpverleningsvormen en worden gezien als een voordeel. Andere hulpverleningsvormen zijn, meestal, gebonden aan kantooruren terwijl problemen in het vraaggezin zich juist in de 'spitsuren' voordoen. Een ander groot verschil en tevens ook een algemene werkzame factor is dat krachtgezinnen het eigen gezin en leefomgeving bewust inzetten in de hulpverlening. Mede hierdoor ontstaat er een spanningsveld tussen formeel en informeel werken. Dit wordt aan de ene kant gezien als iets krachtigs maar tegelijkertijd als iets kwetsbaars. Er is namelijk geen vervanging beschikbaar als het krachtgezin wegvalt en er kan onduidelijkheid ontstaan over wanneer het begeleidingsproces is afgerond.

Hieruit kunnen we concluderen dat krachtgezinnen veel van de aanbevolen werkzame factoren voor het werken met gezinnen met meervoudige en complexe problemen inzetten. Toch onderscheidt het concept zich van andere hulpverleningsvormen vanwege de hierboven genoemde verschillen: de grote beschikbaarheid en flexibiliteit (ook buiten kantooruren), het inzetten van het eigen gezin en leefomgeving. Mede hierdoor is het concept Krachtgezinnen innovatief en van meerwaarde in de jeugdhulpverlening. De werkzame factoren, het verschil met andere hulpverleningsvormen en kwetsbaarheden zijn verwerkt in het product (filmpje), zie Bijlage 3. Ter beantwoording van de hoofdvraag zijn dit de aanbevolen werkzame factoren uit de literatuur en de door ons ontdekte werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen:

Figuur 5.7 Werkzame factoren

6. DISCUSSIE

In dit hoofdstuk wordt aangegeven wat de toegevoegde waarde is van het project met oog op de kwaliteit en de ontwikkeling van het concept Krachtgezinnen. Ook is benoemd wat de beperkingen van het onderzoek zijn. Tenslotte is de integriteit en de validiteit van het onderzoek beschreven.

6.1 TOEGEVOEGDE WAARDE VAN HET PROJECT

Dit onderzoek is een vervolg op eerdere scripties die zijn geschreven (zie Bijlage 1). In de laatste scriptie werd aanbevolen om een vervolgonderzoek te doen naar de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen. Dit kwam voort uit het feit dat er nog relatief weinig kracht- en vraaggezinnen op dat moment actief waren. Om bij te dragen aan de kwaliteit en ontwikkeling van het concept Krachtgezinnen is ingegaan op bovenstaande aanbeveling. Daarnaast heeft dit onderzoek een bijdrage geleverd over wat specifiek werkt in de verschillende fasen van het begeleidingsproces en welke methodieken, instrumenten en interventies daarbij aansluiten. Door gebruik te maken van brontriangulatie is er op een zorgvuldige en uitgebreide manier data verzameld. Dit is onder het kopje 3.2 'Onderzoeksmethoden' volledig beschreven.

6.2 BEPERKINGEN VAN HET PROJECT

In dit onderzoek waren er beperkingen wat betreft de methodologie. Deze zijn benoemd onder het kopje 3.3 'Beperkingen in het onderzoek'. Aan het begin van het onderzoek was de insteek drie losse casestudies uit te voeren. Echter was dit niet mogelijk vanwege een te kort aan verschillende betrokken partijen rondom een casus. Hierdoor verviel het idee van de casestudies. Tevens vond het geplande dossieronderzoek niet plaats, vanwege de terughoudendheid van de krachtgezinnen. Dit zijn beperkingen die invloed hebben gehad op de resultaten van het onderzoek. Deze zijn namelijk meer algemeen van aard terwijl het doormiddel van casestudies en dossieronderzoek mogelijk meer specifieke gegevens hadden kunnen zijn.

6.3 INTEGRITEIT EN VALIDITEIT

De wetenschappelijke integriteit wordt gewaarborgd als het onderzoek wordt verricht volgens de vijf principes die zijn vastgelegd in de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit (2018). Dit zijn ze: eerlijkheid, zorgvuldigheid, transparantie, onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid (Merkus, 2021). Als onderzoekende studenten staan wij in voor deze principes. Wij zijn zorgvuldig omgegaan met de bronnen en de daaruit afkomstige resultaten. Deze zijn niet veranderd, verzonden of uit de context gehaald. Hierdoor zijn er geen conclusies getrokken die niet door data zijn ondersteund. Verschillende meningen van respondenten, bijvoorbeeld, zijn niet genegeerd maar ook opgenomen in het stuk. Er is geprobeerd zo volledig en nauwkeurig mogelijk verslaglegging te doen van de verschillende stappen binnen het onderzoek en de redenen van de gemaakte keuzes. Er is toegelicht hoe de ruwe data is geanalyseerd (zie Figuur 3.3). Het is mogelijk om de ruwe data op te vragen bij de studenten. Er is telkens verwezen naar de data of andere bronnen waardoor het onderzoek controleerbaar is.

Salvo D'Agata had bij aanvang een vastgestelde kwestie om te onderzoeken. Dit is, met oog op de onafhankelijkheid, verantwoord, mits het onderzoek zelf niet wordt beïnvloed door de wensen van de organisatie. De onafhankelijkheid van het onderzoek is gewaarborgd door niet het product te maken wat de opdrachtgever aan het begin van het onderzoek voor ogen had. Wij lieten ons leiden door de resultaten, conclusies en behoeften van de doelgroep zelf. Wat betreft de verantwoordelijkheid valt niet te betwisten dat het concept Krachtgezinnen een toevoeging is in het jeugdhulpverleningslandschap en een bijdrage kan leveren aan het maatschappelijk probleem van de stijgende cijfers van uithuisplaatsingen.

Dialogische validiteit vonden wij tijdens het uitvoeren van het onderzoek erg belangrijk. Dialogische validiteit heeft betrekking op de mate waarin het onderzoek op systematische wijze kritisch wordt gevolgd door belanghebbenden (Van der Donk & Van Lanen, 2017). Door heel het onderzoeksproces heen stonden wij in contact met Salvo en Hugo. Eén keer in de twee weken vond er een meeting plaats. Daar namen wij het voortouw en verantwoordelijkheid in. We bespraken eerlijk onze plannen en intenties, datgene waar wij tegenaan liepen en wanneer zaken anders liepen. Ook zijn wij in ons proces gevolgd door medestudenten uit de coaching groep en onze coach Ruth Vermaat. Er waren regelmatig momenten van feedback over het onderzoeksplan, de gemaakte interviewleidraden en de gekozen labels voor de verwerking van de interviews, bijvoorbeeld. Daarnaast is er een proefinterview afgenomen. Doormiddel van deze acties is de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek verhoogd.

Bij het uitvoeren van praktijkonderzoek dienen wij als onderzoekende studenten ons te moeten houden aan wetgeving op het gebied van privacy en datagebruik. Van der Donk en Van Lanen (2017, p.74-75) geven hiervoor een aantal algemene richtlijnen. De persoonsgegevens in de ruwe data zijn volledig geanonimiseerd. Daarnaast zijn, na afloop van het onderzoek, de resultaten aan de respondenten teruggekoppeld. Tenslotte zijn er duidelijke afspraken gemaakt met Salvo over het gebruik van de scriptie als publicatie op de site van Spring Up.

7. AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk wordt duidelijk welke aanbevelingen voortkomen uit het onderzoek. Deze aanbevelingen zijn onderverdeeld in twee groepen, namelijk: de organisatie Spring Up en de krachtgezinnen. Tenslotte worden aanbevelingen gedaan voor eventueel vervolgonderzoek.

7.1 AANBEVELING SPRING UP

In het onderzoek zijn de volgende aspecten naar voren gekomen waar de organisatie nog in zou kunnen ontwikkelen:

- Een paar krachtgezinnen gaven aan soms niet te weten wanneer de afrondingsfase echt is afgerond of wat te doen als het vraaggezin weer ondersteuning nodig heeft (KGA: 67, KGB1: 75 & GW-KGA: 55). Krachtgezinouder A geeft hiervoor de oplossing dat er meer krachtgezinnen moeten zijn zodat eventueel aan elkaar overgedragen kan worden (KGA: 63). Echter geven drie krachtgezinnen aan dat het mooi zou zijn als het krachtgezin zelf weer 'in zou kunnen vliegen' wanneer het vraaggezin weer hulp nodig blijkt te hebben, gezien de opgebouwde vertrouwensband (KGA: 67, KGB1: 74 & KGD1: 50). Dit is echter niet mogelijk als de caseload vol is. Wij beseffen dat een aanbeveling over de afrondingsfase ook in het vorige onderzoek is gegeven en dat het de wens van de opdrachtgever was om het product dat voortkwam uit dit onderzoek te baseren op de afrondingsfase. Toch kwam tijdens het onderzoek naar voren dat krachtgezinnen (en vraaggezinnen) weinig behoefte hebben aan (verplichte) instrumenten. Daarnaast is er maar een beperkt aantal begeleidingsprocessen afgerond. Onze aanbeveling is daarom: *een intervisiemoment organiseren waarin de onderwerpen 'afrondingsfase' en 'na de afronding' besproken worden. Krachtgezinnen kunnen ervaringen met elkaar delen en sparren over eventuele oplossingen. Wanneer er in de toekomst meerdere trajecten zijn afgerond kan hier gericht onderzoek naar gedaan worden.*
- Volgens de respondenten is het concept Krachtgezinnen in sommige opzichten nog kwetsbaar, bijvoorbeeld als het krachtgezin ziek wordt, wegvalt of vervanging nodig heeft (GW-KGA: 64, VAB: 32 & KGD1: 30). Waar kan het vraaggezin dan terecht? Onze aanbeveling is: *dat de organisatie Spring Up samen met de krachtgezinnen kijkt naar wat zij daarin nodig hebben. Ligt deze verantwoordelijkheid bij de organisatie of bij de krachtgezinnen zelf? En hoe maak je het concept minder kwetsbaar op dit punt?*
- Krachtgezinouder D1 gaf aan dat het concept Krachtgezinnen breder ingezet kan worden op verschillende doelgroepen, niet alleen bij gezinnen waar uithuisplaatsing dreigt. Het uitgangspunt 'voorkoming van uithuisplaatsing' waaruit het concept Krachtgezinnen werkt kan vraaggezinnen soms afschrikken, terwijl Krachtgezinnen voornamelijk ook gericht is op gezinnen weer krachtig maken (KGD1: 54). Onze aanbeveling is: *als organisatie kritisch kijken of de doelgroep breder getrokken kan worden. In welke context verspreid je het doel en het uitgangspunt van het concept Krachtgezinnen naar andere partijen?*

- De gezinsregisseur gaf aan dat hij niet voldoende zicht heeft op welke krachtgezinnen actief zijn en wat zij te bieden hebben. Onze aanbeveling is: *als organisatie zorgen voor meer bekendheid bij opdrachtgevers door, bijvoorbeeld, het filmpje wat gemaakt is te verspreiden op sociale media.*

7.2 AANBEVELING KRACHTGEZINNEN

In het onderzoek zijn de volgende werkzame factoren naar voren gekomen waar krachtgezinnen zich aan kunnen houden in het begeleidingsproces:

- Zorg voor een integrale aanpak, maar sluit aan en bied maatwerk.
- Zorg voor een methodische werkwijze met structuur. Hier hebben gezinnen met meervoudige en complexe problematiek baat bij.
- Zorg voor voldoende rapportages, zodat de handelingen verantwoord kunnen worden, navolgbaar en makkelijker te evalueren zijn (GW-KGA: 48).
- Houd oog voor het vraaggezin, de motivatie tot gedragsverandering is heel belangrijk.

7.3 AANBEVELING VERVOLGONDERZOEK

Zoals eerdergenoemd konden wij de voorgenomen casestudies en dossieronderzoek niet uitvoeren. In het vervolgonderzoek zouden studenten deze vormen van dataverzameling kunnen exploreren voor het verkrijgen van mogelijk meer diepgaande informatie. Daarnaast kan ervoor gekozen worden om observaties uit te voeren tijdens de contactmomenten tussen kracht- en vraaggezinnen. Onze verwachting is dat door middel van deze onderzoeksmethodes er waardevolle en wellicht meer gedetailleerde uitkomsten zullen komen over de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen.

LITERATUURLIJST

- Bartelink, C., Kooymans, E., Mourits, E., & Van der Veldt, M. (2023, 20 januari). *Richtlijn uithuisplaatsing en terugplaatsing* (4^e geheel herziene druk [2023]). Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. Geraadpleegd op 21 februari 2023, van https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2023/04/Richtlijn-Uithuisplaatsing_Richtlijn-V4-2023_25-april53.pdf
- Bartelink, C., Meuwissen, I., & Eijgenraam, K. (2017). *Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp* (2^e druk). Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. Geraadpleegd op 23 februari 2023, van https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2015/11/Richtlijn-Samen-beslissen_Richtlijn.pdf
- Bartelink, C., Meuwissen, I., Eijgenraam, K., Versteeg, C., & Kooymans, E. (2022). *Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp* (4^e druk). Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. Geraadpleegd op 23 februari 2023, https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2021/01/DEF_Richtlijn-Samen-beslissen_Richtlijn-V4_032022.pdf
- Beurskens, E., Van der Linde, M., & Baart, A. (2019). *Praktijkboek presentie*. Uitgeverij Coutinho.
- Bhandari, P. (2022, 17 oktober). *Een introductie tot kwalitatief onderzoek*. Scribbr. Geraadpleegd op 13 maart 2023, van <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/kwalitatief-onderzoek/#:~:text=Kwalitatief%20onderzoek%20wordt%20gebruikt%20om%20te%20begrijpen%20hoe,ligt%20de%20focus%20op%20het%20interpreteren%20van%20data.>
- Bodden, D. H. M., & Deković, M. (2016). *Multiproblem Families Referred to Youth Mental Health: What's in a Name?* EBSCO. Geraadpleegd op 5 mei 2023, van <https://eds.p.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=7&sid=a4a30925-7710-4dfa-bf6b-8634cd5f62d5%40redis&bdata=Jmxhbm99bmwmc2l0ZT1lZHMtbGl2ZQ%3d%3d#db=rzh&AN=113704441>
- Bosters, C. (2016, 13 juni). *De kracht van visuele content*. Online Bazen. Geraadpleegd op 23 mei 2023, van <https://onlinebazen.nl/de-kracht-van-visuele-content/>
- Centraal Bureau Statistiek. (2020, 30 oktober). *StatLine - Jongeren met jeugdzorg; persoonskenmerken, 2015-2020*. Opendata.cbs.nl. Geraadpleegd op 15 februari 2023, van <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84135NED/table>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, november 30). *Actualisatie uithuisplaatsingen toeslagenaffaire, 2015 t/m juni 2022*. Cbs.nl. Geraadpleegd op 22 februari 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/48/actualisatie-uithuisplaatsingen-toeslagenaffaire-2015-t-m-juni-2022>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, oktober 30). *36 duizend jongeren in de jeugdhulp slapen niet thuis*. Cbs.nl. Geraadpleegd op 24 februari 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/44/36-duizend-jongeren-in-de-jeugdhulp-slapen-niet-thuis>

Centrum voor Jeugd en Gezin Ede. (z.d.). *Home*. Cjgede.nl. Geraadpleegd op 17 februari 2023, van <https://www.cjgede.nl/>

Centrum voor Jeugd en Gezin Ede. (z.d.). *Over het CJG*. Cjgede.nl. Geraadpleegd op 17 februari 2023, van <https://www.cjgede.nl/is/over-het-cjg-3>

De Roos, S., & Van Dinther, M. (2019). *Preventie in het sociale domein* (4^e herziene druk). Uitgeverij Coutinho.

Dijkshoorn, P. (2019, 16 mei). *Peter Dijkshoorn: Uithuisplaatsing van een kind is een catastrofe*. GGZnieuws.nl. Geraadpleegd op 21 februari 2022, van <https://www.ggznieuws.nl/peter-dijkshoorn-uithuisplaatsing-van-een-kind-is-een-catastrofe/>

Driesen, I., & Besselink, P. (2016). *De werkzame bestanddelen van de hulpverlening aan gezinnen met meervoudige problematiek*. Journal of social intervention: Theory and Practice. <https://doi.org/10.18352/jsi.494>

Ehlers, S., & Kuipers, M. (2019). *Methodiek oudergericht pedagogisch adviseren* (3^e druk). Uitgeverij SWP.

Erkelens, D., & Verboom. (2020). *Waarom moeilijk doen als het thuis kan?* [Bachelor thesis]. Christelijke Hogeschool Ede.

Esmeijer, N., Van der Steege, M., Schoppink, I., & Philipsen, M. (2019). *Toolkit hulpverlening aan multiprobleemgezinnen: Signaleren van stagnerende hulp en interveniëren bij multiprobleemgezinnen*. Praktikon. Geraadpleegd op 5 mei 2023, van https://www.praktikon.nl/_uploaded/vragenlijsten-obvl-k/Toolkit-hulpverlening-aan-multiprobleemgezinnen.pdf

Harder, A., Knorth, E., & Kuiper, C. (2020). *Uithuisgeplaatste jeugdigen* (1^e druk). Uitgeverij SWP.

Hovens, J. G. F. M., Giltay, E. J., Van Hemert, A. M., & Penninx, B. W. J. H. (2017). *Emotionele littekens: langetermijn-gevolgen van jeugdtrauma voor angst- en depressieve stoornissen*. Tijdschrift voor Psychiater. Geraadpleegd op 21 februari 2023, van <https://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/issues/513/articles/11372>

Ince, D., & Schmidt, A. (2017). *Eigen kracht versterken jeugd en ouders*. Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 9 mei 2023, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Eigen-kracht-versterken-jeugd-en-ouders.pdf>

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. (2022). *Kwaliteit van feitenonderzoek rond de aanvraag van machtigingen voor uithuisplaatsingen*. Open.overheid.nl. Geraadpleegd op 21 februari 2023, van <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-1fc38497b3d4ce78c7e1f87d3fee243a4373815e/pdf>

Jonkman, H., Crone, M., Hosman, C., & Raat, H. (2020). *Overzicht, samenvatting en conclusies: Werkzame elementen in preventieve opvoedinterventies*. Verwey-Jonker Instituut. Geraadpleegd op 9

maart 2023, van <https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2020/11/216006-I-Overzicht-samenvatting-en-conclusies.pdf>

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. (2020, 16 juni). *Gezinnen met meervoudige en complexe problemen*. Richtlijnenjeugdhulp.nl. Geraadpleegd op 16 februari 2023, <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen/definitie-en-kenmerken/een-definitie/>

Knorth, E. J., Evenboer, K., & Harder, A. (2016). *Jeugdhulp, wetenschappelijk verantwoord*. SpringerLink. Geraadpleegd op 5 mei 2023, https://doi.org/10.1007/978-90-368-0616-9_15

Kooymans E., Mourits E., Peters A. & Van der Veldt M. C. (2023). *Richtlijn/onderbouwing Uithuisplaatsing en terugplaatsing*. Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. Geraadpleegd op 4 mei 2023, van https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2023/01/Richtlijn-Uithuisplaatsing_en_terugplaatsing-Onderbouwing.pdf

Kreemer, M. (2016, 25 april). *De kracht van visuele communicatie*. RetailTrends. Geraadpleegd op 23 mei 2023, van <https://retailtrends.nl/news/44355/-de-kracht-van-visuele%20adcommunicatie>

Krol, H., & Van Kruistum, G. (2021). *Krachtgezin, omdat jij het waard bent!* [Bachelor thesis]. Christelijke Hogeschool Ede

Kromhout, M., Van Echtelt, P., & Feijten, P. (2020, 13 november). *Sociaal domein op koers? Sociaal en Cultureel Planbureau*. Geraadpleegd op 17 februari 2023, van <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/11/16/sociaal-domein-op-koers>

Merkus, J. (2021, 14 september). *Het belang van wetenschappelijke integriteit (scientific integrity)*. Scribbr. Geraadpleegd op 10 mei 2013, van <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/wetenschappelijke-integriteit>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2020, 5 februari). *Ede zet 'krachtgezinnen' in tegen uithuisplaatsing*. Huiselijk geweld. Geraadpleegd op 17 februari 2023, van <https://www.huiselijkgeweld.nl/actueel/nieuws/2020/02/05/ede-zet-%E2%80%98krachtgezinnen%E2%80%99-in-tegen-uithuisplaatsing>

Movisie. (2021, 25 januari). *Verrijk je kennis over wat werkt bij gedragsverandering van cliënten*. Movisie.nl. Geraadpleegd op 8 mei 2023, van <https://www.movisie.nl/artikel/verrijk-je-kennis-over-wat-werkt-gedragsverandering-clienten>

Mulder, A. C. (2022). *Krachtgezinnen in de praktijk* [Bachelor thesis]. Christelijke Hogeschool Ede.

Nederlands Jeugdinstituut. (2022, 25 november.). *Cijfers over gezinnen*. NJi.nl. Geraadpleegd op 4 mei 2023, van <https://www.nji.nl/cijfers/gezinnen#complexe-gezinnen>

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Varianten van jeugdhulp in gezinsvormen*. Nji.nl. Geraadpleegd op 4 mei 2023, van <https://www.nji.nl/pleegzorg/jeugdhulp-in-gezinsvormen-varianten>

Paulusse, R. (2018, 19 februari). *Waarom visuele communicatie?* Buro BRAND. Geraadpleegd op 23 mei 2023, van <https://burobrand.nl/blog/waarom-visuele-communicatie/#:~:text=Bedrijven%20investeren%20tegenwoordig%20veel%20in%20visuele%20communicatie%20maar,zien%20en%20tweintig%20procent%20van%20wat%20ze%20lezen.>

Prins, E. (2020, 23 februari). *Nieuw! Het krachtgezin: een stevig gezin naast een kwetsbaar gezin*. Zorg+Welzijn. Geraadpleegd op 17 februari 2023, van <https://www.zorgwelzijn.nl/nieuw-het-krachtgezin-een-stevig-gezin-naast-een-kwetsbaar-gezin/>

Regieorgaan SIA. (2022, 21 december). *14 nieuwe SPRONG-groepen gehonoreerd*. Regieorgaan-sia.nl. Geraadpleegd op 13 maart 2023, van <https://regieorgaan-sia.nl/nieuwsoverzicht/14-nieuwe-sprong-groepen-gehonoreerd/>

Regieorgaan SIA. (z.d.). *Over Regieorgaan SIA: versterkt en financiert praktijkgericht onderzoek*. Regieorgaan-sia.nl. Geraadpleegd op 13 maart 2023, van <https://regieorgaan-sia.nl/over-regieorgaan-sia/>

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. (2020, 16 juni). *Multiprobleemgezinnen - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming*. Richtlijnenjeugdhulp.nl. Geraadpleegd op 23 februari 2023, van <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen/>

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. (2023, 2 januari). *Richtlijn Gezinnen met meervoudige en complexe problemen*. Richtlijnenjeugdhulp.nl. Geraadpleegd op 16 februari 2023, van <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen/>

Spring Up. (z.d.). *Kernwaarden*. Springup.nl. Geraadpleegd op 24 februari 2023, van <https://www.springup.nu/kernwaarden/>

Spring Up. (z.d.). *Werven, selecteren en ondersteunen van Krachtgezinnen*. Springup.nl. Geraadpleegd op 17 februari 2023, van <https://www.springup.nu/krachtgezinnen/>

Tuenter, T., Hooijsma, M., & Donker, A. (2020, 1 december). *Gezinnen met meervoudige en complexe problemen in 2017*. Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 4 mei 2023, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-06/Gezinnen%20met%20meervoudige%20en%20complexe%20problemen%20in%202017.pdf>

Van Arum, S., Redeker, I., Stouthard, L., Verweij, S., & Van Xanten, H. (2020). *Werkzame elementen bij integraal werken: Vraagverheldering en planvorming; samenwerken aan een oplossing als cyclisch proces*. Movisie. Geraadpleegd op 12 mei 2023, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2020-10/Werkzame-elementen-bij-integraal-werken.pdf>

Van Arum, S., Verweij, S., & Van der Veer, K. (2018, maart). *Wat werkt bij integraal werken in de wijk; cliënt en professional. In vertrouwen samenwerken aan een oplossing*. Movisie. Geraadpleegd op 5

mei 2023, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/wat-werkt-bij-integraal-werken-wijk%20%5BMOV-13879272-1.0%5D.pdf>

Van Bommel, R., Tacq, E., & Bolt, A. (2017, 27 oktober). *Interventie gezin centraal*. Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 23 februari 2023, van <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Uitgebreide-beschrijving-Gezin-Centraal.pdf>

Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2019). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (3^e herziene druk). Uitgeverij Coutinho.

Van der Meulen, M. (2021). *8-fasenmodel: Interventiebeschrijving*. Movisie. Geraadpleegd op 24 februari 2023, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-09/Interventiebeschrijving-het-8-fasenmodel-2021.pdf>

Van der Steege, M., De Veld, D., & Zoon, M. (2020). *Richtlijn Gezinnen met meervoudige en complexe problemen*. Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming. Geraadpleegd op 24 mei 2023, van https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2020/06/Richtlijn-Gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen_V4-2020-22-DEF.pdf

Van Hal, L., & Jansma, A. (2019). *Versterken van eigen kracht*. Neja. Geraadpleegd op 9 mei 2023, van https://neja.nl/wp-content/uploads/2020/03/Versterken-van-eigen-kracht_def.pdf

Van Houten, B. (2020, 27 mei). *Factor C methode*. Strigo. Geraadpleegd op 7 maart 2013, van <https://factorc.nl/factor-c-methode/#:~:text=Veelal%20worden%20hiervoor%20de%20E2%80%99ringen%20van%20invloed%20gebruikt.,invloed%20toegekend%3A%20meebepalen%2C%20meewerken%2C%20medenken%20en%20mee%20weten.>

Van Leeuwen-den Dekker, P., Heineke, D., & Poll, A. (2021, december). *Het 8-fasenmodel: Cliënten in de maatschappelijke zorg begeleiden*. Movisie. Geraadpleegd op 24 februari 2023, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-12/8-fasenmodel%20%5BMOV-1980174-1.0%5D%20%281%29.pdf>

Van Middendorp, A., & Den Hertog, A. (2021). *Van analyseren kun je leren* [Bachelor thesis]. Christelijke Hogeschool Ede.

Van Yperen, T., Kraak, A., Van de Maat, A., Hofstede, K., & Hageraats, R. (2021, 11 mei). *Vasthoudend transformeren: Reflecties op de stelsel discussie jeugdzorg*. Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 17 februari 2023, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Vasthoudend-transformeren.pdf>

Verheijden, E., & De Lange, M. (2016). *Wat werkt bij integrale jeugdhulp?* Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 24 mei, van <https://www.nji.nl/system/files/2021-05/Wat-werkt-integrale-jeugdhulp.pdf>

Visscher, L., Reijneveld, S. A., Knot-Dickscheit, J., Yperen, T. A., Scholte, R. H. J., Delsing, M. J. M. H., Evenboer, K., & Jansen, D. (2021). *Toward tailored care for families with multiple problems: A quasi-*

experimental study on effective elements of care. *Family Process*, 61(2), 571–590. <https://doi.org/10.1111/famp.12745>

Zoon, M., van Rooijen, K., & Berg-Le Clercq, T. (2020). *Wat werkt in de hulp aan gezinnen met meervoudige en complexe problemen?* Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd op 4 mei 2023, van <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-06/Wat-werkt-in-hulp-aan-gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen.pdf>

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: SAMENVATTING EERDERE ONDERZOEKEN

Scriptie: 'Waarom moeilijk doen als het thuis kan?'

Deborah Erkelens & Rosette Verboom

Dit is het eerste onderzoek uitgevoerd in opdracht van Spring Up over Krachtgezinnen in 2020 door studenten van de Christelijke Hogeschool Ede. De studenten deden onderzoek naar de verschillende vormen die ambulante jeugdhulp kon aannemen, ter preventie van uithuisplaatsing. De hoofdvraag luidde als volgt: *'Welke ambulante jeugdhulpverleningsvorm sluit aan bij de hulp die ouders graag willen ontvangen ter preventie van uithuisplaatsing van een kind?'* (Erkelens & Verboom, 2020).

Naast literatuurstudie hebben Deborah en Rosette vijf ouders gesproken die al een uithuisplaatsing hadden meegemaakt. Ze vroegen hun om hun mening te delen over de ambulante jeugdhulpverlening die zij hadden ontvangen. Ook experts op dit gebied zijn geïnterviewd.

In hoofdstuk 7 schrijven de studenten een conclusie over de verkregen informatie: Ouders en experts stellen dat een hulpverleningsvorm die wordt ingezet ter voorkoming van uithuisplaatsing aan de volgende (zeven) voorwaarden moet voldoen (Erkelens & Verboom, 2020):

1. Contact buiten kantoortijden;
2. Intensief contact (hoge frequentie contact);
3. Eigen leefomgeving;
4. Dezelfde, betrokken hulpverlener(s);
5. Opleidingsniveau van minimaal HBO;
6. Praktische hulp;
7. Individuele gesprekken.

In het onderzoek zijn acht verschillende ambulante hulpverleningsvormen vergeleken, onder andere de Intensieve Pedagogische Thuishulp (IPT), Families First (FF), Multi Systeem Therapie (MST), Ambulante Spoedhulp (ASH) en de pilot Krachtgezinnen. Net zoals de interventie FF voldoet de pilot Krachtgezinnen aan 5 van de 7 gestelde voorwaarden. FF en pilot Krachtgezinnen zijn dus de vormen die het meest aan lijken te sluiten op de voorwaarden die ouders en experts stellen. De andere vormen die beschreven zijn voldoen aan 2 van de 7 voorwaarden of minder en komen daarmee het minst in de buurt van de voorwaarden (Erkelens & Verboom, 2020).

Daarnaast zijn uit het onderzoek ook persoonsgebonden resultaten gekomen. Zo wijzen ouders op het belang van eerlijke en open communicatie. Daarnaast willen ouders duidelijkheid over de rol van ouders binnen het hulpverleningstraject. Tenslotte zijn een positieve aansporing en erkenning geven punten die ouders graag willen zien (Erkelens & Verboom, 2020).

Scriptie: 'Krachtgezin, omdat jij het waard bent!'

Heleen Krol & Gerjanne van Kruistum

Studenten Heleen en Gerianne voerden het tweede onderzoek over Krachtgezinnen uit in mei 2021. Dit keer wilde het onderzoek antwoord geven op de vraag: *'Welke behandelmethodieken en*

aspecten wat betreft de communicatie zijn relevant voor krachtgezinnen in het dagelijks contact met vraaggezinnen?' (Krol & van Kruistum, 2021). Deze onderzoeksvraag ontstond doormiddel van de constatering dat er een gebrek aan theoretische verantwoording was voor Krachtgezinnen. Om de vraag te beantwoorden hebben de studenten zowel literatuuronderzoek gedaan als empirisch onderzoek, in de vorm van interviews. Het begrip 'krachtgezin' is geworteld in het reeds bestaande begrip steungezinnen (Krol & van Kruistum, 2021). Aangezien de pilot Krachtgezinnen nog niet lange tijd actief was destijds hebben de studenten ervoor gekozen om acht steungezinnen te interviewen.

Op basis van de interviews met steungezinnen raadden Heleen en Gerjanne krachtgezinnen aan een gelijkwaardige en begripvolle houding aan te nemen, in combinatie met een gezonde balans in afstand en nabijheid (Krol & van Kruistum, 2021). Alle geïnterviewde steungezinnen met hulpverleningsachtergrond gaven namelijk aan dat deze punten van belang zijn. Daarnaast is uit de resultaten van het empirisch onderzoek gebleken dat de volgende praktische en communicatieve vaardigheden voor krachtgezinnen van belang zijn:

- Praktische vaardigheden. Het signaleren van de veiligheid en welzijn van het vraaggezin is van belang, naast het bieden van praktische ondersteuning, denk aan hygiëne en persoonlijke verzorging (Krol & van Kruistum, 2021).
- Communicatieve vaardigheden. Vaardigheden als luisteren, observeren, doorvragen, duidelijke afspraken maken, contact met het vraaggezin houden en duidelijke grenzen aangeven worden als essentieel geschat. Eigenschappen die een steun- of krachtgezin zou moeten bezitten zijn: inlevingsvermogen, openheid, eerlijkheid en een hart voor mensen (Krol & van Kruistum, 2021).

Scriptie: 'Van analyseren kun je leren'

Angela van Middendorp en Annebeth den Hertog

In het onderzoek van Angela en Annebeth staat de hoofdvraag 'Welke lessen kunnen krachtgezinnen mogelijk meenemen in de praktijk op basis van de ervaringen van zelfstandig ondernemende gezinshuisouders?' centraal (van Middendorp & den Hertog, 2021). Krachtgezinnen en zelfstandig ondernemende gezinshuizen hebben een aantal overeenkomsten, zoals het leveren van maatwerk, het eigen gezin gebruiken als verbinding en hulp bieden bij de opvoeding door betaalde professionals (van Middendorp & den Hertog, 2021). Mede hierdoor kwamen de studenten uit op deze hoofdvraag.

Uit de analyse van de interviews (met 7 gezinshuisouders), de focusgroep en de literatuurstudie is gebleken dat er zeven lessen zijn die zelfstandig ondernemende gezinshuisouders geleerd hebben die krachtgezinnen mogelijk toe kunnen passen in de praktijk (van Middendorp & den Hertog, 2021). Het is voor krachtgezinnen belangrijk om:

1. Met je eigen gezin in gesprek te gaan over het (willen) zijn van een krachtgezin;
2. Ervoor te zorgen dat je als krachtgezin voldoende oplaadmomenten hebt;
3. Te proberen waar nodig en/of mogelijk het netwerk van het vraaggezin te vergroten door te kijken naar wat het netwerk zelf al kan en/of hoe het vraaggezin het netwerk zelf kan vergroten. Probeer hierbij in te zetten op het vergroten van de zelfredzaamheid van het vraaggezin;

4. Je kwetsbaar, betrouwbaar en beschikbaar op te stellen en hierbij gebruik te maken van verwachtingsmanagement;
5. Zoveel mogelijk samen te werken met ouders door middel van heldere afspraken, duidelijke communicatie op hetzelfde niveau en cross cultureel werken;
6. Op een sensitieve manier je grenzen richting het vraaggezin aan te geven;
7. Ouders in hun ouderrol te bekrachtigen en hierbij erkenning te geven (van Middendorp & den Hertog, 2021).

Scriptie: 'Krachtgezinnen in de praktijk'

Anne-Carlijn Mulder

In dit onderzoek stond de vraag 'Wat zijn de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht -en vraaggezinnen?' centraal (Mulder, 2022). Dit onderzoek had als doel om in april 2022 de werkzame factoren van krachtgezinnen in de praktijk in kaart te brengen en zo op grond van de onderzoeksresultaten een adviesrapport aan te leveren. Anne-Carlijn deed kwalitatief onderzoek doormiddel van literatuuronderzoek, praktijkonderzoek en dossieronderzoek. De literatuur richtte zich op de werkzame factoren in de begeleiding met gezinnen. Voor het praktijkonderzoek zijn er 7 semigestructureerde interviews afgenomen bij 3 krachtgezinnen, 2 vraaggezinnen en 2 gezinsregisseurs binnen de gemeente Ede. Er zijn drie dossiers onderzocht van de krachtgezinnen en één profiel die opgezet is om te meten waar krachtgezinnen aan moeten voldoen (Mulder, 2022).

Uit het onderzoek trok de studente de conclusie dat de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen de vraag- en krachtgezinnen overeenkwamen met datgene wat de literatuur beschrijft over de werkzame factoren in de begeleiding met gezinnen (Mulder, 2022). De behoefte van het krachtgezin om bereikbaar te zijn voor het vraaggezin, te helpen waar nodig en bovenal een relatie op te bouwen sluit aan bij hetgeen wat het vraaggezin nodig heeft, namelijk: het gevoel krijgen dat zij bij iemand terecht kunnen wanneer zij dat nodig hebben, iemand die hun problemen begrijpt maar bovenal iemand die naast hen gaat staan, op een gelijkwaardige en laagdrempelige manier (Mulder, 2022). Eveneens concludeerde de studente dat Krachtgezinnen een effectieve vorm van hulpverlening is die aansluit op de behoefte van het vraaggezin omdat het laagdrempelige is, op financieel gebied voordeling en omdat er, in de woorden van Anne-Carlijn: 'Simpelweg meer bereikt wordt dan andere, ook langere, trajecten binnen de hulpverlening' (Mulder, 2022). Vergeleken met andere bestaande ambulante zorg en verblijfszorg blijkt een krachtgezin een doelmatige hulpverleningsvorm te zijn (Mulder, 2022). Deze resultaten komen overeen met de uitkomsten van de eerste scriptie 'Waarom moeilijk doen als het thuis kan?' (Erkelens & Verboom, 2020).

Over dit onderzoek

Onze onderzoeksvraag is overeenkomstig aan die van Anne-Carlijn. Echter hebben wij de deelvragen anders opstelt. Met een andere invalshoek. Waar Anne-Carlijn algemeen onderzoek deed naar algemene werkzame factoren in het gehele begeleidingsproces, splitsen wij, met de deelvragen, het begeleidingsproces en werkzame factoren in delen: werkzame factoren in de start, uitvoering en afrondingsfase, plus de algemene factoren die niet verbonden zijn aan een specifieke fase. Echter hoeft dit niet te betekenen dat er geen overlap zal zijn tussen werkzame factoren in de verschillende fasen noch dat er geen vergelijkbare ontdekkingen zullen zijn als in eerdere onderzoeken.

BIJLAGE 2: STAKEHOLDERANALYSE

Salvo D'Agata, Spring Up | Beslisser en meebepalen

Salvo D'Agata, eigenaar en oprichter van zorgadviesbureau Spring Up, heeft de rol van beslisser in dit onderzoek. Spring Up is onze opdrachtgever en heeft de hulpverleningsvorm 'Krachtgezinnen' opgezet, onderwerp waar dit onderzoek over gaat. Hierdoor heeft Salvo direct invloed op het onderzoek. De onderzoeksvraag van dit onderzoek is hier een voorbeeld van: deze is bedacht door Salvo. Zodoende is Salvo namens Spring Up meebepaler en wordt hij in de middelste ring van het model geplaatst. Tegelijkertijd denkt Salvo mee over inhoudelijke onderwerpen van dit onderzoek. Spring Up heeft baat bij de informatie die middels dit onderzoek verkregen wordt. Tenslotte is Spring Up ook de partij die dit onderzoek stop kan zetten indien dit noodzakelijk wordt gevonden.

Krachtgezinnen | Uitvoerder en meewerken

In dit onderzoek voeren de krachtgezinnen de rol uit als uitvoerder en werken ze mee. Zij delen hun ervaringen doormiddel van interviews in het belang van dit onderzoek. Samen met Spring Up en andere professionals zijn zij het concept 'Krachtgezinnen'. Dat houdt in dat ze naast het ondersteunen van de vraaggezinnen ook kritisch kijken naar wat er al goed gaat en wat beter kan. Hierin mogen zij ook meedenken, enigszins meebepalen en hun ervaringen delen. Met als doel het concept 'Krachtgezinnen' zo goed mogelijk vorm te geven.

Geïnterviewde vraaggezinnen | Uitvoerder en meewerken

In de setting van dit onderzoek zijn de geïnterviewde vraaggezinnen eveneens uitvoeders en werken ze mee. Dat houdt in dat zij met hun ervaring over het concept 'Krachtgezinnen' ons een goed beeld kunnen geven over wat wel of niet werkt in het begeleidingsproces. De vraaggezinnen zijn in dit geval ervaringsdeskundige en kunnen hun ervaringen tijdens de interviews delen. Met als doel de kwaliteit van het concept 'Krachtgezinnen' te verhogen waardoor ook andere vraaggezinnen passend begeleid kunnen worden.

Vraaggezinnen | Gebruikers en meeweten

De vraaggezinnen die niet geïnterviewd worden hebben geen actieve rol tijdens dit onderzoek en zijn uiteindelijk de gebruikers. Dit houdt in dat zij inhoudelijk geen bijdrage leveren aan dit onderzoek. De resultaten en het product dat voortvloeit uit dit onderzoek, worden gebruikt om het begeleidingsproces van kracht- en vraaggezinnen aan te scherpen. Daarom is het mogelijk dat de vraaggezinnen in aanraking komen met de gevolgen van dit onderzoek en bijgevolg meer baat hebben bij de aangeboden hulp.

(Geïnterviewde) gezinsregisseur | Uitvoerder en meewerken

Binnen gezinnen met meerdere problemen en/of zorgvragen is het van belang dat iemand regie voert op de complexe processen en met name binnen het hulpverlenersnetwerk. In het geval van de vraaggezinnen neemt de gezinsregisseur deze rol op zich. In dit onderzoek voert de gezinsregisseur zijn/haar rol vanuit zijn/haar functie en werkt hij/zij mee aan dit onderzoek. De gezinsregisseur stemt in om geïnterviewd te worden. Dat houdt in dat de gezinsregisseur met zijn/haar ervaring over het concept 'Krachtgezinnen' ons een goed beeld kan geven over wat wel of niet werkt in de begeleiding van vraaggezinnen. Dit komt, omdat een gezinsregisseur mogelijk met verschillende organisaties en hulpverleningsvormen in aanraking komt. Doordat diegene zijn/haar perspectief deelt, werkt de

gezinsregisseur mee aan dit onderzoek. Het is voor de gezinsregisseur van belang dat het goed gaat met het gezin.

(Geïnterviewde) gedragswetenschapper | Uitvoerder en meewerken

De gedragswetenschapper observeert het gedrag en de gedragspatronen in het gezin. In dit onderzoek voert de gedragswetenschapper zijn/haar rol uit als deskundige en werkt hij/zij mee door deel te nemen aan interviews. Dat houdt in dat de gedragswetenschapper met zijn/haar ervaring over het concept 'Krachtgezinnen' ons een goed beeld kan geven over wat wel of niet werkt in het begeleidingsproces. Dit komt, omdat de gedragswetenschapper de rechterhand is voor krachtgezinnen. Hij/zij geeft advies en ondersteuning wanneer dat nodig is.

Gemeente Ede | Beslissers/afnemer en meeweten

De gemeente Ede is de afnemer van de hulpverleningsvorm 'Krachtgezinnen', omdat zij deze in wil zetten om uithuisplaatsing te voorkomen. Volgens Wethouder Meijer (VWS, 2020) sluit dit aan op de visie op de jeugdzorg vanuit de gemeente Ede, zoals te lezen onder het kopje 1.2.2 'Mesoniveau'. Gemeente Ede heeft geen directe invloed op ons onderzoek, omdat wij niet direct in contact staan met deze gemeente. Echter, kan de gemeente Ede wel gevolgen ervaren van ons onderzoek. Dit omdat krachtgezinnen met behulp van het product dat zal voortvloeien uit dit onderzoek beter kunnen aansluiten bij de vraaggezinnen. Naast afnemer is de gemeente Ede ook beslissers. Gemeente Ede geeft namelijk subsidie af aan Spring Up met als doeleind de krachtgezinnen financieel te ondersteunen. Op deze manier kunnen krachtgezinnen bestaan en hun werkzaamheden verrichten. Hierdoor heeft de gemeente ook enige zeggenschap over de pilot.

Martine Noordegraaf, Lectoraat Jeugd en Gezin | Beïnvloeder en meeweten

Martine Noordegraaf heeft namens het lectoraat Jeugd en Gezin van de Christelijke Hogeschool Ede een overeenstemming met Spring Up om meerdere onderzoeken uit te laten voeren rondom het onderwerp 'Krachtgezinnen' door studenten van de Christelijke Hogeschool Ede. Op deze manier is Martine en het lectoraat betrokken, echter meer op de achtergrond. Deze partij is niet direct betrokken bij de uitvoering van het onderzoek.

Hugo Plaisier | Beïnvloeder en meedenken

Hugo Plaisier is een betrokken docent in de PLG 'Methodiekontwikkeling bij Krachtgezinnen'. Samen met Salvo voerde hij de kennismakingsgesprekken met ons. Vanaf het begin van het afstudeertraject vindt er tweemaal in de maand een meeting plaats met zowel Salvo als Hugo. Hugo denkt constructief mee over de uitvoering van het onderzoek, keuzes die daarin gemaakt moeten worden enzovoort.

Ruth Vermaat | Beïnvloeder en meedenken

Ruth Vermaat is onze afstudeercoach en nauw betrokken bij het afstudeeronderzoek. Tijdens de leerwerkgemeenschappen neemt zij een meedenkende rol aan. Tevens, geeft zij ons tweemaal schriftelijk feedback. Eén keer op het onderzoeksplan en één keer op het complete onderzoek. Aan de hand van de feedback stellen wij ons onderzoek bij. Bovendien is Ruth de beoordelaar van onze Position Paper en bijgevolg sterk betrokken in de ontwikkeling van onze persoonlijke professionaliteit.

Medestudenten LWG | Beïnvloeder en meedenken

Tijdens ons afstudeeronderzoek nemen wij deel aan een leerwerkgemeenschap. Deze bestaat uit zes andere medestudenten (drie duo's) die eveneens de opleiding Social Work volgen en zich in de afstudeerfase verkeren. Deze medestudenten geven feedback op ons onderzoeksplan, bijvoorbeeld, en denken mee als wij ergens tegenaan lopen of andere vragen hebben.

BIJLAGE 3: EINDPRODUCT

BIJLAGE 3.1 VERANTWOORDING PRODUCT

‘Een beeld zegt meer dan duizend woorden’ is een bekend gezegde. Dit geldt zeker voor de tijd waarin we nu leven en is relevanter dan ooit. Bedrijven investeren tegenwoordig veel in visuele communicatie (Kreemer, 2016). Een beeld trekt namelijk veel sneller de aandacht dan tekst. Mensen onthouden tachtig procent van wat ze zien en twintig procent van wat ze lezen (Paulusse, 2018). Daarbij wordt visuele content zeshonderdduizend keer sneller opgenomen in de hersenen. Aandacht trekken zodat mensen de boodschap van krachtgezinnen onthouden is daarom een goed begin. Uit onderzoek is gebleken dat visuele content gemiddeld vierennegentig procent meer wordt gezien dan tekst en dat het veertig keer sneller gedeeld wordt op sociale media (Bosters, 2016).

Met oog op deze cijfers en feiten is gekozen voor het maken van een visueel product (filmpje) over de resultaten van dit onderzoek, in plaats van geschreven tekst. Een filmpje is, in de context van de organisatie, vernieuwend omdat Spring Up nog niet over een filmpje beschikt over Krachtgezinnen maar al wel een folder heeft, bijvoorbeeld (S. D’Agata, persoonlijke communicatie, 12 mei 2023). Daarnaast viel het ons op dat er weinig actuele filmpjes te vinden zijn van jeugdhulpverleningsvormen op YouTube. Voorbeeld: een zoekopdracht naar ‘Families First’ resulteert in maar één filmpje van 4 jaar geleden. Daarnaast is een filmpje makkelijk te verspreiden op verschillende kanalen en, zoals eerder benoemd, meer toegankelijk en ‘van deze tijd’.

Uit het praktijkonderzoek blijkt dat krachtgezinouder B2 benieuwd is naar ‘de rode draad’ van de werkzame factoren in het begeleidingsproces (KGB2: 64). Daarnaast benoemd krachtgezinouder C2 dat hij meer baat heeft bij een product waarin wordt aangegeven wat er per fase gebeurt en wat daarin nodig is (KGC2: 60). Als voorbeeld geeft krachtgezinouder C2 aan dat een soort stappenplan hiervoor zou kunnen helpen, waarin kenbaar wordt gemaakt volgens welke richtlijn een krachtgezin werkt (KGC2: 61;62).

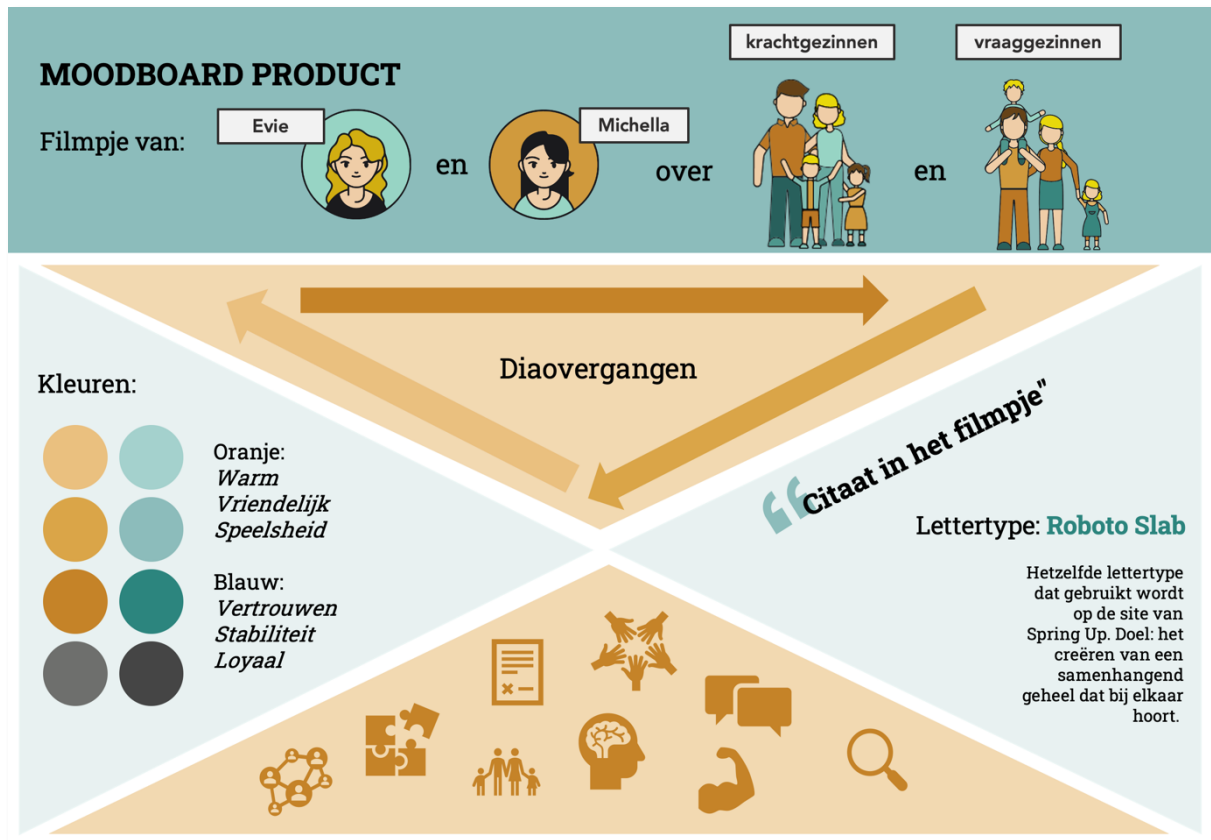
Dit alles maakt dat er gekozen is voor een innovatief filmpje, waarin de hierboven genoemde aspecten behandeld worden. Het filmpje heeft twee doelen:

1. Meer bekendheid genereren over het concept Krachtgezinnen. Op deze manier wordt bijgedragen aan de transformatie van de jeugdzorg, voornemen die is ingegaan op 1 januari 2015 met de nieuwe Jeugdwet (H. Plaisier, persoonlijke communicatie, 16 mei 2023). Daarnaast wordt bijgedragen aan de vierde aanbeveling die wordt gedaan voor de organisatie Spring Up. De geïnterviewde gezinsregisseur van Ede gaf aan dat hij niet voldoende zich heeft op de krachtgezinnen die actief zijn. Onze aanbeveling is om meer bekendheid over het concept te creëren, dit filmpje zou hier, onder andere, een middel voor kunnen zijn.
2. Een weergave bieden van de onderzoeksresultaten van dit onderzoek, ofwel, de werkzame factoren van het concept Krachtgezinnen maar ook de kwetsbaarheden en kritische noten daarvan. Als onderzoekende studenten zijn wij een externe partij die, in principe, met een neutrale blik naar het concept Krachtgezinnen kijkt. Dit maakt dat het product geen

promotiefilmpje is maar een betrouwbare weergave geeft vanwege de onafhankelijkheid van de makers ten opzichte van de organisatie.

De twee bovenstaande punten bieden uitkomst voor de probleem- en doelstelling van dit onderzoek. In 2020 concludeerde Spring Up dat er meer theoretische verantwoording nodig was waarbij gekeken wordt naar wat werkt binnen het concept Krachtgezinnen, zodat de organisatie haar handelen kan verantwoorden naar opdrachtgevers en vraaggezinnen. De resultaten uit dit onderzoek kunnen voor Spring Up als onderbouwing dienen voor de pilot.

BIJLAGE 3.2 MOODBOARD

BIJLAGE 3.3 IMPLEMENTATIEPLAN

In onderstaande tabel wordt duidelijk welke stakeholders betrokken zijn bij de implementatie van het filmpje, ofwel, wie de belanghebbenden zijn en wie de doelgroep is. In dit geval zijn dit de mogelijke (toekomstige) gebruikers van het concept Krachtgezinnen. Daarnaast wordt een stappenplan beschreven over de implementatie van het product:

Stakeholders		
Belanghebbenden		
Spring Up	De oprichters van Spring Up zijn Salvo en Monique D'Agata. Zij zijn de drijfveren achter het concept Krachtgezinnen en hebben belang bij het verspreiden van het filmpje zodat er meer bekendheid en theoretische verantwoording is voor het concept Krachtgezinnen.	
Krachtgezinnen	Krachtgezinnen zijn professionals die het mogelijk maken om vraaggezinnen te ondersteunen. Zij hebben belang bij het verspreiden van het filmpje omdat gebruikers inzicht krijgen in wat het concept Krachtgezinnen inhoudt en deze hulpverleningsvorm in kunnen zetten bij eventuele vraaggezinnen.	
Gebruikers		
Studenten Social Work	De studenten leveren in de toekomst een bijdrage in de hulpverleningswereld en krijgen te maken met verschillende hulpverleningsvormen.	
Verwijzers, zoals social workers, gezinsregisseurs en beleidsmakers	De professionals hebben te maken met verschillende hulpverleningsvormen. Zij voeren regie uit in het begeleidingsproces en zorgen dat gezinnen baat hebben met de juiste hulpverleningsvorm.	
Gemeente Ede en andere gemeentes die gebruik maken van het concept Krachtgezinnen als jeugdhulpverleningsvorm	De gemeente biedt financiële ondersteuning (subsidie) aan het concept Krachtgezinnen en zet deze vorm van hulpverlening in ter voorkoming van uithuisplaatsing.	
Stappenplan		
Vorbereiding		Verantwoordelijk
Overleg	Een overleg met Salvo en Hugo over de vorm en het doel van het product.	Salvo, Hugo, Evie en Michella
Script	Een script van de samenvatting en conclusie van het onderzoek.	Evie en Michella
Beeldmateriaal	Pictogrammen en illustraties die de tekst versterken.	Evie en Michella
Feedback	Feedback op het script en het voorproefje van het filmpje.	Salvo en Hugo
Geluidsopname	Een externe partij benaderen voor het opnemen van het geluid (het script).	Michella

<i>Einddatum</i>	25 mei 2023 (dag van opname van de audio en filmpjes).	Evie en Michella
Realisatie		Verantwoordelijk
Script en beeldmateriaal	De goedgekeurde script en geselecteerde beeldmateriaal.	Evie en Michella
Lokaal	Om het script in te spreken is er gebruik gemaakt van een lokaal.	Evie en Michella
Geluidsopname	Het script wordt ingesproken, zodat het vervolgens onder het filmpje gezet kan worden.	Evie en Michella
Apparatuur en set up	Apparatuur regelen en set up bouwen.	Uitbesteding externe partij
Programma/monteren	Het programma dat gebruikt wordt om het filmpje te maken is: PowerPoint.	Evie en Michella
Geluidsopname monteren	Het filmpje en geluidsopname monteren.	Uitbesteding externe partij
<i>Einddatum</i>	2 juni 2023 (presentatiedatum).	Evie en Michella
Gebruiken		Verantwoordelijk
<i>Begindatum</i>	2 juni 2023 (presentatiedatum).	Evie, Michella, Salvo, Monique en krachtgezinnen
Filmpje	Het filmpje kan ingezet worden op verschillende kanalen.	Evie, Michella, Salvo, Monique en krachtgezinnen
Monitoring		Verantwoordelijk
De vooruitgang	Vragen, reacties, uitdagingen en successen worden verzameld naar aanleiding van het inzetten van het filmpje.	Salvo, Monique en krachtgezinnen
Evaluatie		Verantwoordelijk
Resultaten	Dit agendapunt wordt ingezet in de intervisie 'kalender' van Spring Up/krachtgezinnen.	Salvo, Monique, coach van Spring Up en krachtgezinnen
<i>Einddatum</i>	Nader te bepalen door de oprichters. Ons advies zou zijn: binnen drie maanden.	Salvo en Monique
Risicofactoren		

Dit zijn mogelijke risico's waardoor het filmpje niet het beoogde doel bereikt:

- De belanghebbenden verspreiden het filmpje niet;
- Het filmpje bereikt de gebruikers niet;
- Het filmpje is te lang, waardoor de gebruikers afhaken;
- Het filmpje is over een paar jaar niet meer actueel, omdat het concept Krachtgezinnen zich blijft ontwikkelen;

Het filmpje levert geen reactie/feedback op om te evalueren.

BIJLAGE 3.4 SCRIPT FILMPJE

Hallo! Ik ben Evie, en ik ben Michella. Wij zijn studenten aan de Christelijke Hogeschool in Ede en hebben in 2023 onderzoek gedaan naar de jeugdhulpverleningsvorm Krachtgezinnen. Sinds 2015 zijn de cijfers van uithuisplaatsingen enorm gestegen. Dit signaal hebben de oprichters van Spring Up, Salvo en Monique D'Agata, opgepakt. Op deze manier is Krachtgezinnen ontstaan in 2019, wat te vergelijken is met een professioneel steungezin. Krachtgezinnen staat voor: gerichte zorg aan huis op een vriendschappelijke en informele manier.

Een Krachtgezin is een gezin waarbij minimaal één van beide ouders een jeugdzorgprofessional is met SKJ- of BIG-registratie en ervaring heeft met het werken met gezinnen. Krachtgezinnen zijn sociale ondernemers die een direct contract hebben met de gemeente of als onderaannemer met een zorgaanbieder. Krachtgezinnen zijn actief door heel het land en uniek in datgene wat zij te bieden hebben. Denk aan de persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en werkervaringen. Ben je geïnteresseerd in welke krachtgezinnen momenteel actief zijn? Kijk op www.springup.nu/krachtgezinnen voor de portfolio's van de krachtgezinnen.

Krachtgezinnen bieden hulp aan een vraaggezin, een gezin met een hulpvraag. Samen gaan zij een traject aan. Het krachtgezin is erop gericht om vraaggezinnen te ondersteunen door in het dagelijks leven de verbinding aan te gaan. Het uitgangspunt is preventief handelen ter voorkoming van uithuisplaatsing. Echter wijst de praktijk uit dat er bij vraaggezinnen niet altijd sprake is van dreiging met uithuisplaatsing. Krachtgezinnen zijn daarom breder inzetbaar.

Zoals eerdergenoemd is het concept Krachtgezinnen in 2019 ontstaan. Sindsdien zijn er meerdere onderzoeken uitgevoerd naar deze relatief nieuwe jeugdhulpverleningsvorm, waaronder die van ons, die overigens ook online te lezen is (site komt in beeld). Onderzoek naar de werkzaamheden en effectiviteit van Krachtgezinnen is belangrijk zodat de organisatie haar handelen kan verantwoorden naar opdrachtgevers en vraaggezinnen toe, de gebruikers van de hulpverlening.

De onderzoeksvraag van ons onderzoek luidde als volgt: 'Wat zijn de werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen?' Simpel gezegd zijn factoren werkzaam als deze betere resultaten opleveren. Het is belangrijk dat er verandering in de hulpvraag van het vraaggezin is, in vele gevallen door verandering van gedrag. Met dit onderwerp gingen wij aan de slag! Doormiddel van literatuur- en praktijkonderzoek hebben wij het antwoord gekregen op de vraag waarom het concept Krachtgezinnen nou precies werkt.

Uit onderzoek is gebleken dat de doelgroep vraaggezinnen problemen hebben op meerdere levensgebieden en daarom baat hebben bij een integrale aanpak. Alle hulpverleners moeten vanaf het begin in beeld zijn en krachtgezinnen werken samen met andere partijen met de bedoeling één gezamenlijk plan te maken. Dit brengt rust en structuur voor de vraaggezinnen.

Vraaggezinnen hebben soms een 'hulpverleners burn-out' en zijn wantrouwend. Een gelijkwaardige basishouding van het krachtgezin is heel belangrijk voor het opbouwen van een goede werkrelatie. Het krachtgezin moet kunnen aansluiten, inlevingsvermogen hebben, kunnen samenwerken en verbinden, tenslotte ook overtuigen en mensen meenemen.

Elk begeleidingsproces verloopt anders, maar in de basis bestaat het uit de startfase, de uitvoeringsfase en de afrondingsfase. Deze fasen vloeien in elkaar over en vergt van krachtgezinnen dat zij aansluiten en maatwerk leveren. In de startfase vindt er op een laagdrempelige manier een kennismakingsgesprek plaats, waarin er onder andere gekeken wordt of er een klik is tussen het kracht- en vraaggezin. Als deze aanwezig is wordt het begeleidingsproces voortgezet, waarin krachtgezinnen veel tijd en energie besteden om een vertrouwensband op te bouwen.

Vanuit deze relatie kan er gewerkt worden aan de hulpvraag. Krachtgezinnen zetten in op het stukje eigen kracht, eigen regie en het complimenteren van succeservaringen. Dit kan de motivatie van de vraaggezinnen vergroten en tot gedragsverandering leiden omdat ouders van het krachtgezin in dezelfde belevingswereld zitten als die van het vraaggezin. Daarnaast worden ook hulpbronnen in het netwerk van het vraaggezin verkend, bieden krachtgezinnen opvoedingsondersteuning en ontlasten ze ouders doormiddel van praktische ondersteuning.

Krachtgezinnen werken niet volgens één specifieke methode. Ook gebruiken zij geen standaard instrumenten in het begeleidingsproces. Zoals eerdergenoemd staan krachtgezinnen echt in voor maatwerk leveren en aansluiten bij het vraaggezin. Dit doen krachtgezinnen met als uitgangspunt dat elk gezin anders is en dat ook elk gezin een andere aanpak nodig heeft.

In de afrondingsfase is het belangrijk om goed afscheid te nemen, duidelijkheid te bieden aan het vraaggezin en contact te houden, oftewel, bereikbaar te blijven, ook na de afronding. Krachtgezinnen geven zowel het vraaggezin als de verwijzer advies over de 'Hoe verder?'-vraag. De grote beschikbaarheid en flexibiliteit onderscheidt het concept Krachtgezinnen van andere al bestaande hulpverleningsvormen en wordt gezien als een voordeel. Andere hulpverleningsvormen zijn, meestal, gebonden aan kantooruren terwijl problemen in het vraaggezin zich juist in de 'spitsuren' voordoen.

Een ander groot verschil is dat krachtgezinnen het eigen gezin en leefomgeving bewust inzetten in de hulpverlening. Mede hierdoor ontstaat er een spanningsveld tussen formeel en informeel werken. Dit wordt aan de ene kant gezien als iets krachtigs maar tegelijkertijd ook als iets kwetsbaars. Er is namelijk geen vervanging beschikbaar als het krachtgezin wegvalt en er kan onduidelijkheid ontstaan over wanneer het begeleidingsproces precies is afgerond.

Krachtgezinnen zetten veel van de aanbevolen werkzame factoren voor het werken met gezinnen met meervoudige en complexe problemen in. Toch onderscheidt het concept Krachtgezinnen zich van andere hulpverleningsvormen, waardoor het innovatief is en van meerwaarde is in de

jeugdhulpverlening. Voor alle werkzame factoren die wij hebben onderzocht in het onderzoek verwijzen wij je naar www.springup.nu.

Zien we je daar?

BIJLAGE 3.5 EINDPRODUCT

Het eindproduct is te vinden op YouTube:

<https://youtu.be/AbsYal48vk0>

BIJLAGE 4: PRESENTATIE

Welkom

Methodiekontwikkeling Krachtgezinnen

Aanleiding van het onderzoek

krachtgezinnen®

“**Wat zijn werkzame factoren in het begeleidingsproces tussen kracht- en vraaggezinnen?**”

Werkzame factoren

Werkzame factoren in de uitvoering van interventies zijn gelegen in de relatie tussen hulpverlener en cliënt (of gezin), en het aansluiten bij de hulpvraag – in de structurering van de interventie, maar ook op organisatieniveau.

Evie Michella

Methodiekontwikkeling Krachtgezinnen

Welke werkzame factoren heb je gehoord in het filmpje?

Roep eens wat...

Het product

Een beeld zegt meer dan duizend woorden. Daarnaast trekt beeld veel sneller de aandacht dan tekst. Met het filmpje worden de werkzame factoren van het concept Krachtgezinnen in beeld gebracht, maar ook de kwetsbaarheden en kritische noten.

Doelgroep product

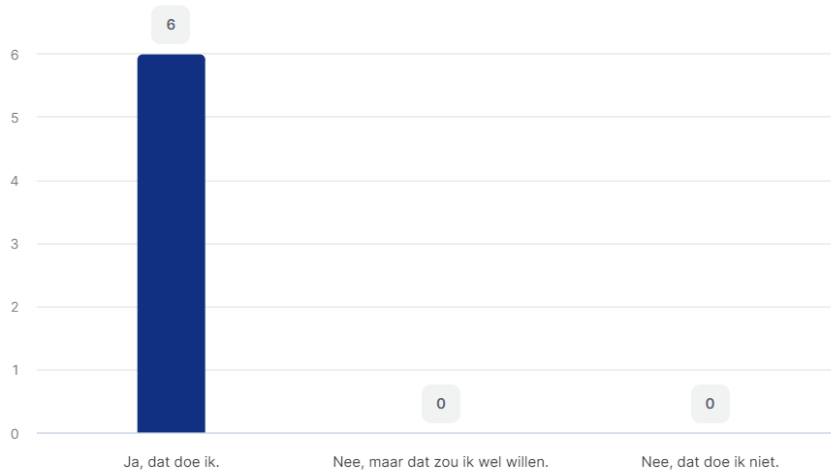

Studenten Social Workers, verwijzers en gemeentes.

BIJLAGE 5: RESULTATEN ENQUÊTE

2. Breng je fasering (werken in verschillende fases: start, uitvoering en afronding) aan in het begeleidingsproces van vraaggezinnen?

3. Kun je het antwoord op de vorige vraag toelichten?

ANTWOORD	ANTWOORDEN	RATIO
We starten met een intake, maken een begeleidingsplan, voeren deze uit, evalueren deze en ronden het plan af. Verder is de startfase een fase van een band opbouwen tussen vraaggezin en krachtgezin.	1	16.7%
We hebben een kennismakingsgesprek, bouwen in eerste fase vertrouwensband op en gaan voorzichtig dieper in op de hulpvraag (als in uitvoering) en wanneer we gezamenlijk tot de conclusie komen dat er afgerond kan gaan worden, bouwen we geleidelijk af tot het traject volledig is afgerond. We werken wel gefaseerd, maar in een natuurlijke flow.	1	16.7%
We beginnen met een kennismakingsperiode. Daarin steken we tijd en energie in het kennismaken aan elkaar. Aan de jongere en de ouders. Daarna zit een hele lange tussenperiode. Aan de hand van de doelen bepalen we in overeenstemming om de inzet af te pellen.	1	16.7%
Voorbeeld; kennismaken, doelen vragen, samen doelen opzetten, tijd nemen om elkaar te leren kennen, zo nodig doelen bijstellen, steeds hiernaar blijven kijken, doelen gehaald, zorg afbouwen.	1	16.7%
Dit ontstaat vanzelf. Gezien matching, kennismaking, vertrouwen opbouwen in de start. Dan de uitvoering en als het goed gaat rustig afbouwen. Doen we niet met een vooropgezet plan	1	16.7%
Bij de start maak je kennis en bouw je vertrouwen op. Kijk je naar de doelen. Daarna kan je werken aan de doelen. Tijdens deze fase stel je vaak doelen bij. Naar subdoelen, en de werkelijke doelen. Vaak hebben ouders eerst niet realistische doelen of zien ze het werkelijke doel niet als haalbaar. In de afrondende fase trek je je langzaam toch steeds meer terug. Zodat ouders het weer alleen doen zonder het echt te voelen als alleen	1	16.7%

BIJLAGE 6: SELECTIECRITERIA EN ZOEKSTRATEGIE

Criteria waaraan een bron moet voldoen
Vermelding van auteur in de bron ¹ .
Vermelding van het jaartal, evt. de dag en maand.
De bron is niet aan verandering onderhevig. Als dit wel zo is dan zal dit worden vermeld in de APA-bron ('Geraadpleegd op...').
Professioneel taalgebruik.
Bron komt vanuit 2016 of later ² .

¹ Mits de bronnen afkomstig zijn uit relevante kenniscentra en onderzoeksinstituten zonder vermelding van auteur.

² Tenzij beargumenteerd waarom de gebruikte bron ouder is en relevant binnen dit onderzoek. Tenzij de bron afkomstig is uit een bron vanuit 2016 of later. In het geval van het laatste zal dit in de APA-verwijzing te achterhalen zijn.

Zoekstrategie
Bepaling van de zoektermen
Krachtgezin
Steungezinnen
Vraaggezin
Hulpvragende gezinnen
Multiprobleemgezinnen/ Complexe gezinsproblemen
(Preventie) uithuisplaatsing
Methodische verantwoording
Werkzame factoren/ elementen
Interventies
Basishouding
Samenwerken
Begeleidingsproces
Startfase
Uitvoeringsfase

Afrondingsfase
Sociaal werk/ Social work
Jeugdhulp
Families First
(Ambulante) gezinsbegeleiding

Bepaling van bruikbare databanken, kenniscentra en onderzoeksinstituten

Databanken	Kenniscentra en onderzoeksinstituten
SpringerLink	Movisie - Kennisdossiers
Sage	Nederlands Jeugdinstituut (NJI)
DOAJ	Trimbosinstituut
Laelaps	Verwey-Jonker instituut
Academic search	Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
Academia.edu	Jeugdzorg Nederland
Narcis	
Resaurchgate	
Google Scholar	
HBO – Kennisbank	

Zoekmethodes

Bibliografische methode. Zoeken met zoektermen in wetenschappelijke zoektermen.

Sneeuwbalmethode door het zoeken via literatuurlijsten in bestaande, boeken, wetenschappelijke artikelen en vakliteratuur.

BIJLAGE 7: INTERVIEW LEIDRAAD KRACHTGEZINNEN

Onderwerp van het interview uitleggen.
Duidelijk het doel van het interview aangeven. Namelijk: Erachter komen wat krachtgezinnen zien als werkzame factoren in het begeleidingsproces met vraaggezinnen.
Vertrouwelijkheid van het interview bespreken. Afspraken maken over anonimiteit. Mag het gesprek opgenomen worden voor transcript?
Resultaten van het interview communiceren. De verzamelde gegevens worden binnen het onderzoek uitgewerkt en gebruikt in de vorm van dataverzameling.
Duur van het interview: 1u tot 1,5u.
Heeft de respondent(en) nog vragen?

<p>Kun je (jullie) jezelf kort voorstellen?</p> <p>Subtopics:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waar bestaat het krachtgezin uit? - Hoe ben je in aanraking gekomen met het concept 'Krachtgezinnen'? - Wat zijn de ervaringen met vraaggezinnen tot nu toe? - Wat zijn belangrijke normen en waarden (in het werk)? - Met welke methodieken werken jullie? - Wat is jullie motivatie om krachtgezin te zijn? - Wat zijn jullie kwaliteiten en valkuilen? - Wat zijn jullie doelen en wensen (voor de toekomst)? 	Inleidende vraag
<p>Wat voor soort doelgroep zijn vraaggezinnen over het algemeen?</p>	Directe vraag
<p>Welke type problematiek komt het meest voor?</p> <p>Subtopics:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Multiproblematiek?</i> - <i>Sociaal-economische problemen?</i> - <i>Problemen van psychosociale aard?</i> - <i>Problemen met (vorige) hulpverlening?</i> 	Vervolg vraag

KERN

Topic 1: Startfase

<p>Kun je mij iets vertellen over de start van het begeleidingsproces?</p> <p><i>Subtopics:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Eerste contact/kennismaking? - Zaken regelen? - Tot een goede samenwerkingsrelatie komen? - Vertrouwensband opbouwen? - Afspraken maken/duidelijkheid creëren/verwachtingen verhelderen? - Situatie vraaggezin verkennen (vaardigheden, kwaliteiten, draaglast en draagkracht)? - Sociale verbanden in kaart brengen? 	<p>Inleidende vraag</p>
<p>Welke interventies/instrumenten worden in de startfase gebruikt?</p> <p><i>Subtopics:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Basishouding?</i> - <i>Methodieken?</i> - <i>Aanmeldingsformulier?</i> - <i>Intakeformulier?</i> - <i>Voorlichtingsfolder?</i> - <i>Welkomstboekje?</i> 	<p>Vervolg vraag</p>
<p>Acht je deze interventies/instrumenten succesvol, en waarom?</p>	<p>Vervolg vraag</p>
<p>Wat is voor jou belangrijk in de startfase van het begeleidingsproces?</p>	<p>Directe vraag</p>
<p>Hoe sluit je, in de startfase, aan bij de hulpvraag van het vraaggezin?</p>	<p>Directe vraag</p>
<p>Zou je iets aan de startfase van de begeleiding willen veranderen? Zo ja, wat zou dat dan zijn?</p>	<p>Directe vraag</p>

Wanneer is de startfase afgerond en ga je over naar de uitvoeringsfase?	Directe vraag
Zou je nog wat willen vertellen over de startfase wat nog niet ter sprake is gekomen?	Structurerende vraag
Vind je het goed dat wij dit onderwerp nu afsluiten?	Structurerende vraag

Topic 2: Uitvoeringsfase

<p>Kun je mij iets vertellen over de uitvoeringsfase van het begeleidingsproces (oftewel, de middenfase/veranderfase)?</p> <p>Subtopics:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begeleidingsgesprekken voeren? - Coachen/ondersteunen? - Communicatie (real life en/of online)? - Beeld situatie creëren? - Hulpvraag verkennen? - Leefgebieden uitvragen? - Doelen, subdoelen en acties bedenken? - Taken verdelen? - Netwerk betrekken? - Nieuwe vaardigheden aanleren? - Motivatie verkennen en vergroten? - Gedragsverandering? - Doelen evalueren? - Afstemming met eventuele andere hulpverleners? 	Inleidende vraag
<p>Welke interventies/instrumenten worden in de uitvoeringsfase gebruikt?</p> <p>Subtopics:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Basishouding? - Methodieken? - Leefgebiedenwijzer? - Persoonsbeschrijving? - Begeleidingsplan? - Plan van aanpak? - Risico-inventarisatie? - Draagkracht, draaglast en draagvlak in kaart brengen? 	Vervolg vraag

Acht je deze interventies/instrumenten succesvol, en waarom?	Vervolg vraag
Wat is voor jou belangrijk in de uitvoeringsfase van het begeleidingsproces?	Directe vraag
Hoe sluit je, in de uitvoeringsfase, aan bij de hulpvraag van het vraaggezin?	Directe vraag
Zou je iets aan de uitvoeringsfase van de begeleiding willen veranderen? Zo ja, wat zou dat dan zijn?	Directe vraag
Wanneer is de uitvoeringsfase afgerond en ga je over naar de afrondingsfase?	Directe vraag
Zou je nog wat willen vertellen over de uitvoeringsfase wat nog niet ter sprake is gekomen?	Structurerende vraag
Vind je het goed dat wij dit onderwerp nu afsluiten?	Structurerende vraag

Topic 3: Afrondingsfase

<p>Heb je al een afronding met vraaggezin meegemaakt? Zo ja, kun je mij daar iets over vertellen?</p> <p>Subtopics:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evalueren? - Uitstroom? - Overdragen? - Nazorg bieden? - Exitgesprek? - Vervolghulp? - Afscheid nemen? - Frequentie contact verlagen? 	Inleidende vraag	In het geval je nog niet de afrondende fase hebt meegemaakt met een vraaggezin, hoe zou je de afrondingsfase het liefst voor je willen zien?	Directe vraag
--	------------------	--	---------------

- Follow-up bezoeken?			
Kun je aangeven welke interventies/instrumenten daarbij gebruikt werden? Subtopics: <ul style="list-style-type: none"> - Basishouding? - Methodiek? - Evaluatieplan? - Checklist uitroomactiviteiten? - Terugvalplan opstellen? 	Vervolg vraag	Wat is in de afrondingsfase belangrijk voor je?	Directe vraag
Acht je deze interventies/instrumenten succesvol, en waarom?	Vervolg vraag	Zou je nog wat willen vertellen over de afrondingsfase wat nog niet ter sprake is gekomen?	Structurende vraag
Wat is voor jou belangrijk in de afrondingsfase van het begeleidingsproces?	Directe vraag	Vind je het goed dat wij dit onderwerp nu afsluiten?	Structurende vraag
Hoe sluit je, in de afrondingsfase, aan bij de hulpvraag van het vraaggezin?	Directe vraag		
Zou je iets aan de afrondingsfase van de begeleiding willen veranderen? Zo ja, wat zou dat dan zijn?	Directe vraag		
Wanneer is de afrondingsfase afgerond?	Directe vraag		
Zou je nog wat willen vertellen over de	Structurende vraag		

afrondingsfase wat nog niet ter sprake is gekomen?			
Vind je het goed dat wij dit onderwerp nu afsluiten?	Structurerende vraag		

Topic 4: Werkzame factoren algemeen

<p>Zijn er verder nog algemene werkzame factoren in de begeleiding die nog niet besproken zijn maar wel belangrijk zijn?</p> <p>Subtopics:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ongebruikelijke interventies? - Creatieve interventies? - Inzetten van eigen gezin? - Eigen leefomgeving/omgevingsgericht? - Laagdrempelige hulpverlening? - Gastvrijheid? - Zingeving? - Krachtgericht? - Regieversterkend? - Empowerment? - Gelijkwaardigheid? - Competentiegericht? - Grenzen stellen? - Afstand-nabijheid? - Normativiteit? - Samenwerkingsgericht? - Communicatievaardigheden? - Bereikbaarheid (24/7)? - Intensiteit contact? - Aandacht alle gezinsleden? - Gezinsgecentreerd? - Oudergericht werken? - Achter de cliënt staan? - Leefwereld aansluiten? - Holistisch/breed kijken? - Gezin betrekken bij plannen? - Vergroten gevoel van invloed op traject? - Behandeling op maat? - Deskundige hulp aanbieden? - Praktische en materiële steun bieden? - Planmatig en doelgericht? - Gefaseerd en gestructureerd? 	Inleidende vraag
---	------------------

Zijn er verder nog methodieken die niet werken in het begeleidingsproces?

Vervolgvraag

SLOT

Kun je in één zin beschrijven wat volgens jou vernieuwend is aan het concept 'Krachtgezinnen'?

Heb je nog vragen, opmerkingen of wil je nog wat toevoegen aan hetgeen wat gevraagd is?

Bedankt voor de medewerking.

Wat vond je van het interview?

Zou je het fijn vinden om een verslag(je) van de bevindingen te krijgen? (Zo ja, aangeven wanneer zij het kunnen verwachten.)

BIJLAGE 8: VRAGENLIJST LEIDRAAD VRAAGGEZINNEN

Beste vraaggezin,

Wij zijn Evie en Michella, vierdejaars studenten Social Work aan de Christelijke Hogeschool Ede. Momenteel zijn wij bezig met het schrijven van een scriptie. Deze gaat over het concept Krachtgezinnen en wat daarin werkzame factoren zijn. Dit doen wij in opdracht van Spring Up. Wij hebben jullie krachtgezin geïnterviewd en zijn ook heel benieuwd naar hoe jullie de begeleiding tot nu toe hebben ervaren. Daarom zouden wij het fijn vinden als jullie onderstaande vragen kunnen beantwoorden. De antwoorden zullen wij verwerken in de resultaten van ons onderzoek en zal bijdragen aan de ontwikkeling van het concept Krachtgezinnen. Jullie gegevens blijven volledig anoniem.

1. Kun je jezelf kort voorstellen?

---

2. Hoe ben je in aanraking gekomen met je krachtgezin?

---

3. Ben je hiervoor in aanraking gekomen met andere hulpverleners? Welke waren dat?

---

4. Hoe was het eerste contact met het krachtgezin? Heb je het als prettig ervaren?

---

5. Welke ondersteuning hebben jullie ervaren aan het begin van de begeleiding? Waar had je baat bij? Heb je daarin nog iets gemist?

---

6. Wat was de situatie aan het begin van de begeleiding? En wat was je hulpvraag?

---

7. Zijn er naar aanleiding van de hulpvraag doelen en acties bedacht? Zo ja, hoe is daaraan verder gewerkt?

---

8. Welke rol speelde het krachtgezin binnen jullie gezin? Hoe verliep de samenwerking?

---

9. Heeft de samenwerking bijgedragen aan jullie hulpvraag en heeft het tot verandering geleid?

---

10. In het geval het traject al is afgerond: Hoe hebben jullie de afrondingsfase ervaren?

---

11. Zo niet: Hoe zouden jullie de afrondingsfase het liefst voor je willen zien? Welke rol speelt het krachtgezin daarin en wat heb je van ze nodig?

---

12. Tenslotte, hoe heb je je krachtgezin tot nu toe ervaren en het begeleidingsproces over het algemeen? Is het wat je had verwacht, gehoopt, gedacht?

Bedankt voor het beantwoorden van de vragen!

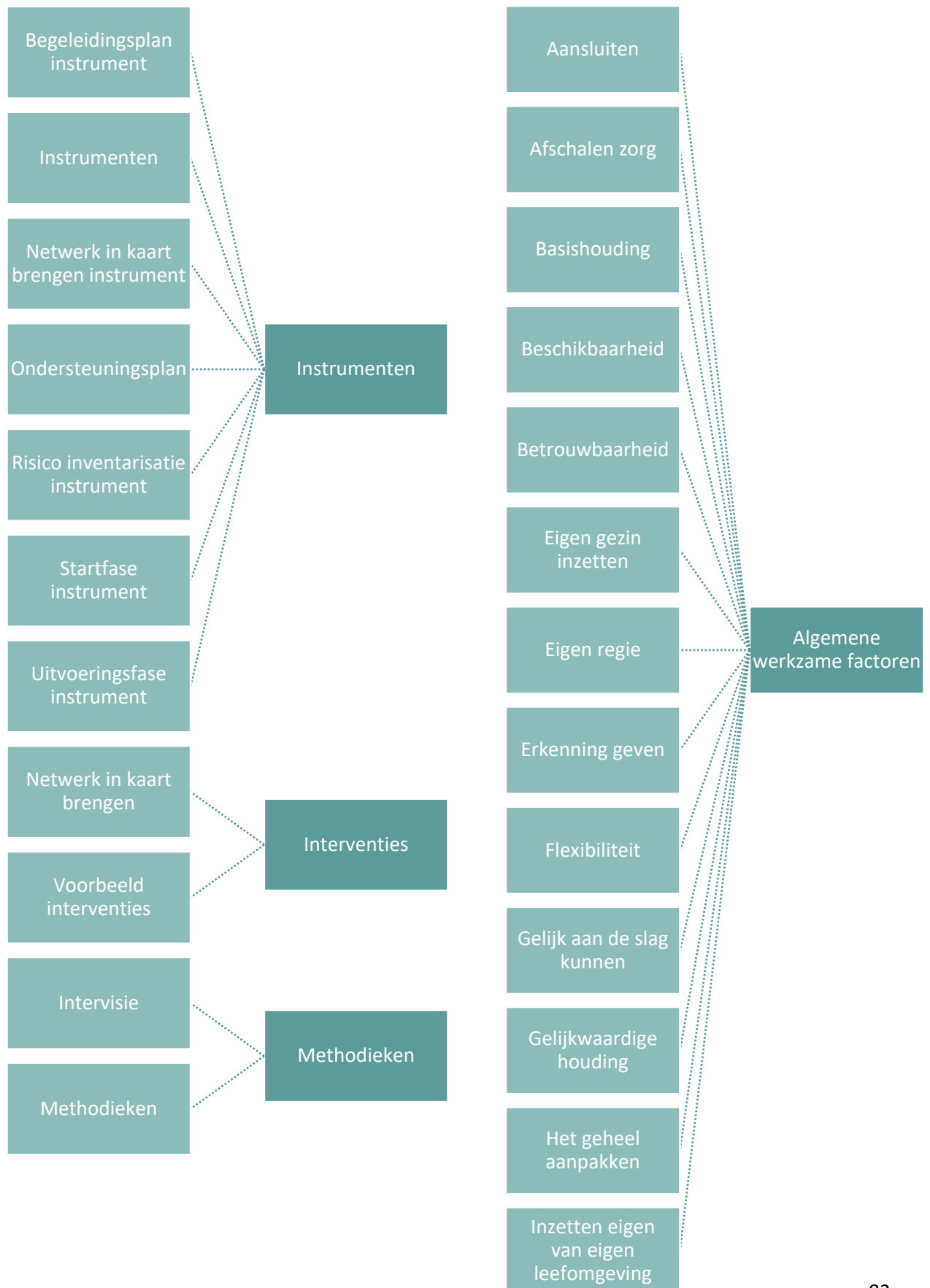
Met vriendelijke groet,
Evie en Michella

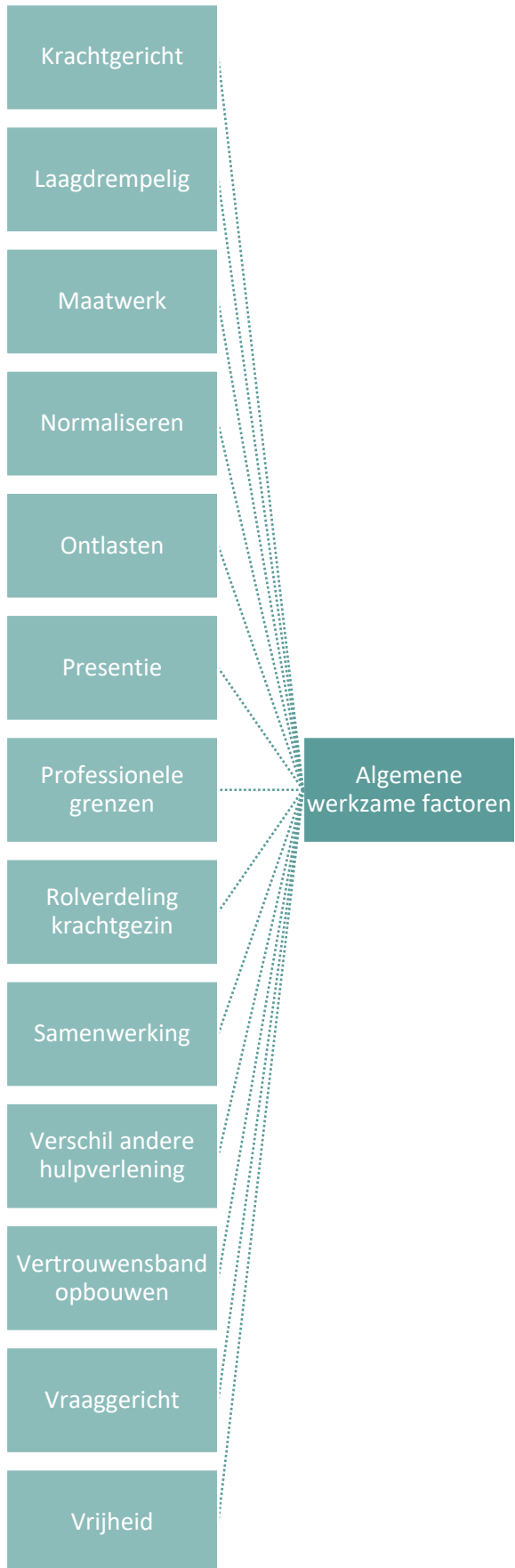
BIJLAGE 9: LABELSCHEMA'S INTERVIEWS

BIJLAGE 9.1 DEELVRAAG 2

BIJLAGE 9.2 DEELVRAAG 3

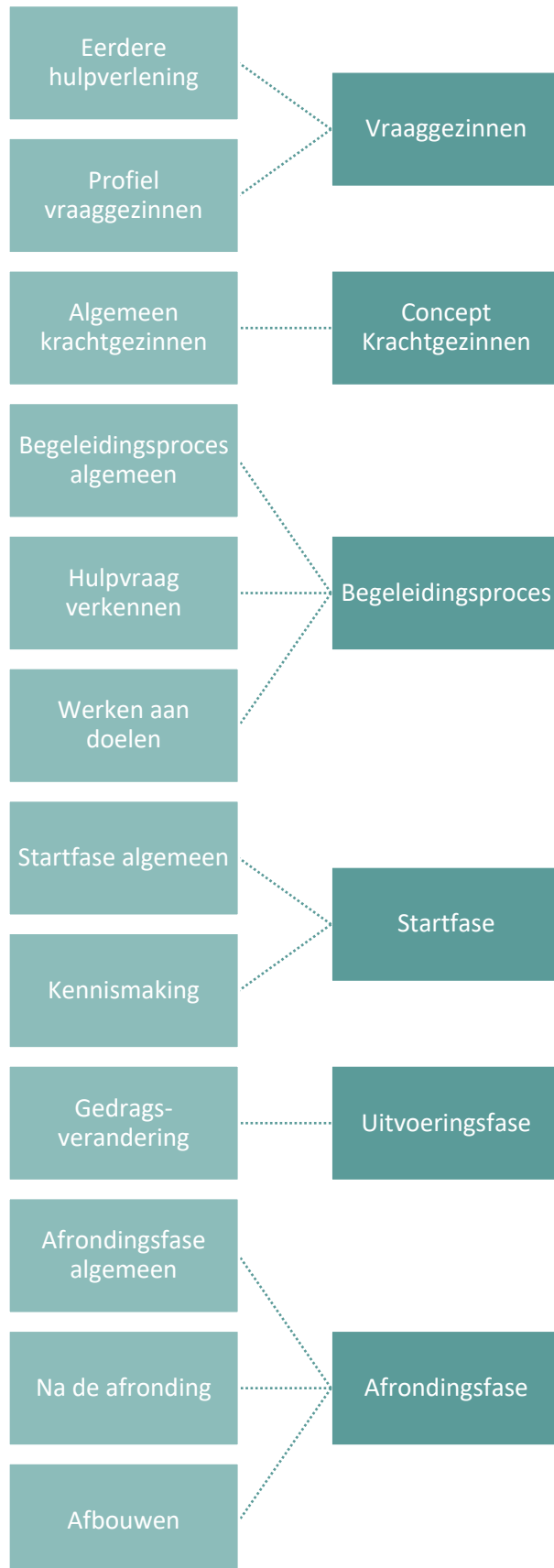

BIJLAGE 10: LABELSCHEMA'S VRAGENLIJSTEN

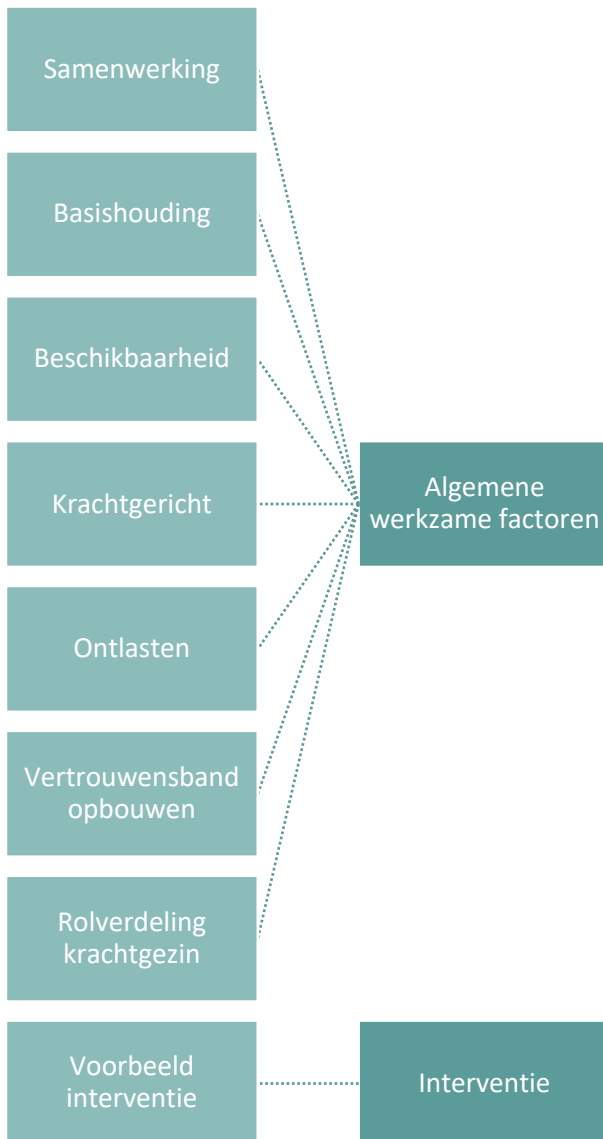
BIJLAGE 10.1 DEELVRAAG 2

BIJLAGE 10.2 DEELVRAAG 3

BIJLAGE 11: ALGEMENE WERKZAME FACTOREN

Hieronder staan de 26 algemene werkzame factoren in een tabel, samen met een korte samenvatting, de bronvermeldingen en frequentie. Wat betreft de frequentie staat het eerste getal voor de 'x' voor het aantal keer dat de werkzame factor is benoemd. Het tweede getal na de '/' is het aantal verschillende respondenten die zich heeft uitgesproken over de desbetreffende werkzame factor:

Werkzame factor	
Aansluiten	
<p>Aan kunnen sluiten bij het vraaggezin is een factor die door alle krachtgezinnen (KGA: 52, KGA: 66, KGB2: 16, KGC1: 4, KGD1: 23 & KGD1: 32), voormalige ambulante begeleidster (VAB: 18) en gezinsregisseur (GR-KGB: 26) is genoemd. Daarnaast worden krachtgezinnen ook op deze vaardigheid geselecteerd:</p> <p><i>“Je moet aan kunnen sluiten, dat is wel iets waar ik naar kijk, aan kunnen sluiten bij, bij het biologische gezin”. C: 10</i></p>	
Codes	KGC1: 4, KGD1: 23, KGD1: 32, VAB: 18, C: 10 & GR-KGB: 26.
Frequentie	6x/5
Afschalen zorg	
<p>Krachtgezinouder C2 meent dat het werkzaam is als er een beperkt aantal hulpverleners bij het vraaggezin betrokken zijn (KGC2: 51) en dat zij alle vragen die spelen bij het vraaggezin alleen kunnen oppakken (KGC2: 52). Bij een vraaggezin die KGD begeleidde is de zorg daadwerkelijk ook afgeschaald (KGD1:17). De coach van Spring Up:</p> <p><i>“Bij krachtgezin, hopen we, dat die het lef hebben om af te schalen”. C: 35</i></p>	
Codes	KGC2: 51, KGC2: 52, KGD1: 17, C: 34 & C: 35.
Frequentie	5x/3
Basishouding	
<p>Beseffen dat je als krachtgezin bij het vraaggezin te gast bent is volgens krachtgezinouder A (KGA: 54) en voormalig ambulante begeleidster belangrijk, naast de 'boel' niet willen overnemen (VAB: 46). Daarnaast wordt geduld hebben en écht luisteren genoemd (KGB1: 80, KGB1: 31 & VGB: 13). Ook moeten krachtgezinnen, volgens gedragswetenschapper van krachtgezin A, over een bepaalde mate van betrokkenheid beschikken (GW-KGA: 58). Vraaggezin over de basishouding van haar krachtgezin:</p> <p><i>“Luisteren zonder oordelen”. VGA: 10</i></p>	

Codes	KGA: 54, KGB1: 20, KGB1: 31, KGB1: 79, KGB1: 80, KGC1: 13, GW-KGA: 58, VGB: 13, VAB: 46, VGD: 7 & VGA: 10.
Frequentie	11x/8
Beschikbaarheid	
<p>Verskillende respondenten noemden de grote beschikbaarheid van het krachtgezin als een werkzame factor waardoor het concept zich onderscheidt van andere type hulpverlening (KGA: 17). Zo vertelde krachtgezinouder A dat het vraaggezin altijd mag bellen, ook 's nachts en in het weekend (KGA: 19). Dit bevestigt het vraaggezin (VGA: 12). Dat betekent echter niet dat het krachtgezin ook altijd daadwerkelijk fysiek naar het vraaggezin toe kan (KGA: 45 & KGB2: 56) en soms moet er worden teruggebeld (KGB1: 4 & KGD1: 28). Volgens krachtgezinouder C2 is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken over de beschikbaarheid van het krachtgezin (KGC2: 55). Krachtgezinouder D1 benadrukt op haar beurt het belang van goed de grenzen aangeven aan de start van het traject. Dit is volgens haar een leerproces geweest (KGD1: 27). Voormalige ambulante begeleidster verwacht dat het omgaan met de beschikbaarheid als krachtgezinouder ook een leerproces zal zijn (VAB: 47). Hierbij helpt het dat zij gewend is aan het verantwoordelijk zijn voor haar eigen agenda. Tenslotte is het woord 'beschikbaarheid' het antwoord dat de gezinsregisseur van Ede geeft op de vraag wat vernieuwend is aan het concept Krachtgezinnen (GR-KGB: 45).</p>	
Codes	KGA: 17, KGA: 19, KGA: 45, KGB1: 4, KGB1: 62, KGB1: 78, KGB2: 56, KGC2: 24, KGC2: 55, KGD1: 27, KGD1: 28, KGD1: 29, KGD1: 30, VAB: 47, GR-KGB: 27, GR-KGB: 45, VGB: 10 & VGA: 12.
Frequentie	18x/10
Betrouwbaarheid	
<p>De zin 'Zeggen wat je doet en doen wat je zegt' is door maar liefst drie verschillende respondenten uitgesproken (KGB1: 6, KGC1: 22 & C: 22). Betrouwbaarheid zit hem ook in afspraken nakomen (KGA: 15 & KGC2: 15) en transparant zijn richting het vraaggezin (KGB1: 29).</p>	
Codes	KGA: 15, KGB1: 6, KGB1: 28, KGB1: 29, KGC1: 22, KGC2: 15 & C: 22.
Frequentie	7x/5
Eigen gezin inzetten	
<p>Als krachtgezin werken de professionals niet individueel maar wordt het eigen systeem, het gezin, ook ingezet in de hulpverlening. Dit is waardevol omdat krachtgezinouders kunnen putten uit de eigen ervaring als ouder (KGB2: 61 & KGD2: 10). Daarnaast kan het eigen gezin op een heel praktische manier worden ingezet. In het geval van krachtgezin C spelen de kinderen van het krachtgezin met de kinderen van het vraaggezin (KGC2: 2) en bij krachtgezin D diende de dochter van het stel als een positieve voorbeeldfunctie voor de zoon van het gezin dat werd begeleid (KGD1: 16).</p> <p><i>"(...) Oh, je vertrouwt ons dus genoeg om je eigen kind mee te nemen". KGB1: 24</i></p>	

Codes	KGB1: 24, KGB2: 61, KGC1: 1, KGC2: 1, KGC2: 2, KGD1: 16, KGD1: 36, KGD2: 10 & C: 12.
Frequentie	9x/7
Eigen regie	
<p>Krachtgezinnen vinden het belangrijk om de regie zoveel mogelijk bij het vraaggezin te laten. ‘We willen zeker niet dat ze afhankelijk van ons zijn’ zegt krachtgezinouder A (KGA: 61). Dit bevestigt krachtgezinouder B1: zij lopen als krachtgezin een tijdje mee maar uiteindelijk moet het vraaggezin het op orde kunnen blijven houden (KGB1: 33). Het vraaggezin empoweren is daarin erg belangrijk (KGB2: 57). Tenslotte geeft krachtgezinouder C1 aan dat ze het vraaggezin zoveel mogelijk stimuleert om zaken zelf op te pakken. Als de situatie erom vraagt helpen zij daarbij en in enkele gevallen nemen ze een taak over (KGC1: 21).</p>	
Codes	KGA: 11, KGA: 61, KGB1: 32, KGB1: 33, KGB2: 57 & KGC1: 21.
Frequentie	6x/4
Erkenning geven	
<p>Krachtgezinouder A (KGA: 9), krachtgezinouder B1 (KGB1: 34), krachtgezinouder D1 (KGD1: 13) en gedragswetenschapper (GW-KGA: 16) geven aan dat erkenning en begrip tonen aan de problematiek die speelt bij het vraaggezin positieve effecten heeft. Het probleem mag er zijn (KGA: 13). Op deze manier kan het krachtgezin echt naast de ouders gaan staan (GW-KGA: 16).</p>	
Codes	KGA: 9, KGA: 13, KGB1: 34, KGB1: 50, KGD1: 13 & GW-KGA: 16.
Frequentie	6x/4
Flexibiliteit	
<p>De werkzame factor ‘flexibiliteit’ komt enigszins overeen met de ‘beschikbaarheid’ waarmee krachtgezinnen werken. Krachtgezinouder A meent dat de flexibiliteit waarmee zij de hulpverlening uitvoert een groot verschil is met alle andere hulpverlening omdat zij op andere tijden werken en op momenten van crisis altijd bereikbaar zijn (KGA: 71). De krachtgezinouder vertelt niet op de uren ‘te zitten’ (KGA: 44). Ook krachtgezinouder B1 en krachtgezinouder C2 vertellen erg flexibel te zijn (KGB1: 5 & KGC2: 33). Krachtgezinouder D1 vertelt eerlijk flexibeler te willen zijn voor het vraaggezin maar vanwege het gezinshuis dat zij runnen en haar man die buitenshuis werkt is dat niet altijd mogelijk (KGD1: 53). De geïnterviewde gezinsregisseur vertelt dat de flexibiliteit van het krachtgezin juist het aspect was waardoor hij op een krachtgezin uitkwam als hulpverleningsvorm voor het vraaggezin. Grote flexibiliteit had het vraaggezin nodig en dat kon het krachtgezin ook bieden (GR-KGB: 8).</p>	
Codes	KGA: 43, KGA: 44, KGA: 68, KGA: 71, KGB1: 5, KGC2: 33, KGD1: 53, GR-KGB: 8, GR-KGB: 17 & GR-KGB: 37.
Frequentie	10x/5

Gelijk aan de slag kunnen

Krachtgezinouder D2 ziet het als een enorm voordeel dat hij als krachtgezin samen met zijn vrouw gelijk aan de slag kan met het vraaggezin zonder energie te verspillen aan protocollen en een systeempje (KGD2: 16). Ditzelfde voordeel merkte voormalige ambulante begeleidster ook binnen de organisatie waarin zij werkte:

"(...) die had niet overbodige poespas en je was gewoon de tijd die je werkte kon je steken in het begeleiden van de mensen en niet in continu allemaal verslagen en rapportages schrijven (...) ik gebruikte zo min mogelijk tijd en energie voor het rapporteren omdat ja, dat gaat weer af van je begeleidingsuren en je hebt maar twee uurtjes per week bijvoorbeeld". VAB: 27

Codes	KGD2: 16 & VAB: 27.
--------------	---------------------

Frequentie	2x/2
-------------------	------

Gelijkwaardige houding

Zowel krachtgezinouder A (KGA: 10), krachtgezinouder B1 (KGB1: 90), krachtgezinouder B2 (KGB2: 41), krachtgezinouder D1 (KGD1: 14) en gedragswetenschapper van krachtgezin A (GW-KGA: 40) vinden het essentieel om het vraaggezin op een gelijkwaardige manier te benaderen, niet erboven als een meerdere (KGA: 12), maar naast het gezin. Krachtgezinouder D1 deed dit concreet door ook van de eigen kant dingen te delen waar zij tegenaan loopt (KGD1: 14). De coach van Spring Up:

"Je moet naast de gezinnen gaan staan. Ze moeten voelen dat jij er bent om ze verder te helpen en niet ook om boven ze te gaan staan en dan beter te weten. Ja, en dat moet je verdienen dat je ernaast mag gaan staan. Dat krijg je niet vanzelf". C: 32

Codes	KGA: 10, KGA: 12, KGB1: 90, KGB2: 41, KGD1: 14, GW-KGA: 40 & C: 32.
--------------	---

Frequentie	7x/6
-------------------	------

Het geheel aanpakken

Volgens de coach van Spring Up is de hulpverleningswereld ingewikkeld geworden vanwege de vele hulpverleners die soms betrokken zijn bij één casus (C: 8). Volgens krachtgezinouder D2 is een belangrijke werkzame factor dat zij als krachtgezin de gehele set aan problematiek aan kunnen pakken (KGD2: 4) en de situatie van alle kanten 'aan kunnen vliegen' (KGD2: 3). Het vraaggezin dat zij hebben begeleid had al veel hulpverlening meegemaakt die elk maar een stukje van de problematiek aanpakte. Zij kunnen het geheel overzien, aldus krachtgezinouder D1 (KGD1: 10), ondanks dat het in het begin wel zoeken was waar te beginnen (KGD1: 20).

Codes	KGD1: 10, KGD1: 20, KGD2: 3, KGD2: 4 & C: 8.
--------------	--

Frequentie	5x/3
-------------------	------

Inzetten van eigen leefomgeving

Krachtgezinouder A zet heel bewust zijn eigen leefomgeving in bij de begeleiding van het vraaggezin. Kinderen van het vraaggezin mogen namelijk meekomen naar het gezinshuis, blijven spelen en eten (KGA: 30). Ook in geval van crisis (KGA: 72). Volgens de betrokken gedragswetenschapper biedt deze mogelijkheid niet alleen ondersteuning maar ook ontlasting aan het vraaggezin (GW-KGA: 21).

“En er is geen hulpverlener die een deelnemer meeneemt naar zijn eigen huis. Het is ook nog dom. Maar ja, doordat wij een gezinshuis hebben, sluit dat prima op elkaar aan. Dan kunnen wij kind meenemen naar huis”. KGA: 69

Codes	KGA: 30, KGA: 69, KGA: 72 & GW-KGA: 21.
--------------	---

Frequentie	4x/2
-------------------	------

Krachtgericht

‘Ze weten eigenlijk allemaal hoe het moet’ (KGB1: 52), ‘kijken wat goed gaat’ (KGB2: 62), ‘mensen hebben veel meer potentie dan dat ze zelf in de gaten hebben’ (KGD1: 52), ‘in de eigen kracht zetten’ (KGD2: 17) zijn allerlei uitspraken die wijzen op de krachtgerichte benadering die krachtgezinnen aanhouden. Het is volgens krachtgezinouder D2 niet de bedoeling dat zij verantwoordelijkheden van het vraaggezin overnemen, ondanks dat zij die druk voelen, maar dat vraaggezin het zelf gaat doen (KGD2: 13). De gedragswetenschapper vertelt vanuit haar ervaring met de doelgroep dat positief bekrachtigen de motivatie vergroot (GW-KGA: 17) en bevestigt dat het niet helpend is om zaken over te nemen. De kunst is om het vraaggezin te stimuleren zelf op eigen benen te gaan staan of met behulp van het netwerk de problemen op te lossen (GW-KGA: 26). Belangrijk is om oog te hebben voor de behaalde successen (GW-KGA: 60).

‘Ik wil zeggen Krachtgezin heeft mij kracht gegeven.’ VGA: 9

Codes	KGB1: 52, KGB2: 62, KGC2: 49, KGD1: 52, KGD2: 13, KGD2: 17, GW-KGA: 17, GW-KGA: 26, GW-KGA: 60, VGB: 6 & VGA: 9.
--------------	--

Frequentie	11x/8
-------------------	-------

Laagdrempelig

Volgens krachtgezinouder B2 (KGB2: 20) zijn vraaggezinnen veelal ‘hulpverleningsmoe’ waardoor het niet werkt om ze als hulpverleners te benaderen maar wel zo informeel mogelijk, voornamelijk als gezin (KGB2: 60). Krachtgezin C bevestigt het belang van de laagdrempeligheid in het contact (KGC1: 14 & KGC2: 43). Ook gedragswetenschapper KGA ziet de meerwaarde ervan in om een informele setting te creëren waarin de nadruk niet wordt gelegd op het rapporteren en de verslaglegging (GW-KGA: 29). Tenslotte ziet ook de gezinsregisseur van Ede dat de laagdrempelige insteek van het krachtgezin werkt (GR-KGB: 24).

Codes	KGB2: 20, KGB2: 60, KGC1: 14, KGC2: 43, KGC2: 44, KGD1: 15, GW-KGA: 29, GR-KGB: 12 & GR-KGB: 24.
--------------	--

Frequentie	9x/6
-------------------	------

Maatwerk	
<p>Op maat werken houdt in dat het krachtgezin iedereen als uniek ziet (KGB2: 43), vergt out of the box denken (KGB2: 49), omdenken (KGB2: 65) en fijngevoeligheid voor de manier waarop individuen van het vraaggezin aangepakt moeten worden (KGD1: 43). Maatwerk leveren heeft ook te maken met wat het krachtgezin zelf te bieden heeft:</p> <p><i>“Het is altijd mensenwerk natuurlijk, dus sommige werkzame factoren die ik vertel die hebben misschien wel puur met dit krachtgezin te maken (...) dus dat zij daar heel goed in zijn”. GW-KGA: 38</i></p> <p>Ook VAB vertelt dat ze in haar werk als ambulante begeleidster per cliënt afstemde wat betreft de methodiek die gebruikt werd. De keuze baseerde zij erg op intuïtie en op ervaring (VAB: 35).</p>	
Codes	KGB2: 43, KGB2: 49, KGB2: 65, KGD1: 43, KGD2: 6, KGD2: 15, GW-KGA: 37, GW-KGA: 38 & VAB: 35.
Frequentie	9x/5
Normaliseren	
<p>‘Ieder huisje heeft zijn kruisje’, zegt krachtgezinouder C1 (KGC1: 20) weleens tegen haar vraaggezin. Kinderen een inkijkje laten nemen in het normale leven (KGA: 31), vraaggezin laten merken dat ze geen uitzondering zijn in de problemen die ze ervaren (KGB1: 35) en eigen uitdagingen durven laten zien (KGC2: 22) zijn allemaal acties die normaliseren en eventuele uitdagingen van het vraaggezin plaatsen in de context van een ‘normaal gezin’. Volgens de geïnterviewde gezinsregisseur werken krachtgezinnen hierom vanuit een andere invalshoek (GR-KGB: 49).</p>	
Codes	KGA: 31, KGB1: 35, KGC1: 20, KGC2: 22 & GR-KGB: 49.
Frequentie	5x/5
Ontlasten	
<p>Naast het ondersteunen van ouders in de opvoeding kunnen krachtgezinnen ook praktische hulp aanbieden wat voor de vraaggezinouders ontlastend werkt. Vraaggezin A geeft aan hier veel baat bij hebben gehad. Terwijl haar kind de dag spendeerde in het gezinshuis van krachtgezinouder A (KGA: 32) sliep zij de hele dag. Langzamerhand voelde zij zich steeds beter en kon zij weer dingen voor zichzelf gaan ondernemen (VGA: 8). Ze kon op deze manier weer op adem komen (GW-KGA: 22). De gedragswetenschapper vindt het erg waardevol als het krachtgezin ontlast kan worden en praktische steun ontvangt (GW-KGA: 23 & GW-KGA: 39). De opvang die krachtgezin B aanbiedt aan vraaggezin ziet ook de gezinsregisseur als een werkzame factor (GR-KGB: 11 & GR-KGB: 13). Tenslotte vertelt VAB dat de ambulante begeleiding deels ook bestond uit het praktisch bezig zijn waardoor de cliënten werd ontlast (VAB: 19).</p>	
Codes	KGA: 29, KGA: 32, GW-KGA: 22, GW-KGA: 23, GW-KGA: 39, GW-KGA: 69, VAB: 19, GR-KGB: 11 GR-KGB: 13 & VGA: 8.

Frequentie	10x/5
Presentie	
<p>Krachtgezin B benadrukt het belang van er zijn op de momenten dat het nodig is, al is dit fysiek of telefonisch (KGB1: 49 & KGB1: 87). Dit is de basis van present zijn.</p>	
Codes	KGB1: 48, KGB1: 49, KGB1: 87 & KGB2: 39.
Frequentie	4x/2
Professionele grenzen	
<p>Voor krachtgezinouder A is het belangrijk om professionele grenzen te bewaken (KGA: 57). Volgens de krachtgezinouder hoeft het vraaggezin niet alles van zijn privé situatie te weten (KGA: 58). Ook krachtgezinouder B1 (KGB1: 82) ziet de noodzaak ervan in om grenzen te stellen en ze leren ouders van het vraaggezin dit ook zelf te doen. Krachtgezinouder C2 vertelt het soms ingewikkeld te vinden de eigen grenzen te bewaren, juist omdat zij als krachtgezin de hulpverlening laagdrempelig en vraaggericht aan willen bieden (KGC2: 53).</p>	
Codes	KGA: 57, KGA: 58, KGB1: 82 & KGC2: 53.
Frequentie	4x/3
Rolverdeling krachtgezin	
<p>Drie krachtgezinnen menen dat het een krachtig feit is dat ze de hulpverlening met zijn tweeën kunnen doen. Op deze manier worden bepaalde 'taken' verdeeld afhankelijk van ieders sterke kanten (KGA: 31, KGB1: 55 & KGD1: 21). De gezinsregisseur ziet hier ook de voordelen van in: het krachtgezin is zelf een gezin, bestaat uit een man vrouw, een duo. Dit vergroot de kans van slagen van het begeleidingsproces (GR-KGB: 40).</p>	
Codes	KGA: 22, KGB1: 55, KGD1: 21, KGD1: 31 & VGC: 6.
Frequentie	5x/4
Samenwerking	
<p>Het begeleidingsproces aangaan is iets wat van beide partijen iets vraagt (GW-KGA: 14). De aangeboden hulp moet worden geaccepteerd (KGC1: 3) en in sommige gevallen moet het krachtgezin volhardend zijn om alle gezinsleden betrokken te krijgen (KGC1: 11). Niet onbelangrijk is dat de kinderen van het vraaggezin de krachtgezinouders respecteren (KGA: 49). Een vraaggezin over de rol die krachtgezin vervulde in het begeleidingsproces:</p> <p><i>“Een hele rustige rol, ze hielpen ons de dingen op een rijtje te zetten, hebben ons af en toe een duwtje in de goede richting gegeven, hebben ons begeleid en laten nadenken over de opvoeding van onze dochter, en over ons huwelijk”. VGD: 12</i></p>	

Codes	KGA: 49, KGC1: 3, KGC1: 11, GW-KGA: 14, GR-KGB: 10, GR-KGB: 14, GR-KGB: 23, VGD: 12, VGB: 9, VGB: 11 & VGC: 11.
Frequentie	10x/7
Verschil andere hulpverlening	
<p>In de jeugdzorg zijn er verschillende hulpaanbieders en hulpverleningsvormen. Krachtgezinnen is daar één van. Tijdens de interviews vertelden respondenten over de verschillen die zij ervaren tussen het concept Krachtgezinnen en andere type hulpverlening. Zo vertelt krachtgezinouder A dat de hulpverlener die voorheen bij het vraaggezin betrokken was haar doel voorbij liep door geen oog te hebben voor de wil van haar cliënt (KGA: 27). Volgens Krachtgezinouder B1 ervaren vraaggezinnen regelmatig dat hulpverleners een belerend vingertje ophouden (KGB1: 21). Het meest genoemde verschil zal u niet verbazen: de beschikbaarheid en flexibiliteit waarmee het krachtgezin te hulp kan schieten (KGA: 20). Volgens krachtgezinouder B1 (KGB1: 88) zijn de spitsmomenten juist de tijden dat reguliere hulpverlening niet beschikbaar is. Hier liep het vraaggezin dat door krachtgezin C werd begeleid ook tegenaan (KGC: 26). Krachtgezinouder D1 ziet het als een voordeel om buiten kantooruren te werken. Op deze manier kan het krachtgezin de dagelijkse gang van zaken van het vraaggezin meemaken en daarin ondersteunen (KGD1: 51). De gedragswetenschapper zegt dat het niet werkt als een moment van crisis niet past binnen de agenda van de hulpverlener (GW-KGA: 12). Ook de voormalige ambulante begeleidster sluit zich aan bij het gegeven dat er een verschil is in de beschikbaarheid (VAB: 65). Naast dat niet een individu maar het hele gezin de cliënt is van het krachtgezin (VAB: 66). Wat de beschikbaarheid betreft vertelt de gezinsregisseur dat iedere hulpverleningsvorm een ander aanbod heeft en niet alle dezelfde uitgangspunt hebben en/of middelen om die bereikbaarheid te kunnen bieden (GR-KGB: 43).</p> <p>Tenslotte noemt de gedragswetenschapper van KGA de zorg van krachtgezinnen ‘kwetsbaar’ (GW-KGA: 64). Dit heeft onder andere te maken met de afwezigheid van vervanging als het krachtgezin ziek is of wegvalt, bijvoorbeeld (GW-KGA: 65 & GW-KGA: 66). In de reguliere hulpverlening is dit wel het geval. Juist omdat de zorg van krachtgezinnen zo gelijkwaardig en laagdrempelig is (wat ook de kracht is) blijft er, volgens de gedragswetenschapper, een spanningsveld aanwezig tussen informeel en formeel werken (GW-KGA: 50). Dit spanningsveld zorgt er ook voor dat het afronden van een traject met vraaggezin ingewikkelder ligt dan bij de reguliere hulpverlening (GW-KGA: 55).</p>	
Codes	KGA: 20, KGA: 27, KGB1: 21, KGB1: 65, KGB1: 66, KGB1: 88, KGC1: 27, KGC2: 14, KGC2: 26, KGC2: 41, KGD1: 51, GW-KGA: 9, GW-KGA: 12, GW-KGA: 18, GW-KGA: 19, GW-KGA: 20, GW-KGA: 65, GW-KGA: 66, VAB: 23, VAB: 48, C: 2, GR-KGB: 7 & GR-KGB: 43.
Frequentie	23x/9
Vertrouwensband opbouwen	
<p>Alle vier de krachtgezinnen benoemen tijdens het interview dat het bouwen van een vertrouwensband een belangrijk onderdeel is in het begeleidingstraject (KGA: 56, KGB1: 27, KGC2: 17 & KGD1: 12). Volgens krachtgezinouder C2 is dit in het bijzonder belangrijk bij krachtgezinnen omdat het zo’n intensieve vorm van hulpverlening is (KGC2: 17). Krachtgezinouder A (KGA: 14) vertelt dat zij als krachtgezin direct in het vertrouwen komen omdat zij uitstralen het vraaggezin te</p>	

willen helpen. Volgens krachtgezinouder B1 gaat het, als het vertrouwen er na een halfjaar nog niet is, 'niet werken' (KGB1: 44). Voormalige ambulante begeleidster herkent het belang van een vertrouwensband met de cliënt. Dat was namelijk voorwaarde om te kunnen begeleiden (VAB: 17). Vraaggezin A ervoer dat zij haar krachtgezin kon vertrouwen (VGA: 11) en haar gevoelens kon uiten (VGA: 6) omdat ze luisterden zonder te oordelen (VGA: 10). Krachtgezinouder C1 vertelt dat vraaggezinnen, vanwege hun verleden met verschillende hulpverleners, meerdere keren al het contact en band met hulpverlener zijn aangegaan en soms daarin ook zijn teleurgesteld (KGC1: 16), waardoor het de kunst is om het vertrouwen stap voor stap te winnen (KGC1: 17). De coach van Spring Up weet dit gegeven om te buigen in iets positiefs:

'Maar ik vind dat eigenlijk wel een talent van vraagouders om niet gelijk te vertrouwen, dus ik vind dat een heel gezonde aanpak. Je bent al zo vaak teleurgesteld. Dus waarom zou je gelijk vertrouwen geven en krijgen.' C: 21

Codes	KGA: 14, KGA: 56, KGB1: 19, KGB1: 27, KGB1: 44, KGC1: 16, KGC1: 17, KGC2: 17, KGC2: 18, KGD1: 12, KGD2: 5, VAB: 17, C: 20, VGA: 6 & VGA: 11.
--------------	--

Frequentie	15x/9
-------------------	-------

Vraaggericht

Krachtgezinouder C1 benoemt dat zij als krachtgezin erg vraaggericht werken (KGC1: 15). Dit uit zich in, vooral in de beginfase, goed afstemmen bij de ondersteuning die het vraaggezin wil ontvangen (KGC2: 27). Heel concreet uit zich dat in de avond met vraaggezin afspreken als de kinderen op bed liggen, bijvoorbeeld (KGC: 25).

Codes	KGC1: 15, KGC2: 25, KGC2: 27 & KGC2: 40.
--------------	--

Frequentie	4x/2
-------------------	------

Vrijheid

Krachtgezinouder D2 benoemt dat hij de vrijheid waarmee hij krachtgezin mag zijn erg waardeert en dat allerlei eisen (voor hem) niet werken (KGD2: 19). Daarmee wordt een stukje vrijheid verloren. Volgens de respondent is het van belang dat de gemeenten die een krachtgezin inzetten erop vertrouwen dat het concept werkt en het 'verder ook met rust moet laten' (KGD2: 20).

"(...) als dat soort dingen er allemaal bij gaan komen, dan haak ik af. Dan heb ik er geen behoefte aan". KGD2: 20

Codes	KGD2: 19, KGD2: 20 & KGD2: 21.
--------------	--------------------------------

Frequentie	3x/1
-------------------	------